

**TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA**

Opinnäytetyö

**OIKEUSTRADENOMIKOULUTUS -
nykytilanne ja tulevaisuus**

Laura Mikkola

Liiketalouden koulutusohjelma

2008

Liiketalous	
Laura Mikkola	
Oikeustradenomikoulutus - nykytilanne ja tulevaisuus	
Juridiikka	Liisa Sippel
Joulukuu 2008	Sivumäärä 125
<p>Oikeusministeriö ryhtyi 2000 -luvun alussa, yhteistyössä neljän ammattikorkeakoulun kanssa kehittämään työelämän ja erityisesti oikeushallinnon tarpeita vastaavaa oikeudellista koulutusta. Kehitystyö johti oikeustradenomikoulutuksen aloittamiseen vuonna 2004 suunnitteluun osallistuneissa ammattikorkeakouluissa, joita olivat Laurea-, Turun, Oulun seudun ja Rovaniemen ammattikorkeakoulut. Tällä hetkellä kyseistä koulutusta tarjotaan 14 ammattikorkeakoulussa, jotka osallistuvat koulutuksen kehittämiseen tähtäävän yhteistyöverkoston toimintaan.</p> <p>Opinnäytetyöni päätavoitteena oli kartoittaa oikeustradenomikoulutuksen nykytilannetta ja selvittää miten verkostossa yhteisesti sovitut opintojaksot toteutetaan verkostokorkeakouluissa. Lisäksi tavoitteena oli selvittää koulutuksen tulevaisuuden näkymiä sekä mahdollisia kehitystarpeita. Tarkoituksena oli myös tuottaa opinnäytetyön toimeksiantajana olevalle oikeusministeriölle hyödyllistä taustatietoa sen määriteltävä uudelleen rooliaan oikeustradenomikoulutushankkeen jatkoa ajatellen.</p> <p>Työssäni tarkastellaan oikeustradenomikoulutuksen syntyä sekä sen toteutumista eri ammattikorkeakouluissa. Lisäksi opinnäytetyössäni arvioidaan, miten koulutus vastaa työelämän tarpeita. Tätä on selvitetty valmistuneille oikeustradenomeille, työelämäohjaajille sekä virastopäälliköille tehtyjen kyselyjen vastausten perusteella. Arvioitaessa koulutuksen vastaavuutta työelämän tarpeisiin on tukeuduttu myös henkilökohtaisiin tiedonantoihin. Oikeushallinnossa on tapahtunut ja on tapahtumassa suuria organisaatiomuutoksia. Työssäni on kuvattu myös näiden muutosten vaikutuksia oikeustradenomikoulutukseen.</p> <p>Opinnäytetyöni tutkimukset olivat laadullisia ja tutkimusmenetelmänä työssä käytettiin kyselyjä. Työn tärkeimpiä teorialähteitä olivat lait esitöineen sekä oikeusministeriön ja ammattikorkeakoulujen julkaisut. Työlleni asetetut tavoitteet saavutettiin melko hyvin ottaen huomioon aiheen laajuus sekä käytettävissä olleet ajalliset ja taloudelliset resurssit.</p>	
Hakusanat: oikeustradenomikoulutus, ammattikorkeakoulu, harjoittelu, työelämäohjaaja, oikeusministeriö	
Säilytyspaikka: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto	

Business and Administration	
Laura Mikkola	
BBA degree program, Specialized in Law- Situation Now and in the Future	
Law	Instructor Liisa Sippel
December 2008	Total number of pages 125
<p>At the beginning of the 21st century, Ministry of Justice proceeded to advance judicial education with four Universities Of Applied Sciences. The goal was to create education which would meet the requirements of working life, especially those in juridial admistration. This development led to education, which started in year 2004, called BBA degree program, specialized in law. First, this education was offered only in Turku, in Oulu area, in Hyvinkää and in Rovaniemi, but nowadays there are 14 schools offering this education. These 14 schools participate in the development of the education.</p> <p>The main priority in this thesis was to survey the situation of this education and define how these alliance schools carry out the study periods which have been agreed together. Also, the priority was to survey the outlook of the education and find out if there are some development needs. The purpose was to create useful information for my mandator, which was Ministry of Justice, so they could define their position in the future.</p> <p>The beginning and the actualization of this education in different schools is appraised in this thesis. Also, there is comparison between education and the need in working life. The above mentioned issues were discovered with enquiries which were sent to alumni, working life mentors and heads of the offices. Some personal announcements were also made use of in the thesis. There has been and will be big changes in the juridial admistration. In this thesis those changes are taken under evaluation to find out if they are going to have some effects on this education.</p> <p>Reseaches in this thesis were qualitative and the reseach method was survey. The most valued theory sources were laws and publications from Ministry of Justice and different Universities Of Applied Sciences. The goals were reached moderately well considering the extensive subject and temporal as well as financial resources.</p>	
Keywords: BBA degree program, specialized in law, University Of Applied Sciences, practice, working life mentor, Ministry of Justice	
Deposit at: Library of Turku University of Applied Sciences	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	8
2	AMMATTIKORKEAKOULU VIITEKEHYKSENÄ	11
2.1	Ammattikorkeakoulujen sijoittuminen Suomen koulutusjärjestelmään	11
2.2	Ammattikorkeakoulujen hallinto	12
2.3	Ammattikorkeakoulujen henkilöstö ja opiskelijat	12
2.4	Ammattikorkeakoulujen toiminta ja tehtävät	13
2.5	Koulutuksen muodostuminen ammattikorkeakoulussa	14
3	OIKEUSTRADENOMIKOULUTUS	17
3.1	Oikeustradenomikoulutuksen synty	17
3.2	Koulutusohjelma kokonaisuudessaan	18
3.3	Oikeudellisten opintojen rakenne	21
3.3.1	Juridiikan yhteiset teoriaopinnot	22
3.3.2	Käytännön kurssit	23
3.3.3	Harjoittelu	24
3.3.4	Opinnäytetyö	28
3.4	Oikeudellisten opintojen osuus ja tavoite	28
3.5	Oikeustradenomin muuntokoulutus	32
3.6	Oikeustradenomikoulutuksen monipuolisuus	32
4	KOULUTUSHANKKEEN NYKYTILANNE	35
4.1	Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut ja niiden koulutustarjonta	35
4.1.1	Opintosuunnitelmien vertailua	37

4.1.2	Työelämäopintojen toteutus oikeustradenomikoulutusta tarjoavissa ammattikorkeakouluissa	43
5	OIKEUSTRADENOMIKOULUTUSOHJELMAN ARVIOINTIA	56
5.1	Oikeustradenomit	56
5.1.1	Oikeustradenomien taustaa ja tavoitteita	57
5.1.2	Oikeustradenomien arviointia koulutuksesta ja sen vastaavuudesta oikeushallinnon työtehtäviin	60
5.1.3	Oikeustradenomien käsitykset omasta oikeudellisesta osaamisestaan	65
5.1.4	Oikeustradenomien työllistyminen valmistumisen jälkeen	66
5.2	Työelämäohjaajat osana oikeustradenomikoulutusohjelmaa	68
5.2.1	Työelämäohjaajien taustaa ja tavoitteita	69
5.2.2	Harjoittelu oikeushallinnon organisaatiossa	74
5.2.3	Käsitykset opiskelijoiden osaamistasosta	78
5.2.4	Oikeustradenomikoulutuksen opintojen vastaavuus oikeushallinnon työtehtäviin	82
5.3	Virastopäälliköiden mielipiteitä	84
6	OIKEUSTRADENOMIKOULUTUKSEN TULEVAISUUS	87
6.1	Ammattikorkeakoulujen tulevaisuuden suunnitelmat	87
6.2	Oikeusministeriön tulevaisuuden suunnitelmat	89
6.3	Oikeustradenomin palkkaus ja palkkauksen kehitys yksityisellä ja julkisella sektorilla	90
7	OIKEUSHALLINNOSSA TAPAHTUVAT MUUTOKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET HENKILÖSTÖN KOULUTUKSEEN SEKÄ OSAAMISTASOON	94

7.1	Rakenne- ja organisaatiomuutosten vaikutukset	94
7.1.1	Yleiset tuomioistuimet	94
7.1.2	Oikeusaputoimistot	97
7.1.3	Ulosottovirastot	99
7.2	Mahdolliset muutokset ja uudistukset henkilöstön toimenkuviin	100
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	103
8.1	Oikeustradenomikoulutuksen sisältö	103
8.2	Oikeustradenomikoulutuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin	105
8.3	Oikeushallinnon organisaatiomuutosten vaikutus oikeustradenomikoulutukseen	106
8.4	Oma pohdinta	106
9	LÄHTEET	108

LIITTEET

LIITE 1: Kysely työelämäohjaajille.

LIITE 2: Saatekirje työelämäohjaajien kyselyyn.

LIITE 3: Kysely valmistuneille oikeustradenomeille.

LIITE 4: Saatekirje valmistuneiden oikeustradenomien kyselyyn.

KUVIOT

Kuvio 1: Suomen koulutusjärjestelmä (Opetushallitus [viitattu 12.4.2008]). 11

Kuvio 2: Oikeustradenomikoulutuksen sijoittuminen Turun ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmään syksyllä 2008 (Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehto 2008 2011, Turun ammattikorkeakoulu [viitattu 28.10.2008] ; kuvio Laura Mikkola). 15

Kuvio 3: Oikeustradenomikoulutuksen oikeudellisten opintojen osa-alueet siten, kuin ne ovat

oikeusministeriön työryhmämietinnössä vuonna 2003 ehdotettu (Oikeusministeriö 2005:15, 8 ; kuvio Laura Mikkola).	21
Kuvio 4: Käytännön kurssien rakenne Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 2008 (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto ; kuvio Laura Mikkola).	23
Kuvio 5: Kartta kaupungeista, joissa on oikeustradenomikoulutusta tarjoavia ammattikorkeakouluja ja tuettuja harjoittelupaikkoja tarjoavia virastoja (Yli-Ikkela, 2008 ; kuvio Laura Mikkola).	26
Kuvio 6: Oikeudellisten opintojen osuus ministeriön työryhmämietinnön suunnitelman mukaan. 29	
Kuvio 7: Oikeudellisten opintojen osuus Turun ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutusohjelmassa taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdossa vuosiksi 2008-2011.31	
Kuvio 8: Oikeustradenomien ikäjakauma.	58
Kuvio 9: Työelämäohjaajien ikäjakauma.	70
Kuvio 10: Työelämäohjaajien koulutus.	71
Kuvio 11: Harjoittelun hyödyllisyys virastolle.	76
Kuvio 12: Työelämäohjaajana toimimiskerrat.	79
Kuvio 13: Tradenomiliiton palkkataulukko (Tradenomiliitto, 2008 [viitattu 29.9.2008] ; kuvio Laura Mikkola).	91
Kuvio 14: Oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukainen palkkataulukko (Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoa tuomioistuinlaitoksessa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa sekä ulosottolaitoksessa koskevan oikeuslaitoksen yleisen tarkentavan virkaehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirja, 2006 [viitattu 25.10.2008].) ; kuvio Laura Mikkola).	92

TAULUKOT

Taulukko 1: Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut sekä oikeustradenomiopiskelijoiden lukumäärä keväällä 2008 (Laura Mikkola).	36
Taulukko 2: Työelämäopintojen laajuudet ammattikorkeakouluittain keväällä 2008 (Laura Mikkola).	44
Taulukko 3: Oikeusministeriön tukemat harjoittelupaikat kaupungeittain, virastoittain ja ammattikorkeakouluittain (Yli-Ikkela, 2008 ; kuvio Laura Mikkola).	54
Taulukko 4: Oikeustradenomien mielipiteet oikeustradenomikoulutukseen liittyvistä tekijöistä.	61
Taulukko 5: Oikeustradenomien arvio omasta osaamisestaan.	65

1 JOHDANTO

Oikeustradenomikoulutusta on oikeusministeriön aloitteesta suunniteltu, valmisteltu ja toteutettu yhteistyössä, aluksi neljän ja myöhemmin useamman, ammattikorkeakoulun kanssa. Työelämän tarpeet ovat johtaneet oikeustradenomikoulutuksen kehittämiseen. Koulutus antaa valmiudet oikeudellista osaamista edellyttäviin tehtäviin julkisen sektorin lisäksi myös elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin erilaisiin asiantuntija- ja esimiestehtäviin. Sain toimeksiannon opinnäytetyöhöni oikeusministeriöltä ja siksi siinä tarkastellaan oikeustradenomikoulutusta oikeusministeriön näkökulmasta.

Oikeustradenomikoulutuksella pyritään turvaamaan osaavan työvoiman saanti suurten ikäluokkien eläköityessä oikeushallinnossa. Koulutushankkeella pyritään takaamaan myös oikeushallinnon henkilöstön osaamisen jatkuva kehittyminen sekä ammattitaidon säilyminen oikeushallinnon organisaatiouudistusten ja –muutosten edellyttämällä tavalla. Pyrin opinnäytetyössäni kuvaamaan oikeustradenomikoulutuksen nykytilaa, selvittämään miten oikeushallinnon organisaatiomuutokset ja uudistukset tulisi huomioida oikeustradenomikoulutuksessa sekä selvittämään miten koulutuksen sisältö vastaa työelämän osaamistarpeita.

Suuret muutokset ovat edessä nyt lähes kaikissa oikeushallinnon organisaatioissa. Kuvaan opinnäytetyössäni muutosten sekä uudistusten vaikutuksia yleisten tuomioistuinten, oikeusaputoimistojen ja ulosottovirastojen kansliahenkilökunnan toimenkuviin sekä osaamistarpeisiin. Oikeushallinnon organisaatiouudistukset ja –muutokset voivat tarjota mahdollisuuden myös täysin uusille toimenkuville muun muassa oikeusapu- ja edunvalvontatehtävissä. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää myös näiden toimenkuvien soveltuvuutta oikeustradenomeille.

Työskentelin opintojeni ohella Vakka-Suomen käräjäoikeudessa toimisto-sihteerin viransijaisena marraskuusta 2007 kesäkuuhun 2008. Samalla suoritin

oikeustradenomikoulutukseen kuuluvan kolmen kuukauden harjoittelun käräjäoikeudessa, joten olen päässyt aitiopaikalta arvioimaan oikeustradenomikoulutuksen soveltuvuutta oikeushallinnon yksikön työtehtäviin. Oma työpaikkani käräjäoikeudessa sai minut kiinnostumaan siitä, miten koulutus tosiasiassa kohtaa käytännön työn. Nykyään työskentelen yksityisellä sektorilla perintäalalla. Edelleen pääsen päivittäin arvioimaan oikeustradenomikoulutuksen pätevyyttä, sillä työni perinnän parissa vaatii oikeudellista osaamista kaiken aikaa.

Harjoittelu on oleellinen osa oikeustradenomikoulutusta. Harjoittelu tarjoaa oikeustradenomiopiskelijalle mahdollisuuden päästä tutustumaan sekä työskentelemään oikeushallinnossa jo opiskeluaikana. Tällä hetkellä oikeusministeriöllä on resursseja tarjota vuositasolla 100 palkallista harjoittelupaikkaa oikeushallinnossa. Oikeusministeriö kouluttaa työelämäohjaajat, jotka ohjaavat opiskelijoita harjoittelun ja sitä edeltävän työpaikkajakson aikana. Ohjaajat valitaan harjoittelupaikkoina toimivista oikeushallinnon yksiköistä.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää koulutuksen onnistumista tähän mennessä, opintojen sisällön vastaavuutta käytännön osaamistarpeeseen sekä hankkeen tulevaisuutta ja mahdollisia kehitys- ja uudistustarpeita. Tärkeimmän tutkimusmateriaalin muodostavat tulevien ammattilaisten eli valmistuneiden oikeustradenomiopiskelijoiden tavoitteet, mielipiteet ja kokemukset sekä työelämäohjaajien ja oikeushallinnon henkilökunnan antama palaute kokemuksineen.

Oikeustradenomikoulutushankkeen etenemistä ja kehittymistä on seurattu oikeusministeriön koulutusyksikössä tasaisin väliajoin. Ministeriö on laatinut erilaisia väliraportteja, joista selviää, että kiinnostus koulutukseen on kasvanut vuosi vuodelta. Opinnäytetyöni tarkoitus on tuottaa taustatietoa oikeusministeriölle, jotta se voi paremmin määritellä oman roolinsa sekä tehtävänsä oikeustradenomikoulutushankkeen jatkoa ajatellen.

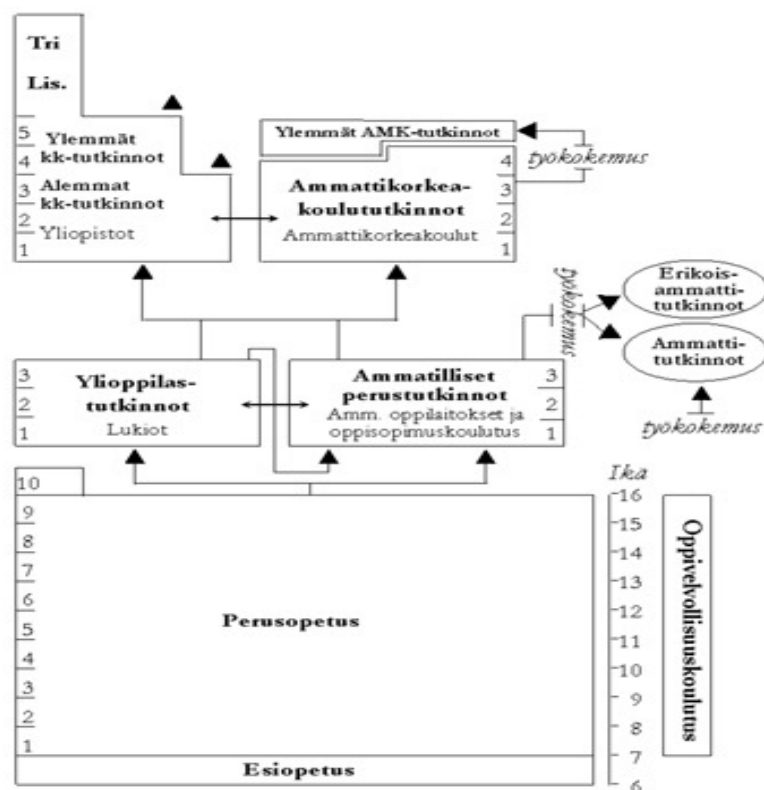
Päämääräni on myös kuvata oikeustradenomikoulutuksen toteutumista sitä tarjoavissa ammattikorkeakouluissa. Lähtökohtana on, että ammattikorkeakoulut toteuttavat ainakin ministeriön vähimmäisvaatimuksia oikeustradenomikoulutuksen suhteen. Koska itse opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa, olen opinnäytetyössäni käyttänyt vertailupohjana Turun ja Turun seudun oikeushallinnon organisaatioita sekä Turun ammattikorkeakoulun mallia oikeustradenomikoulutuksen toteuttamisesta. Turun seudulla on oikeushallinnon kaikkien organisaatioiden yksiköt: käräjäoikeus, hallinto-oikeus, ulosottovirasto sekä oikeusapuvirasto ja Turun ammattikorkeakoulu on ollut edelläkävijä oikeustradenomikoulutuksen kehittämisessä (Yli-Ikkela 5.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Opinnäytetyöni on luonteeltaan empiirinen ja sen sisältämät tutkimukset ovat laadullisia. ”Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ilmiön ymmärtäminen, selittäminen, tulkinta ja usein myös soveltaminen.” (Ilmaisu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta 2005, 276). Pyrin kuvaamaan oikeustradenomikoulutusta eri näkökulmista ja luomaan pohjaa myös jatkotutkimuksiin, sillä oikeustradenomikoulutus on edelleen hyvin nuori opiskeluvaihtoehto, joka voi tulevaisuudessa tarjota paljon uusia työllistymismahdollisuuksia sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Tutkimusmenetelmänä käytän kyselyjä. Tärkeimpiä teorialähteitäni ovat lait, oikeusministeriön kaksi työryhmämietintöä, oikeusministeriön laatimat seurantaraportit, lehtiartikkelit ja ammattikorkeakoulujen omat julkaisut. Lisäksi olen saanut lukuisia henkilökohtaisia tiedonantoja oikeustradenomiopiskelijoiden kanssa työskenteleviltä ammattikorkeakoulujen sekä oikeushallinnon organisaatioiden työntekijöiltä.

2 AMMATTIKORKEAKOULU VIITEKEHYKSENÄ

2.1 Ammattikorkeakoulujen sijoittuminen Suomen koulutusjärjestelmään

1.8.2003 voimaan tulleella ammattikorkeakoululalla korvataan tätä ennen voimassa ollut ammattikorkeakouluopinnoista vuonna 1995 annettu laki (HE 206/2002 [viitattu 25.4.2008]). Nykyään voimassa olevaa ammattikorkeakoululakia sovelletaan opetusministeriön hallinnonalaan kuuluviin ammattikorkeakouluihin. Lailla säädetään ammattikorkeakoulujen sijoittumisesta Suomen koulutusjärjestelmään. Ammattikorkeakoulut muodostavat yliopistojen kanssa korkeakoululaitoksen. (Ammattikorkeakoululaki 2 § [viitattu 8.4.2008].) Ammattikorkeakoulussa on mahdollista suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Edellä mainitut tutkinnot ovat korkeakoulututkintoja. (Ammattikorkeakoululaki 18 § [viitattu 8.4.2008].)

Kuvio 1: Suomen koulutusjärjestelmä (Opetushallitus [viitattu 12.4.2008]).

2.2 Ammattikorkeakoulujen hallinto

Sisäisissä asioissaan ammattikorkeakouluilla on itsehallinto. Niiden hallituksessa on edustettuna ammattikorkeakoulun rehtori ja muu johto, päätoimiset opettajat, muu päätoiminen henkilöstö, päätoimiset opiskelijat sekä elinkeino- ja muun työelämän edustajat. Hallituksen puheenjohtaja on kyseisen ammattikorkeakoulun rehtori. (Ammattikorkeakoululaki 11 § [viitattu 8.4.2008].) Hallituksen nimittää kyseisen ammattikorkeakoulun ylläpitäjä, joka voi olla kunta, kuntayhtymä, osakeyhtiö tai säätiö (HE 206/2002 [viitattu 25.4.2008]).

2.3 Ammattikorkeakoulujen henkilöstö ja opiskelijat

Ammattikorkeakoulujen jäseniä ovat päätoimiset opettajat, muu päätoiminen henkilöstö ja päätoimiset opiskelijat. (Ammattikorkeakoululaki 3 § [viitattu 8.4.2008]). Päätoimisella opettajalla tai muulla päätoimisella henkilöstöllä tarkoitetaan henkilöä, joka on määrätty hoitamaan enemmän kuin puolet viran tai toimen edellyttämistä tehtävistä. Edelleen päätoimisella opiskelijalla tarkoitetaan opiskelijaa, joka suorittaa tutkintoon johtavaa koulutusta ja on ilmoittautunut lukuvuonna läsnä olevaksi kokopäiväopiskelijaksi. Lisäksi päätoimiseksi opiskelijaksi katsotaan ulkomaalainen vaihto-opiskelija, joka suorittaa edellä mainittuja tutkintoon johtavan koulutuksen opintoja. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2 § [viitattu 8.4.2008].)

Opiskelijoiksi ammattikorkeakouluun voidaan valita henkilö, joka on suorittanut lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon. Lisäksi opiskelijaksi voidaan hyväksyä henkilö, jolla on edellä mainittuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot suoritettuina sekä sellainen henkilö, jolla ammattikorkeakoulu katsoo olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten. (Ammattikorkeakoululaki 20 § [viitattu 8.4.2008].)

2.4 Ammattikorkeakoulujen toiminta ja tehtävät

Suomessa ammattikorkeakoulut saavat toimilupansa valtioneuvostolta. Tämän toimiluvan valtioneuvosto voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle. Toimiluvan saaminen edellyttää, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että ammattikorkeakoulu täyttää sille asetetut laatu- ja muut vaatimukset. (Ammattikorkeakoululaki 6 § [viitattu 8.4.2008].)

Ammattikorkeakoululla on oltava koulutustehtävä. Ammattikorkeakoululain mukaan koulutustehtävässä määrätään ammattikorkeakoulun toimiala, opetuskieli, sijaintipaikat sekä opiskelijapaikkamäärä perustutkintoon johtavassa koulutuksessa. (Ammattikorkeakoululaki 7 § [viitattu 8.4.2008].) Toimiala yksilöidään koulutusalojen mukaisesti. Koulutusalat ovat määritelty valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista seuraavasti:

- Humanistinen ja kasvatusala
- Kulttuuriala
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- Luonnontieteiden ala
- Tekniikan ja liikenteen ala
- Luonnonvara- ja ympäristöala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala.

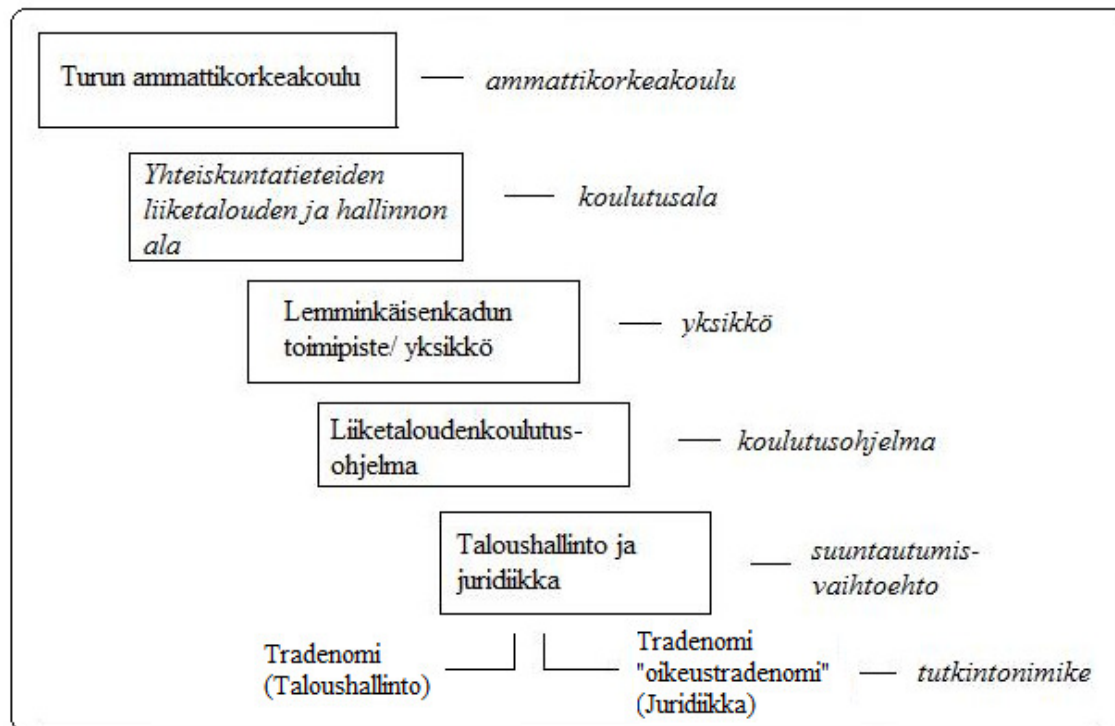
(Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1 § [viitattu 8.4.2008].)

Koulutusosalalla tarkoitetaan laajaa jollekin yhteiskunnalliselle tai työelämän alueelle suuntautuvaa tutkinnoksi ja ammatiksi suuntaavaa kokonaisuutta. Koulutusala voi taas sisältää useita erilaisia koulutusohjelmia. (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008, 52.)

2.5 Koulutuksen muodostuminen ammattikorkeakoulussa

Ammattikorkeakouluissa opinnot järjestetään koulutusohjelmina (Ammattikorkeakoululaki 19 § [viitattu 8.4.2008]). Koulutusohjelmat vahvistaa opetusministeriö (HE 206/2002 [viitattu 25.4.2008]). Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelma on tavoitteellinen ja laaja opintojen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on suuntautua ammatilliseen tai muuta asiantuntemusta edellyttävään tehtäväalueeseen sekä sen kehittämiseen. Koulutusohjelmien sisällä voi lisäksi olla suuntautumisvaihtoehtoja, joiden tarkoituksena on suunnata syventävät ammattiopinnot koulutusohjelman perustana olevan ammatillisen tehtäväalueen tiettyyn osa-alueeseen. (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008, 52.) Ammattikorkeakoulutuksessa tutkintonimike määräytyy koulutusohjelman mukaan (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 3 § [viitattu 8.4.2008]). Ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeistä päättää opetusministeriö (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008, 53). Koulutusohjelmaa koskevasta päätöksestä on ilmentävä koulutusohjelman nimi, mahdolliset suuntautumisvaihtoehdot, koulutusala, tutkinto, tutkintonimike, koulutusohjelman laajuus opintopisteinä sekä harjoittelun laajuus (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 6 § [viitattu 8.4.2008]).

Ammattikorkeakoulussa opintolaajuuksien yksikkö on opintopiste (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulusta 5 § [viitattu 8.4.2008]). Yksi opintopiste vastaa laajuudeltaan keskimäärin 27 tunnin työpanosta sisältäen myös kotona tehtävän ja muun itsenäisen opiskelun (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008, 53). Tutkintoon johtavien opintojen laajuus voi ammattikorkeakoulussa koulutusohjelmasta riippuen olla 180, 210 tai 240 opintopistettä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 7 § [viitattu 8.4.2008]). Esimerkkinä ammattikorkeakoulutuksen toteutuksesta esitän alla olevassa kuvassa 2 oikeustradenomikoulutuksen sijoittumisen Turun ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmässä.

Kuvio 2: Oikeustradenomikoulutuksen sijoittuminen Turun ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmään syksyllä 2008 (Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehto 2008-2011, Turun ammattikorkeakoulu [viitattu 28.10.2008] ; kuvio Laura Mikkola).

Koulutusohjelman rakenne ja sisältö määräytyy opintosuunnitelman mukaan (Turun ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 4 §). Ammattikorkeakoululain mukaan laajuudeltaan koulutusohjelmien sekä niiden opintosuunnitelmat tulisi olla vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden opintojen mittaisia. Ammattikorkeakoulu ratkaisee koulutusohjelmien opintosuunnitelmista sen mukaan kuin kunkin ammattikorkeakoulun tutkintosäännöissä määrätään. (Ammattikorkeakoululaki 19 § [viitattu 8.4.2008].)

Opintosuunnitelma sisältää vähintään tiedot kunkin opintojakson tavoitteista, käsiteltävästä asiakokonaisuudesta, laajuudesta opintopisteinä, opetuksen ja harjoittelun määrästä, vaadituista suorituksista sekä opintojakson tuottamisesta vastaavasta oppilaitoksesta tai vastaavista oppilaitoksista (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka

2007-2008, 52). Opintosuunnitelma sisältää erilaisia opintojaksoja. Opintojaksot voivat olla pakollisia, vaihtoehtoisia tai vapaasti valittavia. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 9 § [viitattu 8.4.2008].) Opintojakso on perusyksikkö, jolla määritellään opintojen ja opetuksen sisältö sekä rakenne. Opintojaksojen tavoitteet ovat määritelty opintosuunnitelmassa. (Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008, 52.)

3 OIKEUSTRADENOMIKOULUTUS

3.1 Oikeustradenomikoulutuksen synty

Oikeustradenomikoulutus on syntynyt oikeusministeriön tarpeesta rekrytoida uutta, osaavaa henkilökuntaa sekä kouluttaa nykyistä henkilökuntaa. Oikeusministeriön asettaman, vuosina 1999-2000 toimineen, työryhmän tarkoituksena oli selvittää silloisen koulutuksen ja tulevan tarpeen vastaavuus. Oikeushallinnon työelämän vaatimuksia vastaavaa ammattikorkeakoulutasoista koulutusta ei ollut olemassa. Työryhmän selvityksen mukaan ammattikorkeakoulupohjaiselle, juridiikkaan suuntautuneelle, koulutukselle oli tarvetta. Vuonna 2003 asetettiin uusi työryhmä nimeltään ammattikorkeakouluväylää oikeushallinnonalalle valmisteleva työryhmä. Tämän työryhmän tarkoituksena oli suunnitella ja valmistella oikeustradenomikoulutuksen koulutus rakenne ja koulutuksen sisältö. (Oikeusministeriö 2005:15, 4.)

Jo vuoden 1993 alioikeusuudistuksen myötä kansliahenkilökunnan työtehtävät ovat muuttuneet vaativammiksi. Kansliahenkilökunta on saanut ratkaisuvalltaa kiinteistö- ja velkomusasioissa. Kansliahenkilökunnalle on siirtynyt tehtäviä sekä vastuuta myös pöytäkirjojen laadinnassa istuntokäsittelyssä sekä kutsujen, haasteiden ja ilmoitusten laatimisessa sekä lähettämässä. Alioikeuksien kansliahenkilökunnan tehtävien vaativuustason kohoamisen lisäksi myös haastemiesten sekä avustavien ulosottomiesten tehtävien haasteellisuus ja vaativuus ovat lisääntyneet. (Jukarainen, 2007.)

Muuttuneet tehtävät ja toimenkuvat edellyttävät oikeusjärjestelmän hyvää tuntemusta. Ennen vuotta 2003 vallinnut koulutusjärjestelmä ei tarjonnut oikeuslaitoksen henkilöstölle täsmälleen sopivaa koulutusta, joten keväällä 2003 oikeusministeriö ryhtyi yhteistyössä neljän ammattikorkeakoulun kanssa kehittämään oikeustradenomikoulutushanketta. Tarkoituksena oli luoda koulutus, joka tarjoaisi oikeushallinnolle ammattitaitoista työvoimaa ja kouluille uuden suuntautumisvaihtoehdon. Koulutushankkeeseen osallistui keväällä 2003 neljän

yhteistyöammattikorkeakoulun ja oikeushallinnon edustajien lisäksi opetusministeriön sekä oikeusministeriön edustajia. (Oikeusministeriö 2005:15, 4.)

Oikeustradenomikoulutus kehittyy jatkuvasti. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalan kehittämissryhmän eräänä alatyöryhmänä toimivan Oikeustradenomikoulutus-työryhmän tavoitteena on kehittää oikeustradenomikoulutusta ja hyödyntää yhteistyömahdollisuuksia opetustarjonnassa. Kehittämistyöryhmän kokoontumisissa on ollut mukana sekä oikeusministeriön että kunkin 14 yhteistyöammattikorkeakoulun edustaja. (Sippel 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Vuodelle 2008 työryhmän asettamia kehityskohteita olivat muun muassa:

- yhteistyön lisääminen verkko-opintojaksojen tarjonnassa ja toteutuksissa
- yhteistyön laajentaminen aloille, joilla on oikeustradenomien osaamista edellyttäviä työtehtäviä kuten esimerkiksi kunnat ja maanmittauslaitos, jonne kiinteistöasiat käräjäoikeuksista siirtyvät
- internet- välitteiset asiantuntijaluennot. (Sippel 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

3.2 Koulutusohjelma kokonaisuudessaan

Oikeustradenomikoulutus suoritetaan Suomen ammattikorkeakouluissa liiketalouden koulutusohjelmassa. Sitä tarjotaan nuorisoasteen koulutuksena, aikuiskoulutuksena sekä muuntokoulutuksena. Pääasiallisesti nuorisoasteen koulutuksena ja aikuiskoulutuksena toteutettavat oikeustradenomikoulutukset ovat kestoltaan 3,5 vuoden pituisia. Oikeustradenomikoulutus muuntokoulutuksena on kestoltaan 2,5 vuotta. Kaikki edellä mainitut opiskeluvaihtoehdot ovat kokonaisuudessaan 210 opintopisteen laajuisia koulutuksia. Lisäksi eräissä ammattikorkeakouluissa on mahdollisuus opiskella oikeudellisen alan ammatillisia erikoistumisopintoja. Erikoistumisopinnot ovat

laajuudeltaan 30-60 opintopistettä. (Oikeusministeriö 2005:15, 7.) Erikoistumisopinnot eivät ole kuitenkaan verrattavissa oikeustradenomikoulutukseen.

Turun ja Vaasan ammattikorkeakoulussa sekä Laurea- ammattikorkeakoulussa Hyvinkäällä syksyllä 2004 aloittaneet Suomen ensimmäiset oikeustradenomiopiskelijat olivat kaikki muunto-opiskelijoita (Ohoi 2005:1, 30-32). Tarkastelen opinnäytetyössäni nuorisoasteen oikeustradenomikoulutusta, aikuiskoulutusta sekä muuntokoulutusta. Muuntokoulutuksesta kerron lisää kappaleessa 3.5.

Ammattikorkeakoulut voivat päättää itse opiskelijavalintojen perusteista ja valtakunnallisten valintakokeiden käyttämisestä (HE 206/2002 [viitattu 25.4.2008]). Oikeustradenomikoulutukseen haluavan henkilön tulee hakea opiskelemaan johonkin kyseistä koulutusta tarjoavaan ammattikorkeakouluun liiketalouden koulutusohjelmaan valtakunnallisessa yhteishaussa. Pääsääntöisesti opiskelijat valitsevat ensimmäisen opiskeluvuotensa aikana suuntautumisvaihtoehdon, jonka puitteissa yleensä myös oikeustradenomiopinnot toteutetaan.

Lähtökohtaisesti liiketalouden koulutusohjelman valintaperusteet yhteishaussa muodostuvat seuraavasti:

- koulumenestys 55 pistettä
- ensimmäinen hakutoive 5 pistettä
- valintakoe 30 pistettä
- työkokemus 10 pistettä

eli yhteensä 100 pistettä. (Oikeusministeriö 2005:15, 11.)

Olen tutustunut oikeustradenomikoulutusta toteuttavien ammattikorkeakoulujen valintaperusteisiin ja sen perusteella voin todeta, että monet edellä mainituista ammattikorkeakouluista noudattavat opiskelijavalinnoissaan ammattikorkeakoulujen yhteisesti valmistelemaa valintaperustesuositusta. Valintaperusteissakin on kuitenkin eroavaisuuksia riippuen siitä, että onko kyseessä nuorisoasteen koulutus, aikuiskoulutus vai muuntokoulutus.

Muuntokoulutuksessa valintaperusteina ovat työkokemus, aikaisempi opintomenestys ja valintahaastattelu (Oikeusministeriö 2005:15, 11). Täydennyskoulutuksena järjestettävät ammatilliset erikoistumisopinnot eivät kuulu ammattikorkeakoulujen yhteishaun piiriin. Niiden hakuajoista ja hakumenettelyistä informoidaan erikseen. (Oikeusministeriö 2005:15, 7.) Tällaisia ilmoituksia ja hakuohjeita löytyy esimerkiksi ammattikorkeakoulujen internet- sivustoilla.

Vuonna 2005 valmistuneessa työryhmämietinnössä julkaistun suunnitelman mukaan oikeustradenomikoulutus koostuu seuraavalla tavalla. Tradenomin tutkinnon 210 opintopisteestä, joista oikeustradenomikoulutuksessa 52 opintopistettä koostuu ammattikorkeakoulujen yhteisistä perusopinnoista, 38 opintopistettä liiketalouden koulutusohjelman yhteisistä ammattiopinnoista ja 9 opintopistettä kieliopinnoista. Yhteensä 111 opintopisteen oikeudelliset opinnot jakaantuvat seuraavasti: 38 opintopistettä juridiikan ydinosaamisen opinnoista, 21 opintopistettä juridiikan syventävistä asiantuntemuksen opinnoista, 7 opintopistettä käytännön kurseista sekä 30 opintopistettä harjoittelusta ja 15 opintopistettä opinnäytetyöstä. (Oikeusministeriö 2005:15, 8.)

Koska itse opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa nuorisoasteen koulutuksessa, esitän oikeustradenomikoulutuksen opintojen jakautumisen siten kuin se toteutetaan vuosina 2008-2012 Turun ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutusohjelmassa taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdossa. Jäljempänä opinnäytetyössäni vertailen oikeusministeriön suunnitteleman opintokokonaisuuden toteutumista eri oikeustradenomikoulutusta tarjoavissa ammattikorkeakouluissa sekä näiden ammattikorkeakoulujen opintosuunnitelmia.

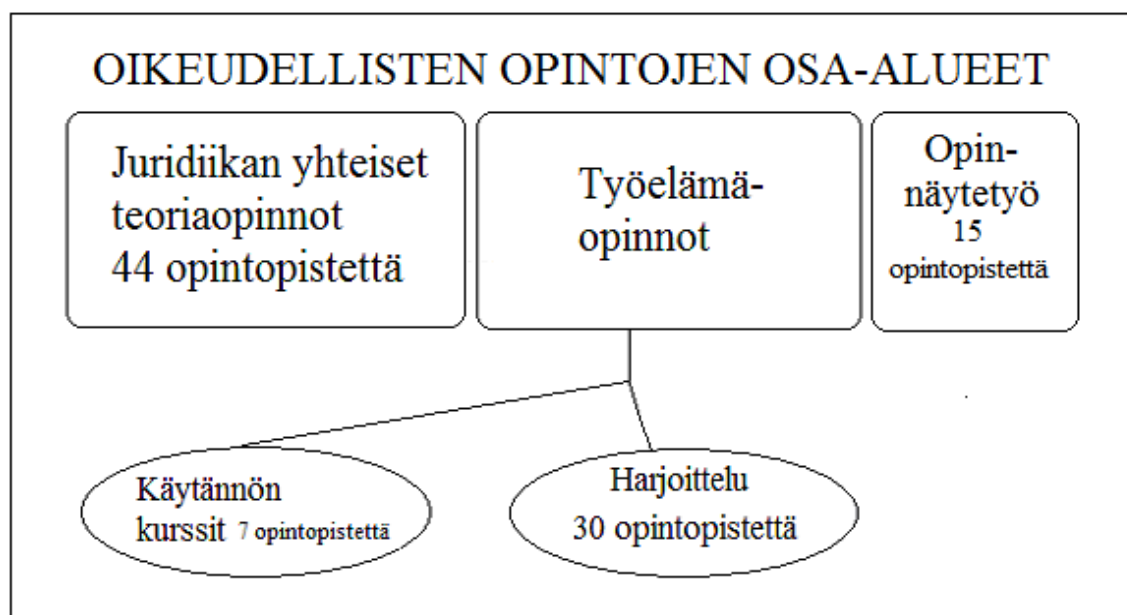
Turun ammattikorkeakoulussa vuosina 2008-2012 toteutettava taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdon opintosuunnitelma rakentuu seuraavista kokonaisuuksista:

- perusopinnot 51 opintopistettä
- koulutusohjelman yhteiset ammattiopinnot 38 opintopistettä

- suuntautumisvaihtoehdon pakolliset ammattiopinnot 32 opintopistettä
- valinnaiset ammattiopinnot 22 opintopistettä
- vapaasti valittavat opinnot 15 opintopistettä
- käytännön kurssit 7 opintopistettä
- harjoittelu 30 opintopistettä
- opinnäytetyö 15 opintopistettä

eli yhteensä 210 opintopistettä. (Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehto 2008-2011, Turun ammattikorkeakoulu [viitattu 28.10.2008].)

3.3 Oikeudellisten opintojen rakenne

Kuvio 3: Oikeustradenomikoulutuksen oikeudellisten opintojen osa-alueet siten, kuin ne ovat oikeusministeriön työryhmämietinnössä vuonna 2003 ehdotettu (Oikeusministeriö 2005:15, 8 ; kuvio Laura Mikkola).

Oikeustradenomikoulutuksen opintojen juridinen osuus voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen. Näitä osa-alueita ovat juridiikan yhteiset teoriaopinnot, työelämäopinnot ja opinnäytetyö. Ministeriön työryhmän esityksen mukaan juridiikan yhteisten

teoriaopintojen vähimmäisopintopistemäärä on 44 opintopistettä. Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut soveltavat tätä työryhmän esitystä sovittamalla sen omaan opetusympäristöönsä. (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

3.3.1 Juridiikan yhteiset teoriaopinnot

Oikeustradenomin koulutusta aikoinaan suunnitellut työryhmä on laatinut oikeudellisia opintoja koskevan opintokokonaisuuden, jonka mukaiset opintojaksot jokainen oikeustradenomikoulutusta tuottava verkostoitunut ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoilleen. Tämän yhteisen opintokokonaisuuden mukaisesti koulutusta toteuttava ammattikorkeakoulu voi luoda sellaisen oikeustradenominkoulutuksen, joka tukee sen omaa opetussuunnitelmaa. Alla on lueteltuna ne opintojaksot, jotka työryhmä on yhteisiin teoriaopintoihin sisällyttänyt. (Oikeusministeriö 2005:15, 9.)

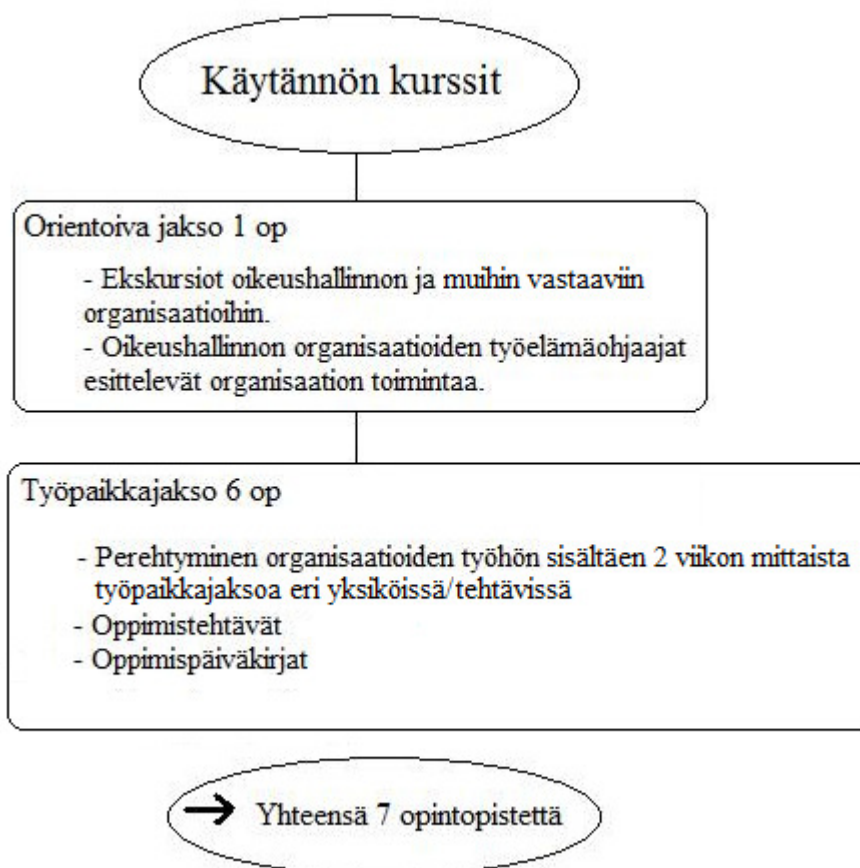
Juridiikan yhteiset teoriaopinnot:

Yksityisoikeuden perusteet	6 op
Julkisoikeuden perusteet	6 op
Hallinto-oikeus	3 op
Työ- ja virkamiesoikeus	4 op
Sopimusoikeus	3 op
Tietosuoja ja -turvallisuus	3 op
EU- oikeus	3 op
Perhe- ja perintöoikeus	3 op
Rikos- ja prosessioikeus	3 op
Prosessioikeus	3 op
Ulosotto-oikeuden perusteet	3 op
Kiinteistöoikeuden perusteet	3 op
Yhteensä	44 op.

(Oikeusministeriö 2005:15, 9.)

3.3.2 Käytännön kurssit

Tutkintoon kuuluvia työelämäopintoja ovat käytännön kurssit ja harjoittelu. Työelämäopinnot suoritetaan yhteistyössä työelämäorganisaatioiden kanssa.

Kuvio 4: Käytännön kurssien rakenne Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 2008 (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto ; kuvio Laura Mikkola).

Oikeustradenomin koulutuksen yksi opintokokonaisuus on käytännön kurssit, joiden on lähtökohtaisesti tarkoitus sijoittua opintojen toiseksi viimeiselle lukukaudelle, jolloin lähes kaikki teoriaopinnot on suoritettuina. Oikeushallinnon virastot ovat osallistuneet myös käytännön kurssien suunnitteluun. (Oikeusministeriö 2005:15, 10.) Käytännön kurssien 7 opintopistettä muodostuvat kaikille oikeustradenomiopiskelijoille yhteisestä orientoivasta jaksosta (1 op) sekä kahdesta vapaavalintaisesta työpaikkajaksosta (6 op), jotka sijoittuvat oikeushallinnon organisaatioihin (Oikeusministeriö 2005:15, liite 5).

Käytännön kurssien työpaikkajaksot opiskelija suorittaa työelämäohjaajan opastamana oikeushallinnon organisaatioissa tutustuen kahteen eri tehtävä kokonaisuuteen, joita ovat esimerkiksi käräjäoikeus, oikeusaputoimisto, syyttäjänvirasto, ulosottovirasto, hallinto-oikeus tai hovioikeus (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Vaikka työpaikkajaksojen suorituspaikat vaihtelevatkin, tulisi jokaisella käytännön kurssilla olla samanlainen rakenne. Opiskelija tutustuu viikon ajan työelämän ohjaajan opastuksella organisaation toimintaan, henkilöstöön sekä työtehtäviin. Tämän viikon ajalta opiskelija kirjoittaa päiväkohtaisen oppimispäiväkirjan sekä laatii valitsemastaan, työympäristössä kohtaamastaan aiheesta oppimistehtävän. Toisen näistä laatimistaan oppimistehtävistä opiskelija voi syventää opinnäytetyöksi. Työpaikkajaksoista opiskelija saa palautteen työelämäohjaajaltaan. (Oikeusministeriö 2005:15, liite 5.)

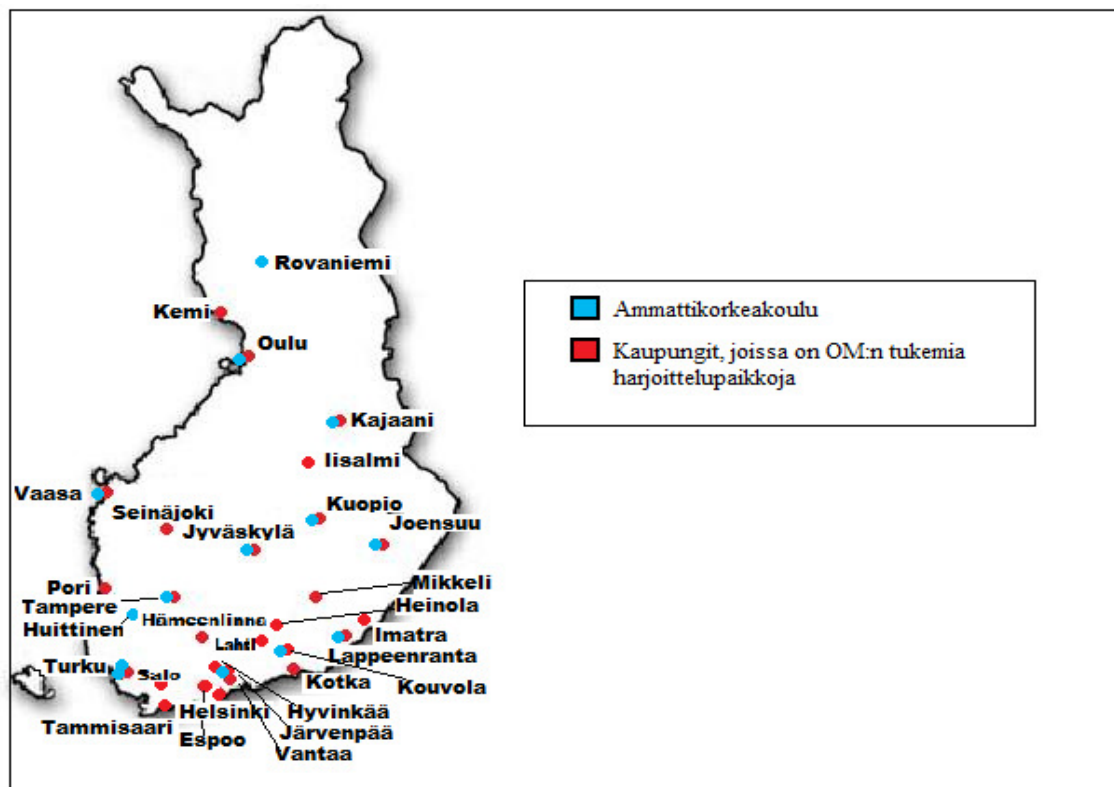
Turun ammattikorkeakoulussa on käytössä arviointilomake, jonka opiskelija täyttää yhdessä työelämäohjaajansa kanssa työpaikkajaksojen lopuksi. Lomakkeessa arvioidaan kattavasti opiskelijan taitoja, onnistumisia sekä opiskelijan kykyä vastaanottaa uutta tietoa sekä sopeutua työelämään. Olen itse täyttänyt lomakkeen työelämäohjaajani kanssa ja mielestäni sen avulla pystyimme keskustelemaan rakentavasti käytännön kurssien sisällöstä sekä työskentelystäni työpaikkajakson aikana. Lomakkeen avulla on helppo antaa ja myös vastaanottaa palautetta.

3.3.3 Harjoittelu

Oikeustradenomikoulutukseen kuuluva 30 opintopisteen harjoittelu suoritetaan yleensä toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Harjoittelun voi jakaa myös kahteen osaan. Harjoittelun tarkoituksena on tarjota opiskelijalle mahdollisuus perehtyä opiskeltavaan alaan ja luoda verkostoja tulevaisuutta ajatellen. Harjoittelussa suoritettavien työtehtävien tulee olla haastavia ja riittävän vaativia, jotta opiskelija todellakin hyötyy harjoittelusta. Opinnäytetyöaiheen yhdistäminen harjoittelupaikkaan tukee opiskelijan kehittymistä ja oppimista. Lähtökohtaisesti oikeusministeriö pyrkii tarjoamaan

harjoittelupaikat opiskelijoille oikeusministeriön hallinnon alalta, mutta harjoittelupaikka muualtakin voidaan hyväksyä, jos työtehtäviin sisältyy oikeudellisia tehtäviä. (Oikeusministeriö 2005:15, 10.) Vuonna 2008 oikeusministeriö tarjosi 101 tuettua harjoittelupaikkaa oikeustradenomiopiskelijoille (Yli-Ikkela, 2008). Palkallisesti tuettujen harjoittelupaikkojen lisäksi opiskelijoita on työllistynyt oikeushallinnon organisaatioihin muuta kautta, kuten ammattikorkeakoulujen ja oikeushallinnon organisaatioiden yhteistyökrytoinnin avulla (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Kuvio 5 havainnollistaa oikeustradenomikoulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen ja tuettujen harjoittelupaikkojen sijoittumista Suomessa. Kuvion karttaan olen sijoittanut sinisellä ne kaupungit, joissa sijaitsee oikeustradenomikoulutusta tarjoava ammattikorkeakoulu ja punaisella ne kaupungit, joissa sijaitsee yksi tai useampi oikeusministeriön tukema harjoittelupaikka. Lähes jokaisessa oikeustradenomikoulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulukaupungissa on myös tuettua harjoittelua tarjoava oikeushallinnon virasto. Kartasta huomaa kuitenkin, että tuettujen harjoittelupaikkojen keskittymät sijoittuvat maantieteellisesti enemmän Etelä-Suomeen, koska siellä on määrällisesti enemmän oikeushallinnon virastoja sekä pisimpään oikeustradenomikoulutusta tarjonneiden ammattikorkeakoulujen ympärille. Poikkeuksena jälkimmäisestä on Rovaniemen ammattikorkeakoulu, joka on tarjonnut oikeustradenomikoulutusta jo vuodesta 2004. Rovaniemen ammattikorkeakoululla ei ollut vuonna 2008 tuettuja harjoittelupaikkoja, koska sillä ei ollut tarvetta niille (Yli-Ikkela 27.11.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Kuvio 5: Kartta kaupungeista, joissa on oikeustradenomikoulutusta tarjoavia ammattikorkeakouluja ja tuettuja harjoittelupaikkoja tarjoavia virastoja (Yli-Ikkelmä, 2008 ; kuvio Laura Mikkola).

Vuoden 2008 tuetut harjoittelupaikat ovat jaettu 13 ammattikorkeakoulun kesken (Yli-Ikkelmä, 2008). Jakoa olen tarkastellut ammattikorkeakouluittain ja virastoittain jäljempänä luvussa 4.1.3., jossa vertailen myös harjoittelun toteutusta ammattikorkeakouluittain.

Työnantaja, harjoittelupaikan tarjoava taho, maksaa yleensä opiskelijalla palkkaa ja valitsee työpaikalta opiskelijalle harjoittelu- tai työelämäohjaajan, jonka tehtävänä on perehdyttää opiskelija tuleviin työtehtäviin ja tukea hänen työssä oppimistaan (Oikeusministeriö 2005:15, 10).

Harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakouluissa eri tavoin. Toteutuksen moninaisuus johtuu harjoittelupaikkojen saatavuudesta, koulujen maantieteellisestä sijainnista sekä

erilaisista opintorakenteista. Suurin osa oikeustradenomiopiskelijoista suorittaa harjoittelun kahdessa osassa. Ensin suoritetaan perusharjoittelu, joka suoritetaan liiketalouden alalla. Toinen harjoittelu eli ammatillinen harjoittelu suoritetaan pääasiassa oikeushallinnon organisaatioissa. Ne oikeustradenomiopiskelijat, jotka suorittavat koko harjoittelun yhtenä jaksone, suorittavat sen oikeushallinnon organisaatiossa tai muissa oikeudellisia työtehtäviä sisältävissä työpaikoissa. (Turun ammattikorkeakoulu, Harjoitteluohje, 2008.)

Harjoittelusta laaditaan harjoittelusopimus. Harjoittelusopimuksessa eritellään työtehtävät ja työjakson pituus. Opiskelija on harjoittelun ajan määräaikaisessa virkanta tai työsuhteessa työnantajan kanssa. Oikeushallinnon organisaatioissa harjoittelun suorittavalla opiskelijalla on virkamiehen vastuu ja tapauskohtaisesti myös virkamiehen oikeudet. (Turun ammattikorkeakoulu, Harjoitteluohje, 2008.)

Harjoitteluun kuuluu myös opintotehtäviä. Opintotehtävien sisältö sekä lukumäärä vaihtelevat ammattikorkeakouluittain. Pääsääntöisesti jokainen opiskelija laatii ennen harjoittelua harjoittelusuunnitelman yhdessä työelämäohjaajansa kanssa. Harjoittelusuunnitelman tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ammatillisesta kasvustaan ja asiantuntijuutensa kehittymisestä osana harjoittelun toteutumista. Harjoittelun aikana opiskelija kirjoittaa oppimispäiväkirjaa jokaisesta harjoitteluviikostaan. Päiväkirjaan on tarkoitus kirjata työtehtävät, opitut asiat ja onnistumiset. Lisäksi harjoittelusta kirjoitetaan harjoitteluraportti, joka sisältää kokemuksia ja ajatuksia harjoittelusta. Näiden oppimistehtävien lisäksi opiskelija käy arviointi- ja kehityskeskustelut työelämäohjaajan ja ohjaavan opettajan kanssa. (Turun ammattikorkeakoulu, Harjoitteluohje, 2008.)

Pitkän harjoittelun jälkeen opiskelija osallistuu harjoitteluseminaariin. Harjoitteluseminaarissa opiskelijat kertovat harjoittelupaikastaan ja työskentelystään siinä. Harjoitteluseminaariin osallistuvat myös opiskelijoiden työelämäohjaajat ja ohjaava opettaja. Tarkoituksena on jakaa harjoittelun herättämiä kokemuksia, palautetta sekä mielipiteitä puolin ja toisin. (Turun ammattikorkeakoulu, Harjoitteluohje, 2008.)

3.3.4 Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulussa opinnäytetyö on opiskelijan osoitus valmiudestaan soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä (Opintomatka 2007-2008, 53).

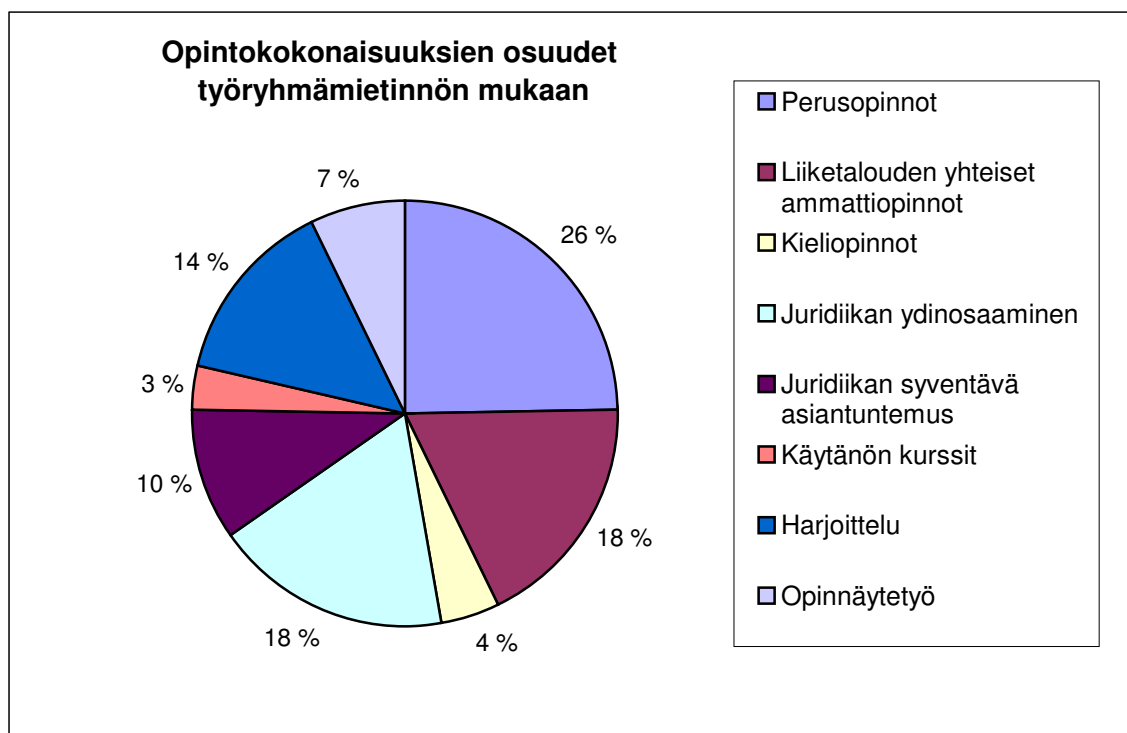
Oikeustradenomikoulutuksen päättötyönä opiskelija laatii opinnäytetyön, jonka suoritus aika sijoittuu yleensä viimeiselle vuodelle. Opinnäytetyö on laajuudeltaan 15 opintopistettä ja sen tulee sisällöltään liittyä juridiikkaan ja liiketalouteen. Ammattikorkeakouluista valmistuvien opiskelijoiden opinnäytetyöaiheet ovat perinteisesti työelämälähtöisiä ja näin ollen pyrkivät hyödyttämään toimeksiantajaa tai yhteiskuntaa. (Oikeusministeriö 2005:15, 10.)

3.4 Oikeudellisten opintojen osuus ja tavoite

Jotta oikeudellisten opintojen osuus tradenomin tutkinnossa olisi helpompi hahmottaa, olen esittänyt ne kuviossa 6 ja 7. Kuvio 6 kuvaa oikeudellisten opintojen osuutta ministeriön työryhmämietinnön suunnitelman mukaisesti ja kuviossa 7 olen vertailuna tuonut esille oikeudellisten opintojen osuuden Turun ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelmassa.

Olen jakanut liiketalouden koulutusohjelman kokonaisuuksiin, joista selviää oikeudellisten opintojen osuus koko oikeustradenomin koulutuksessa. Kuten kuviossa 6 selviää, ministeriön työryhmämietinnön mukaan oikeudelliset opinnot pitävät sisällään juridiikan ydinosaamisen opinnot, juridiikan syventävän asiantuntemuksen opinnot sekä käytännön kurssit. Juridiikan ydinosaamisen opintojaksot ovat 18 %:ia, juridiikan syventävän asiantuntemuksen opintojaksot 10 %:ia ja käytännön kurssit 3 %:ia koko koulutuksesta eli kaikki nämä oikeudelliset kurssit ovat yhteensä 31 %:ia tradenomin tutkintoon johtavassa koulutuksesta. Lisäksi lähes poikkeuksetta kaikkien oikeustradenomiopiskelijoiden harjoittelu ja opinnäytetyö perustuu juridiseen

ympäristöön ja aiheisiin. Harjoittelun osuus opinnoista on 14 %:ia ja opinnäytetyön osuus on 7 %:ia. Kun harjoittelu ja opinnäytetyö lisätään oikeudellisiin opintoihin, on näiden osuus 52 %: ia tradenomin tutkinnosta, jonka oikeustradenomi suorittaa. (Oikeusministeriö 2005:15, 8.)

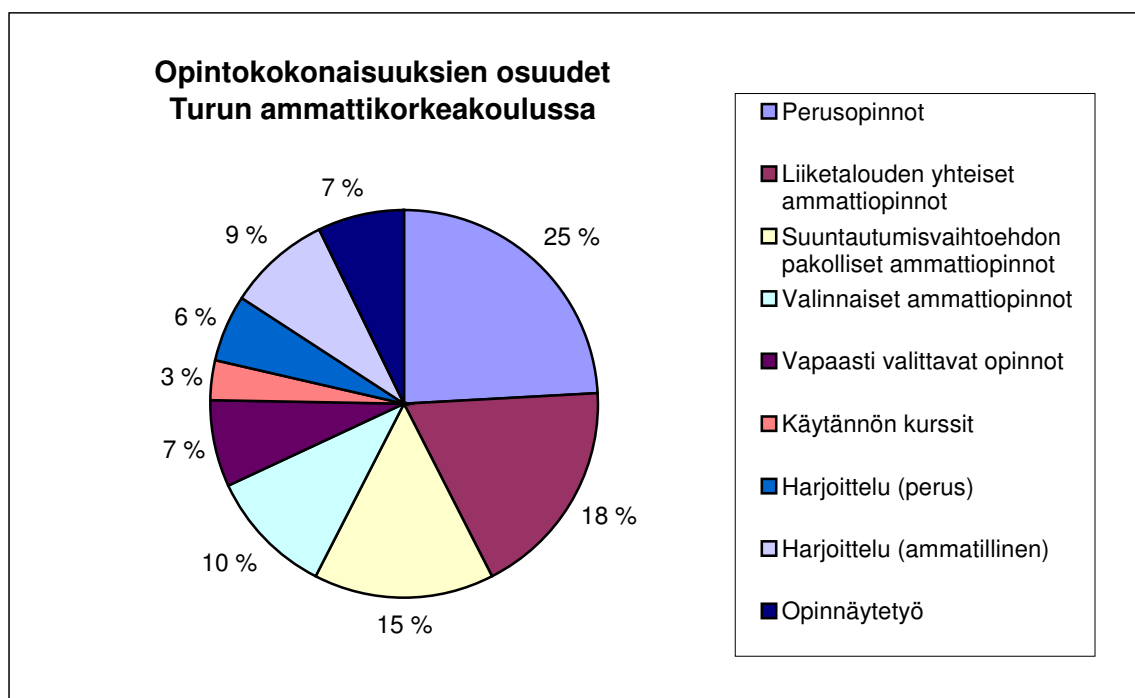
Kuvio 6: Oikeudellisten opintojen osuus ministeriön työryhmämietinnön suunnitelman mukaan.

Turun ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdon vuosiksi 2008-2011 tehdyn opintosuunnitelman mukaan oikeustradenomikoulutuksen opinnot jaetaan kahdeksaan kokonaisuuteen. Näitä kokonaisuuksia ovat perusopinnot, liiketalouden yhteiset opinnot, suuntautumisvaihtoehdon pakolliset ammattiopinnot, valinnaiset ammattiopinnot, vapaasti valittavat opinnot, käytännön kurssit, harjoittelu ja opinnäytetyö. (Turun ammattikorkeakoulu. Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdon opintosuunnitelma vuosille 2008-2011 [viitattu 28.10.2008].) Kokonaisuuksien

nimikkeet ovat hieman muuttuneet ministeriön alkuperäisesti esityksestä, mutta kattavat laajasti suunnitellut opinnot.

Mietinnössä kieliopinnot (4 %:ia) ovat oma kokonaisuutensa, mutta Turun ammattikorkeakoulussa ne ovat sisällytetty opintokokonaisuuksiin seuraavasti: perusopinnoissa viestintäopintoihin opintojaksot affärssvenska 3 op sekä Business English Communication 3 op, koulutusohjelman yhteisissä ammattiopinnoissa opintojaksot business english 6 op ja svenska i arbetslivet 4 op ja valinnaisissa ammattiopinnoissa juridiikan kieliopintoihin opintojaksot introduktion till det juridiska språket 3 op ja Introduction to Finnish and EU Law 3 op. Näin ollen kieliopintoja tulee yhteensä 22 opintopistettä eli 10,5 %:ia koko koulutusohjelman opintopisteistä. (Turun ammattikorkeakoulu. Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdon opintosuunnitelma vuosille 2008-2011 [viitattu 28.10.2008].)

Turun ammattikorkeakoulussa oikeudelliset opinnot pitävät sisällään suuntautumisvaihtoehdon pakolliset ammattiopinnot 15 %:ia, valinnaiset ammattiopinnot 10 %:ia, vapaasti valittavat opinnot 7 %:ia, käytännön kurssit 3 %:ia sekä lisäksi ammatillinen harjoittelu 9 %:ia ja opinnäytetyö 7 %:ia. Näiden oikeudellisten opintojen osuus on siis yhteensä 51 %:ia tradenomin tutkinnosta, jonka oikeustradenomi Turun ammattikorkeakoulussa suorittaa. (Turun ammattikorkeakoulu. Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdon opintosuunnitelma vuosille 2008-2011 [viitattu 28.10.2008].)

Kuvio 7: Oikeudellisten opintojen osuus Turun ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutusohjelmassa taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehdossa vuosiksi 2008-2011.

Oikeudellisten opintojen kokonaismäärä vaihtelee ammattikorkeakouluittain. Myös opintosuunnitelmien sisältö vaihtelee, sillä jokainen oikeustradenomikoulutusta tarjoava ammattikorkeakoulu voi muokata opintojen rakennetta oman tarpeensa mukaan. Näitä eroavaisuuksia esittelen tarkemmin opinnäytetyöni luvussa 4.

Ammattikorkeakoulussa tutkintoon johtavien opintojen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijalle laajat käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet asianomaisen alan asiantuntijatehtävissä työskentelyä varten. Lisäksi opiskelijalle pyritään tarjoamaan valmiudet oman alansa kehityksen seuraamiseen ja edistämiseen sekä itsensä jatkuvaan kouluttamiseen. Opintojen tavoitteena on myös luoda valmistuvalla opiskelijalle riittävä viestintä- ja kielitaito sekä opiskellun alan kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 7 § [viitattu 8.4.2008].)

Ammattikorkeakoulussa toteutettavassa oikeustradenomikoulutuksessa oikeudellisten opintojen tavoitteena on luoda opiskelijalle yleiskuva Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen perusteella erilaisista oikeudellisista toimintaympäristöistä. Lisäksi oikeustradenomikoulutuksen tavoitteena on, että opiskelijat löytävät oikeudellisiin ongelmiin sovellettavia oikeusohjeita sekä osaavat käyttää niitä oikeudenmukaisesti päätöksenteossa, jota tulevat työtehtävät vaativat. (Oikeusministeriö 2005:15, 8.)

3.5 Oikeustradenomin muuntokoulutus

Oikeustradenomikoulutus on syntynyt oikeusministeriön tarpeesta kehittää nykyisen henkilökuntansa osaamista sekä kouluttaa osaavaa työvoimaa tuleville vuosille. Useassa oikeustradenomikoulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulussa on tarjolla myös muuntokoulutusta ja muutamassa ammattikorkeakoulussa vain muuntokoulutusta.

Muuntokoulutuksella tarkoitetaan oikeustradenomi nimikkeeseen johtavaa koulutusta, joka on kestoltaan noin 2,5 vuotta. Muuntokoulutuksen tarkoituksena on tarjota mahdollisuus syventää omaa kaupallista osaamista sekä hankkia lisäkoulutusta juridisella osa-alueella. (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.) Muuntokoulutuksessa voidaan huomioida opiskelijan aiemmin suorittamia opintoja henkilökohtaisen opintosuunnitelman avulla (Oikeusministeriö 2005:15, 12). Muuntokoulutus on tarkoitettu lähinnä opistoasteen merkonomitutkinnon suorittaneille (Sippel 11.11.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

3.6 Oikeustradenomikoulutuksen monipuolisuus

Lähtökohtaisesti ammattikorkeakoulujen onnistuneesta ja kiinteästä suhteesta työelämään kertoo ammattikorkeakouluista valmistuneiden kiitettävä työllistyminen (HE 206/2002 [viitattu 25.4.2008]). Myös oikeustradenomikoulutushanketta suunniteltaessa on kiinnitetty erityisesti huomiota koulutusohjelman käytännön

läheisyyteen sekä oikeushallinnon työvoimatarpeeseen. Tavoitteena on ollut opinto-ohjelman toteuttaminen siten, että opiskelijat saisivat mahdollisimman vahvat sekä monipuoliset taidot keskeisillä oikeuden aloilla. Lisäksi tavoitteena on ollut, että valmistuessaan opiskelijat osaavat soveltaa säädöksiä sekä lainkohtia tulevissa työtehtävissään. (Oikeusministeriö 2005:15, 7.)

Oikeustradenomin opintoihin kuuluu myös kattavasti liiketalouden opintoja (Oikeusministeriö 2005:15, 7). Nämä monipuoliset opinnot antavat oikeustradenomille hyvät valmiudet työskennellä niin kaupallisella kuin juridisellakin alalla. Oikeustradenomin opintokokonaisuus tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden sijoittua tulevaisuuden työelämässä oikeuslaitoksen yksiköihin sekä muualle julkiselle sektorille. (Oikeustradenomi-info [viitattu 23.3.2008].) Tyypillisiä julkisen sektorin työtehtäviä ovat kansliatehtävät tuomioistuimissa ja muissa oikeushallinnon virastoissa sekä haastemiehen tehtävät tuomioistuimissa ja kihlakunnan ulosottomiehen tehtävät ulosottovirastoissa (Turun ammattikorkeakoulu, Tutkinnon kuvaus ja rakenne [viitattu 18.11.2008]). Yksityisellä sektorilla oikeustradenomin etu on vahva osaaminen sekä liiketaloudellisten että oikeudellisten tehtävien hoitamisessa (Oikeustradenomi-info [viitattu 23.3.2008]).

Oikeustradenomiopiskelijan osaamisen tasoa lisää koulutusohjelmaan kuuluvat työelämäopinnot, jotka suoritetaan oikeushallinnon organisaatioissa (Oikeusministeriö 2005:15, 7). Ammatillinen harjoittelu on mielestäni hyvin oleellinen osa käytännöllisyyteen tähtäävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelija saa hyvän kosketuksen työelämän tehtäviin ja pääsee jo ennen valmistumistaan harjoittamaan koulussa opittua teoriaa käytännön tehtävien parissa. Oman kokemukseni mukaan harjoittelu on korvaamaton osa koulutusta, sillä se tarjoaa opiskelijalla mahdollisuuden hankkia käytännön kokemusta jo opiskeluaikana sekä on myös hyvä työllistymiskanava opiskelijan tulevaisuutta ajatellen.

Monet opiskelijat työllistyvät jo opiskeluaikanaan joko harjoittelupaikkoihin tai harjoittelujen kautta luotujen suhteiden avaamien mahdollisuuksien myötä (Puusaari 2008:1, 35).

4 KOULUTUSHANKKEEN NYKYTILANNE

4.1 Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut ja niiden koulutustarjonta

Oikeusministeriön vuonna 2003 aloittama oikeustradenomikoulutushanke on kasvanut vuoteen 2007 mennessä huomasti. Vuonna 2003 hankkeen suunnitteluvaiheessa mukana oli 4 ammattikorkeakoulua: Turun ammattikorkeakoulu, Laurea- ammattikorkeakoulu Hyvinkäällä, Vaasan ammattikorkeakoulu sekä Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Vuoden 2007 syksyyn mennessä koulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen määrä oli kasvanut 14 oppilaitokseen. (Oikeusministeriön koulutusyksikkö, väliraportti 2007.)

Olen ollut yhteydessä oikeustradenomikoulutusta toteuttavien ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöihin keväällä 2008. Olen selvittänyt muun muassa oikeustradenomiopiskelijoiden tämän hetkistä lukumäärää ja sen jakautumista nuoriso- ja aikuisopiskelutukseen sekä muuntokoulutukseen. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, onko kiinnostus oikeustradenomikoulutusta kohtaan edelleen kasvussa ja eroavatko ammattikorkeakoulujen opintokokonaisuudet toisistaan suuresti.

Oikeustradenomikoulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen lukumäärä on pysynyt ennallaan vuoden 2007 syksystä kevääseen 2008. Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut sekä niiden oikeustradenomiopiskelijoiden määrät on lueteltu taulukossa 3. Olen esittänyt opiskelijoiden määrän erottaen nuorisoasteen opiskelijat, aikuisopiskelijat ja muuntokoulutusopiskelijat toisistaan. Lisäksi eräissä ammattikorkeakouluissa tarjotaan juridiikan erikoistumisopintoja, jotka ovat laajuudeltaan noin 30 opintopisteen kokonaisuuksia. Erikoistumisopintoja suorittavat opiskelijat olen kirjannut taulukossa 3 muunto-opiskelijoihin, mutta en ole laskenut heitä oikeustradenomiopiskelijoina sarakkeeseen opiskelijat yhteensä, sillä he eivät valmistu oikeustradenomeiksi.

Taulukko 1: Oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut sekä oikeustradenomiopiskelijoiden lukumäärä keväällä 2008 (Laura Mikkola).

Ammatti- korkeakoulut	Paikkakunta	Opiskelijoiden määrä nuorisoste	Opiskelijoiden määrä aikuisopiskelijat	Opiskelijoiden määrä muuntokoulutus	Opiske- lijat yhteensä
Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu	Lappeenranta		35		35
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Jyväskylä		27		27
Kajaanin ammattikorkeakoulu	Kajaani	44		50 (+14 erikoisop.)	94
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu	Kouvola	52			52
Laurea ammattikorkeakoulu	Hyvinkää	54		30	84
Oulun seudun ammattikorkeakoulu	Oulu	49			49
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu	Tampere			29	29
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu	Joensuu		10		10
Rovaniemen ammattikorkeakoulu	Rovaniemi		29	18	47
Satakunnan ammattikorkeakoulu	Huittinen		70		70
Savonia ammattikorkeakoulu	Kuopio				Ei tietoa
Turun ammattikorkeakoulu	Turku	29	30		59
Vaasan ammattikorkeakoulu	Vaasa		52		52
Novia	Turku				Ei tietoa
YHTEENSÄ	14 koulua				608

Tutustuin myös oikeustradenomikoulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen opintosuunnitelmiin. Kaikkien muiden ammattikorkeakoulujen opintosuunnitelmat löytyivät niiden Internet- sivustoilta, paitsi Novian. Oikeustradenomikoulutukseen suunnatut opintosuunnitelmat eroavat toisistaan ainakin jossakin määrin. Usea ammattikorkeakoulu noudattaa ministeriön vähimmäissuosituksista juridisten yhteisten teoriaopintojen ja työelämäopintojen määrrien ja toteuttamisen osalta, mutta opintojen rakennetta on useissa kouluissa sovellettu omien tarpeiden ja soveltuvuuden mukaan.

4.1.1 Opintosuunnitelmien vertailua

Kuten luvussa 3.3.1 olen esitellyt, oikeusministeriön työryhmämietinnön mukaan oikeustradenomikoulutuksessa juridiikan yhteisiä teoriaopintoja on tarjottava vähintään 44 opintopistettä (Oikeusministeriö 2005:15, 9). Juridisten opintojen tarjonta ammattikorkeakouluissa eroaa jonkin verran toisistaan ja joissakin tapauksissa myös työryhmämietinnön esityksestä. Kuitenkin lähes jokainen oikeustradenomikoulutusta toteuttava ammattikorkeakoulu tarjoaa enemmän kuin 44 opintopistettä juridisia teoriaopintoja.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea-ammattikorkeakoulussa juridiset teoriaopinnot sisällytetään liiketalouden koulutusohjelmaan. Laureassa opiskelija voi valita juridiset erikoistumisopinnot Hyvinkään toimipisteen liiketalouden koulutusohjelmassa. Juridiset teoriaopinnot ovat Laureassa jaettu suurempiin kokonaisuuksiin, joita ovat seuraavat: johdatus oikeusjärjestelmään 15 opintopistettä, perhe- ja varallisuus oikeuden osaaminen 12 opintopistettä, oikeudenkäyntimenettely, rikos- ja insolvenssioikeus 12 opintopistettä, hallinto- ja työoikeus 8 opintopistettä sekä oikeudellisen osaamisen syventäminen 13 opintopistettä. Näihin 60 opintopisteeseen kuuluu kaikki oikeusministeriön työryhmän esittämät teoriaopinnot (44 op) sekä lisäksi IT- oikeutta, vero-oikeutta, ruotsin kieliopintoja sisältäen oikeudellista sanastoa, tutkimusmenetelmät ja vuosittain vaihtuvia teemoja/ oikeudellisia opintoja. (Laurea-ammattikorkeakoulu, Opetussuunnitelman rakenne, Liiketalouden koulutus ohjelma 2008-2009 [viitattu 28.10.2008].)

Turun ammattikorkeakoulu

Turun ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopinnot suoritetaan liiketalouden koulutusohjelmassa. Oikeustradenomikoulutus toteutetaan syksystä 2008 lähtien suuntautumisvaihtoehdossa taloushallinto ja juridiikka. Myös Turun

ammattikorkeakoulussa järjestetään kaikki oikeusministeriön työryhmän esittämät teoriaopinnot (44 op). Näiden lisäksi Turussa opintosuunnitelmaan kuuluu juridisten teoriaopintojen osalta markkinointioikeus, kansainvälinen liikejuridiikka, organisaatio-oikeus, finanssioikeus sekä sopimusriskien hallinta ja niihin varautuminen. Edellä mainittujen opintojen lisäksi Turun ammattikorkeakoulussa oikeustradenomit lukevat oikeudellisina opintoina englantia sekä ruotsia. Nämä kieliopinnot pitävät sisällään oikeudellista sanastoa ja oikeudellisia termejä. Yhteensä juridisia teoriaopintoja järjestetään 67 opintopisteen laajuisesti. (Turun ammattikorkeakoulu, Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehto 2008-2011 [viitattu 28.10.2008].)

Vaasan ammattikorkeakoulu

Vaasan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus toteutetaan liiketalouden koulutusohjelmassa, oikeushallinnon suuntautumisvaihtoehdossa. Vaasan ammattikorkeakoulussa toteutetaan ministeriön työryhmän esityksessä olleet teoriaopinnot (44 op) sekä lisäksi valinnainen kieliopintojakso ja 15 opintopisteen laajuinen suuntaava valinnainen moduuli. (Vaasan ammattikorkeakoulu, Koulutusohjelmat [viitattu 28.10.2008].) ”Opiskelija voi valita suuntaavan valinnaisen moduulin oman tai muiden koulutusohjelmien tarjonnasta. Neljänneksi moduuliksi voidaan valita esimerkiksi Tiimiyrittäjyys (Business Factoryn opinnot), Kulttuurien välinen viestintä, muu suuntaava moduuli tai ulkomaan vaihdon aikaiset opinnot.” (Vaasan ammattikorkeakoulu, Koulutusohjelmat [viitattu 28.10.2008]). Näin ollen Vaasan ammattikorkeakoulussa juridisten teoriaopintojen laajuudeksi tulee 60 opintopistettä.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kuten edellä mainituissa myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus järjestetään liiketalouden koulutusohjelmassa. Oikeudellinen suuntautumisvaihtoehto on nimeltään julkishallinto ja juridiikka. Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa tarjotaan kaikki ministeriön työryhmän esityksessä olleet

teoriaopinnot sekä lisäksi seuraavia juridisia opintoja: julkiset hankinnat, kunnallisoikeus ja poliittiset järjestelmät sekä oikeudellisina kieliopinoina opintojaksot Law on Marketing ja hallintoruotsi. Näin ollen myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa juridisia opintoja kertyy reilusti esitetyn 44 opintopisteen. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Liiketalous, syksy 2008 [viitattu 28.10.2008].)

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu

Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus sijoittuu liiketalouden koulutusohjelmaan ja se suoritetaan oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisvaihtoehdossa. Edelleen myös Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa juridiset teoriaopinnot toteutetaan ministeriön työryhmän esityksen mukaisesti. Lisäksi Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomeilla on mahdollisuus opiskella ympäristöoikeutta, sosiaaliturvan ja terveydenhuollon sääntelystä sekä julkisista hankinnoista. (Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma (Tampere), Opinto-opas 2008-2009, Oikeudellinen asiantuntijuus [viitattu 28.10.2008].)

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Oikeustradenomikoulutus toteutetaan Jyväskylän ammattikorkeakoulussa aikuiskoulutuksena liiketalouden koulutusohjelmassa. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tarjotaan oikeusministeriön työryhmän esityksen mukaiset juridiset teoriaopinnot lukuun ottamatta yksityisoikeutta. Yksityisoikeuden opintojaksoa en aikuisopiskelijoiden opetussuunnitelmasta löytänyt. Toisaalta taas ylimääräisenä kurssina tarjottiin yritys juridiikan opintojakso. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma, syksy 2008, aikuiskoulutus 210 op [viitattu 28.10.2008].)

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Oulu seudun ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijat suorittavat opintonsa liiketalouden koulutusohjelmassa. Suuntautumisvaihtoehtona heillä on oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto. Myös Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tarjotaan oikeusministeriön työryhmän esityksen mukaiset juridiset teoriaopinnot lukuun ottamatta yksityisoikeutta. Lisäksi Oulun seudun ammattikorkeakoulussa opiskelijat suorittavat opintojaksot yritysoikeus I, yritysoikeus II, vero-oikeus, perhe- ja perintöoikeus II sekä juridiset kieliopinnot Juridisk svenska sekä Legal English. Edellä mainittujen opintokokonaisuuksien lisäksi Oulun seudulla tarjotaan vapaasti valittavina opintojaksoina seuraavia oikeudellisia opintoja: yhteisöläinsäädäntö, julkishallinnon tarkastustehtäviä, immateriaalioikeuden ajankohtaiset kysymykset, arvonlisäverotus, markkinointioikeus sekä julkiset hankinnat. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto, Liiketalouden koulutusohjelma, opintosuunnitelma, Koulutusohjelmat 2008-2009 [viitattu 29.10.2008].)

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulussa juridiikan opintoja opiskellaan liiketalouden koulutusohjelmassa, yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehdossa. Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun opintosuunnitelma eroaa oikeusministeriön työryhmän esityksestä eniten. Syksyllä 2008 aloittaneilla oikeustradenomiopiskelijoilla on internetissä julkaistun opintosuunnitelman mukaan 42 opintopistettä oikeudellisia teoria opintoja ja niistä ovat yhdenmukaisia työryhmän esityksen mukaan seuraavat: työoikeus, sopimusoikeus, perhe- ja perintöoikeus. Näiden lisäksi opiskelijat lukevat juridisina opintoina kauppaoikeutta, luotto- ja vakuutus-oikeutta, oikeudellisten tietolähteiden opintojakson, vero-oikeutta, markkinaoikeutta, IT-oikeutta sekä ulkomaankauppaoikeutta. (Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehto, Liiketalouden koulutusohjelma, Tutkintovaatimukset ja vuosittainen opetusohjelma [viitattu 29.10.2008].) Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun juridisia teoriaopintoja tarkasteltaessa voidaan todeta,

että niistä puuttuvat seuraavat työryhmän esittämät opinnot: yksityisoikeuden perusteet, julkisoikeuden perusteet, hallinto-oikeus, EU-oikeus, rikos- ja prosessioikeus, prosessioikeus, ulosotto-oikeuden perusteet sekä kiinteistöoikeuden perusteet. Mahdollista kuitenkin on, että edellä mainittujen puuttuvien opintojen sisältöä on sisällytetty muihin juridisiin teoriaopintoihin.

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Satakunnan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiksi voi opiskella nuorten liiketalouden koulutusohjelmaan liittyvässä aikuissovellusliitteessä. Oikeustradenomiksi valmistuakseen opiskelijan tulee suuntautua yritys juridiikkaan. Satakunnan ammattikorkeakoulun juridisista teoriaopinnoista löytyy lähes kaikki opinnot, jotka oikeusministeriön työryhmän esityksessä on mainittu. Ainoastaan yksityisoikeuden ja sopimusoikeuden opintojaksot puuttuvat viimeisimmästä opintosuunnitelmasta. Toki osa näiden opintojaksojen sisällöstä voi olla sisällytettyinä johonkin muuhun opintojaksoon. Lisäksi Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelija voi opiskella seuraavia juridisia opintoja: elinkeinotoiminta- ja yritysoikeus, markkinointioikeus, vahingonkorvaus- ja vakuutusoikeus, kansainvälinen oikeus, luotto-oikeus sekä yritysverotus. (Satakunnan ammattikorkeakoulu, Liite liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaan, Aikuiskoulutussovellus 2008-2009 [viitattu 29.10.2008].) Satakunnan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelma on painottunut mielestäni selvästi yritys juridiisiin opintoihin.

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopinnot toteutetaan liiketalouden koulutusohjelmassa. Oikeustradenomiopiskelijan tulee valita oikeudelliset opinnot pääaineekseen. Kajaanin ammattikorkeakoulussa sekä nuorille että muunto-opiskelijoille toteutettava koulutus pitää sisällään lähes kaikki oikeusministeriön työryhmän esityksen mukaiset juridiset teoriaopinnot. (Kajaanin ammattikorkeakoulu,

Oikeudelliset opinnot [viitattu 29.10.2008].) Työryhmän esitykseen verrattuna opintosuunnitelmista puuttuivat kiinteistöoikeus, yksityisoikeus sekä ulosotto-oikeus.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutuksen voi suorittaa liiketalouden koulutusohjelmassa. Suuntautumisvaihtoehdoksi oikeustradenomiopiskelijat valitsevat oikeusalan. Edelleen myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus pitää sisällään oikeusministeriön työryhmän esityksen mukaiset juridiset teoriaopinnot lukuun ottamatta yksityisoikeutta. Juridisia teoriaopintoja on kuitenkin esityksen mukaisten lisäksi seuraavat: kunnallisoikeus, kansainvälinen liikejuridiikka ja oikeusalantutkimusmenetelmät. (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Ryhmän opetussuunnitelma [viitattu 29.10.2008].) Uskon, että oikeusalantutkimusmenetelmät ovat erinomainen opintojaksot ajatellen oikeustradenomien opinnäytetyön kirjoitusprosessia.

Rovaniemen ammattikorkeakoulu

Rovaniemen ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus suoritetaan liiketalouden koulutusohjelmassa. Juridisten teoriaopintojen osalta Rovaniemen ammattikorkeakoulussa toteutuvat kaikki oikeusministeriön työryhmän esittämät opintojaksot sekä lisäksi opiskelijoille tarjotaan juridisia teoriaopintoina yritysjuridiikkaa, sosiaalioikeutta sekä kunnallisoikeuden perusteita. (Ruoskanen, 25.4.2008 sähköpostiviesti.)

Savonia ammattikorkeakoulu

Savonia ammattikorkeakoulussa juridisia opintoja järjestetään liiketalouden koulutusohjelmassa. Vuosille 2008-2009 tehdyn opinto-ohjelman mukaan juridisia teoriaopintoja järjestetään seuraavat opintojaksot: markkinointioikeus, kansainvälinen juridiikka, syventävä yhtiöoikeus, perhe, perintö ja asuminen, oikeudenkäynti,

täytäntöönpano ja rikosoikeus sekä hallinto-oikeus. (Savonia ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma, Opinto-opas 2008-2009 [viitattu 29.10.2008].) Osa näistä opintojaksoista on oikeusministeriön työryhmän esityksessä, mutta esitykseen verrattuna juridisista teoriaopinnoista puuttuu yksityisoikeus, julkisoikeus, työ- ja virkamiesoikeus, sopimusoikeus, tietosuoja ja -turvallisuus, EU- oikeus, ulosotto-oikeus sekä kiinteistöoikeus.

Novian ammattikorkeakoulun osalta en löytänyt opetussuunnitelmaa oikeustradenomikoulutuksen osalta.

Kaiken kaikkiaan oikeustradenomikoulutusta tarjoavissa ammattikorkeakouluissa juridisten teoriaopintojen osalta tarjonta oli yhdenmukaista muutamia ammattikorkeakouluja lukuun ottamatta. Näen positiivisena sen, että ammattikorkeakoulut ovat työryhmän esityksen mukaisten teoriaopintojen lisäksi valinneet opintosuunnitelmiinsa sellaisia oikeudellisia kursseja, jotka tukevat koulun ja suuntautumisvaihtoehdon linjaa. Toiset ammattikorkeakoulut ovat selkeästi suuntautuneet enemmän julkiselle sektorille valmistaviin opintoihin ja toiset vastaavat enemmän yksityiselle sektorille.

4.1.2 Työelämäopintojen toteutus oikeustradenomikoulutusta tarjoavissa ammattikorkeakouluissa

Olen opinnäytetyötäni tehdessä keskustellut oikeustradenomikoulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöiden kanssa sekä osallistunut oikeustradenomikoulutuksen kehittämistyöryhmän kokoukseen keväällä 2008. Henkilökohtaisten tiedonantojen sekä löytämieni opetussuunnitelmien perusteella olen selvittänyt työelämäopintojen toteuttamista kouluittain alla olevassa taulukossa 2.

Taulukko 2: Työelämäopintojen laajuudet ammattikorkeakouluittain keväällä 2008 (Laura Mikkola).

Työelämäopinnot/ Ammattikorkeakoulut	<u>Käytännön kurssit:</u>	<u>Harjoittelu:</u>
	-laajuus (op)	perusharjoittelun laajuus (op) /ammattillisen harjoittelun laajuus (op)
Laurea AMK	6 op	15 op / 15 op
Turun AMK	7 op	12 op / 18 op
Vaasan AMK	7 op	7 op / 13 op
Kymenlaakson AMK	7 op	12 op / 18 op
Pirkanmaan AMK	7 op	15 op / 15 op
Jyväskylän AMK	5 op	12op / 18 op
Oulun seudunAMK	7 op	9 op / 21 op
Etelä-Karjalan AMK	0 op	15 op/ 15 op
Satakunnan AMK	7 op	15 op / 15 op
Kajaanin AMK	0 op	0 op / 30 op
Pohjois-Karjalan AMK	?	15 op / 15 op
Rovaniemen AMK	7 op	15 op / 15 op
Savonian AMK	Ei tietoa	Ei tietoa
Novia AMK	Ei tietoa	Ei tietoa

Käytännön kurssit

Käytännön kurssien toteutuksessa on oikeustradenomikoulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen välillä suuriakin eroja. Useat ammattikorkeakoulut pyrkivät toteuttamaan käytännön kurssit, ainakin jossakin muodossa. Tutkimukseni mukaan on kuitenkin myös ammattikorkeakouluja, jotka ei sisällytä käytännön kursseja opintosuunnitelmaansa lainkaan.

Monet ammattikorkeakoulut ovat aiemmin pyrkineet järjestämään käytännön kurssit ministeriön suosituksen mukaisesti, mutta osassa ammattikorkeakouluista käytännön kurssit ovat saaneet oikeushallinnon organisaatioista negatiivista palautetta. Vakituinen henkilöstö on kokenut opiskelijoiden tutustumisen sekä ”jatkuvan ramppaamisen” rasitteena. Tällaista palautetta on saanut muun muassa Laurea-ammattikorkeakoulu sekä

Kajaanin ammattikorkeakoulu. Laurea-ammattikorkeakoulussa käytännön kurssien toteuttaminen on ratkaistu siten, että viikon mittaiset työpaikkajaksot on vaihdettu vierailukäynteihin ja niistä tehtäviin oppimistehtäviin. Kajaanin ammattikorkeakoulussa käytännön kursseista on luovuttu täysin, mutta käytännön kurssien opintopisteet on sisällytetty muihin opintoihin laajentamalla vastavuoroisesti niiden sisältöä. Lisäksi Kajaanin ammattikorkeakoulussa on pyritty sisällyttämään harjoitteluun kehittämistehtävä, jonka tarkoituksena on korvata käytännön kurssien puuttumista. (Haataja, 17.4.2008 sähköpostiviesti ; Mäkilaurila, 29.4.2008 sähköpostiviesti.)

Useat ammattikorkeakoulut ovat järjestäneet käytännön kurssit ministeriön työryhmämietinnöstä poikkeavalla tavalla. Esimerkiksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa, Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulussa on koettu toimivaksi ratkaisuksi käytännön kurssien toteuttaminen siten, että opiskelijat suorittavat yhden viikon mittaisen tutustumisjakson oikeushallinnon organisaatioissa ja sen lisäksi erillisiä lyhyempiä vierailuja. Edellä mainitun tutustumisviikon ja vierailujen lisäksi opiskelijat tekevät Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa oppimistehtävän, Vaasan ammattikorkeakoulussa erilaisia raportteja sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulussa oppimispäiväkirjan sekä oppimistehtävän. (Ranta 17.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto ; Ollila, 23.4.2008 sähköpostiviesti ; Ruoskanen, 24.4.2008 sähköpostiviesti.)

Käytännön kurssien ja harjoittelun toteuttamisen eroihin vaikuttaa voimakkaasti ammattikorkeakoulujen maantieteellisen sijainti. Esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulussa on mahdollista suorittaa käytännön kurssit oikeusministeriön työryhmämietinnön mukaisesti, sillä Turun seudulla oikeushallinnossa olevia paikkoja on suhteessa opiskelijoiden määrään ollut ainakin toistaiseksi riittävästi ja näiden harjoittelupaikkojen vakituinen henkilökunta on suhtautunut oikeustradenomiopiskelijoiden työpaikkajaksoihin myönteisesti.

Turun ammattikorkeakoulussa käytännön kursseja on toteutettu kolmelle eri vuosikurssille. Käytännön kurssit jakautuvat orientoivaan ja kahteen työpaikkajaksoon.

Orientoiva jakso sisältää yleensä kolmen päivän aikana toteutettuja vierailuja oikeushallinnon ja mahdollisiin muihin organisaatioihin kuten TE- keskus, maistraatti ja asianajotoimistot. Vierailukohteiden määrä on vaihdellut 7-9 välillä. Keväällä 2008 käytännön kurssit suorittanut ryhmä vieraili 9 kohteessa. Kullakin työpaikkajaksolla opiskelija tutustuu oikeushallinnon organisaatioon työelämäohjaajan opastuksella. Näistä kahdesta työpaikkajaksosta opiskelija laatii kummastakin oppimispäiväkirjan sekä oppimistehtävän. (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Esimerkkinä käytännön kurssien sisällöstä esitän Turun ammattikorkeakoulussa tammikuussa 2008 toteutettujen käytännön kurssien aikataulun. Käytännön kurssit sisälsivät tuolloin orientaatio-osuuden sekä kaksi työpaikkajaksoa.

Orientaatio-osuus toteutettiin seuraavasti:

- Maanantai 7.1.2008
 - o Tutustuminen Turun oikeustaloon, jossa ohjelmassa oli oikeustalon yleisesittely, virastopäälliköiden puheenvuorot, opiskelijoiden esittäytyminen ja oppimistyylytестit opiskelijoille.
 - o Virastojen / työelämäohjaajien esittely: syyttäjänvirasto, ulosottovirasto, hallinto-oikeus ja käräjäoikeus.
- Tiistai 8.1.2008
 - o Tutustuminen Turun hovioikeuteen, Turun seudun oikeusaputoimistoon sekä Turun seudun maistraattiin.
- Keskiviikko 9.1.2008
 - o Tutustuminen TE-Keskukseen ja yksityiseen asianajotoimistoon (Sippel, 28.10.2008 sähköpostiviesti).

Orientaatio-osuuden lisäksi opiskelijat suorittivat tammikuun aikana kaksi viikon mittaista työpaikkajaksoa, joista toinen suoritettiin tulevassa harjoittelupaikassa. Kustakin työpaikkajaksosta kirjoitettiin oppimistehtävän sekä oppimispäiväkirjan. Suoritin itse käytännön kurssit edellä mainitun sisältöisinä ja koen ne erinomaisena

keinona tutustua oikeushallinnon sekä muiden oikeudellisten organisaatioiden toimintaan.

Turun ammattikorkeakoulussa on tarkoitus jatkossa muuttaa käytännön kursseja siten, että opiskelijat suorittavat vain yhden työpaikkajakson siinä organisaatioissa, jossa myöhemmin harjoittelevat. Muutos todettiin tarkoituksenmukaiseksi ammattikorkeakoulun ja oikeushallinnon organisaatioiden edustajien tapaamisessa toukokuussa 2008. (Sippel 11.11.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Harjoittelu

Ammatillinen harjoittelu toteutetaan jokaisessa ammattikorkeakoulussa. Lähes kaikki edellä mainitut ammattikorkeakoulut sisällyttävät opetussuunnitelmiinsa myös perusharjoittelun. Oikeustradenomiopiskelijoiden suorittaman ammatillisen harjoittelun laajuus vaihtelee ammattikorkeakouluittain. Kuten taulukosta 2 voidaan havaita, on yleistä, että perus- ja ammatillisen harjoittelun laajuudet ovat yhtä suuret, 15 opintopistettä. Joissakin ammattikorkeakouluissa kuten, Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, Kajaanin ammattikorkeakoulussa, Oulun seudun ammattikorkeakoulussa, Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sekä Turun ammattikorkeakoulussa ammatillinen eli juridisessä ympäristössä toteutettava harjoittelu on laajempi kuin perusharjoittelu, joka suoritetaan lähtökohtaisesti liiketaloudellisessa ympäristössä.

Harjoittelun laajuuteen vaikuttaa myös suorittaako opiskelija oikeustradenomikoulutuksen täysimittaisena eli 210 opintopisteen kokonaisuutena vai muuntokoulutuksena. Muuntokoulutuksessa opiskelijat suorittavat yleensä vain juridisessä ympäristössä toteutettavan ammatillisen harjoittelun, koska he saavat työkokemuksellaan korvattua liiketaloudellisessa ympäristössä suoritettavan perusharjoittelun.

Useassa oikeustradenomikoulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulussa koulutus on vielä sen verran uusi, että opintosuunnitelma liiketalouden koulutusohjelmassa muuttuu edelleen. Samoin siis käytännön kurssien sekä harjoittelun toteuttaminen muuttuu. Työelämäopintojen toteuttamiseen etsitään ratkaisuja, jotka olisivat kaikkien osapuolien kannalta mahdollisimman toimivia.

Tässä harjoittelua koskevassa luvussa olen pyrkinyt kuvaamaan miten kukin oikeustradenomikoulutusta tarjoava ammattikorkeakoulu toteuttaa harjoittelun oikeustradenomiopiskelijoiden osalta. Taulukkoon 3 olen kerännyt oikeusministeriön tukemat harjoittelupaikat ammattikorkeakouluittain ja sen pohjalta kerron harjoittelun toteutuksista. Kuten jo aikaisemmin olen maininnut, vuonna 2008 tuettuja harjoittelupaikkoja on 101. Näiden sijoittuminen ammattikorkeakoulujen välillä on osa syy siihen, että harjoittelujen toteutus poikkeaa kouluittain.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea-ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijoilla on sekä perusharjoittelu että ammatillinen harjoittelu. Molemmat harjoittelu ovat laajuudeltaan 15 opintopistettä. (Mäkilautila, 29.4.2008 sähköpostiviesti.) Liiketaloudellisessa ympäristössä toteutettavan perusharjoittelun voi korvata aikaisemmalla työkokemuksella (Jokinen, 21.10.2008 sähköpostiviesti). Laurea-ammattikorkeakoululla on oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja vuonna 2008 yhteensä 20 eli eniten. Harjoittelupaikat sijoittuvat pääkaupunkiseudun ympärille (Yli-Ikkela, 2008). Tuettujen harjoittelupaikkojen lisäksi opiskelijat ovat suorittaneet ammatillisen harjoittelun tuettomassa harjoittelupaikassa julkisella sektorilla tai yksityisellä sektorilla (Mäkilautila, 29.4.2008 sähköpostiviesti).

Turun ammattikorkeakoulu

Turun ammattikorkeakoulussa toteutetaan sekä perus- että ammatillinen harjoittelu. Perusharjoittelu on laajuudeltaan oikeustradenomiopiskelijoiden opintosuunnitelmassa

12 opintopistettä ja ammatillinen harjoittelu 18 opintopistettä. (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.) Oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja Turun ammattikorkeakoululla on yhteensä 11 paikkaa. Harjoittelupaikat sijoittuvat Turkuun sekä Turun ympäristökaupunkeihin. (Yli-Ikkela, 2008.) Osa Turun ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopiskelijoista on suorittanut harjoittelun oikeushallinnossa ilman tuettua paikkaa. Tällöin harjoittelu on suoritettu esimerkiksi viransijaisuuden yhteydessä. Lisäksi Turussa oikeustradenomiopiskelijat ovat päässeet suorittamaan ammatillista harjoittelua muun muassa maistraattiin, edunvalvontaan sekä poliisiin. Tuettujen harjoittelupaikkojen puutteen tai opiskelijan oman kiinnostuksen johdosta, jotkut opiskelijoista on suorittanut harjoittelun yksityisellä sektorilla esimerkiksi asianajotoimistoissa, perintätoimistoissa ja pankeissa. (Sippel 7.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Vaasan ammattikorkeakoulu

Vaasan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijat suorittavat sekä perus- että ammatillisen harjoittelun. Kevääseen 2008 asti Vaasan ammattikorkeakoulussa oikeusministeriön tukemat harjoittelupaikat ovat riittäneet ammatillisen harjoittelun suorittaville opiskelijoille, mutta tulevaisuudessa ne eivät tule riittämään kaikille samaan aikaan ammatillisen harjoittelun suorittaville. (Hartman 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.) Vaasassa on oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja vuonna 2008 11 paikkaa (Yli-Ikkela, 2008). Ammatillinen harjoittelu on tähän asti Vaasassa toteutettu paikallisissa oikeushallinnon virastoissa Vaasassa sekä Seinäjoella. Tulevaisuudessa myös Vaasassa ammatillista harjoittelua tullaan suorittamaan yksityisellä sektorilla oikeudellisissa tehtävissä. (Hartman 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa toteutetaan perusharjoittelu (12 opintopistettä) sekä ammatillinen harjoittelu (18 opintopistettä) (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu,

Liiketalous, syksy 2008 [viitattu 19.11.2008]). Oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja Kymenlaakson ammattikorkeakoululla on ollut 12 paikkaa (Yli-Ikkela, 2008.) Näiden lisäksi neljä opiskelijaa on suorittanut ammatillisen harjoittelunsa muualla oikeushallinnossa kuin oikeusministeriön tukemissa harjoittelupaikoissa (Ollila, 23.4.2008 sähköpostiviesti).

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu

Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa on oikeustradenomikoulutusta tarjottu kevääseen 2008 mennessä vain muunto-opiskelijoille. Syksystä 2008 Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiksi voi opiskella myös nuorisopuolella. Muunto-opiskelijoiden opinto-ohjelmassa on Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa vain ammatillinen harjoittelu, jonka laajuus on 15 opintopistettä, koska perusharjoittelun muunto-opiskelijat ovat saaneet korvattua aikaisemmalla työkokemuksellaan. Nuorisopuolelle opintosuunnitelmaan lisätään 15 opintopisteen perusharjoittelu. (Ranta 17.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.) Pirkanmaan ammattikorkeakoululla on 11 tuettua harjoittelupaikkaa oikeushallinnossa (Yli-Ikkela, 2008). Tuettujen paikkojen lisäksi opiskelijoita on päässyt harjoitteluun oikeushallintoon sekä jotkut ovat suorittaneet ammatillisen harjoittelun yksityisellä sektorilla (Ranta 17.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutusta tarjotaan toistaiseksi vain muuntokoulutuksena. Harjoittelusta opiskelijat saavat opintopisteitä seuraavasti: 12 opintopistettä perusharjoittelusta, jonka aikuisopiskelija saa korvattu aikaisemmalla työkokemuksella ja 18 opintopistettä ammatillisesta harjoittelusta. (Vanhanen, 25.4.2008 sähköpostiviesti.) Jyväskylän ammattikorkeakoululla on viisi tuettua harjoittelupaikkaa (Yli-ikkela, 2008). Tuettujen harjoittelupaikkojen lisäksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopiskelijat ovat suorittaneet ammatillisen harjoittelun muun muassa seuraavissa paikoissa: poliisissa, pankissa, kaupungin

tehtävissä, asianajotoimistossa ja yksityisissä yrityksissä oikeudellisissa tehtävissä (Vanhanen, 25.4.2008 sähköpostiviesti).

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa ammatillisen harjoittelun laajuus on vertailussa suurin eli 21 opintopistettä. Tämän lisäksi opiskelijat suorittavat 9 opintopisteen (perus-) yleisharjoittelun. (Isopoussu, 18.3.2008 sähköpostiviesti.) Oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja Oulun seudun ammattikorkeakoululla on vuonna 2008 kahdeksan (Yli-Ikkela, 2008). Tuettujen harjoittelupaikkojen lisäksi opiskelijat ovat päässeet suorittamaan ammatillista harjoittelua yksityiselle sektorille oikeudellisiin tehtäviin. Kevääseen 2008 mennessä solmituista harjoittelusopimuksista kaikki ovat olleet palkallisia. (Isopoussu, 18.3.2008 sähköpostiviesti.)

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijoilla on 15 opintopisteen perusharjoittelu ja 15 opintopisteen ammatillinen harjoittelu (Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehto, Liiketalouden koulutusohjelma, Tutkintovaatimukset ja vuosittainen opetusohjelma [viitattu 29.10.2008]). Oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoululla on viisi paikkaa. Osa näistä on kuitenkin reilun 100 kilometrin päässä ammattikorkeakoulun sijainnista ja näin ollen pitkä työmatka osaksi heikentää tuetun harjoittelupaikan hyödyntämistä. Ne opiskelijat, jotka työskentelevät opiskelun ohella ovat tehneet harjoittelun oman työnantajansa palveluksessa, mutta eri tehtävissä tai sitten heidän omia työtehtäviä on lisätty oikeudellisilla tehtävillä. (Heikkilä 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Myös Satakunnan ammattikorkeakoulussa harjoittelu jakaantuu perusharjoitteluun 15 opintopistettä ja ammatilliseen harjoitteluun 15 opintopistettä. Liiketalouden koulutusohjelmassa voi muunto-opiskelija korvata harjoittelun kokonaisuudessa aikaisemmalla työkokemuksella, mutta oikeustradenomiopiskelijoiden osalta koulutusohjelmassa on seuraava poikkeus: ”Oikeustradenomin opintoja suorittavien harjoittelusta vähintään puolet on kuitenkin oltava oikeusministeriön hallinnonalaan liittyvää ammattiharjoittelua ja suoritettava opintojen aikana. Tarvittaessa voidaan hyväksyä myös muiden hallinnonalojen oikeudellista asiantuntemusta edellyttävä harjoittelupaikka” (Satakunnan ammattikorkeakoulu, Liite liiketalouden koulutusohjelman opintosuunnitelmaan, aikuiskoulutussovellus 2008-2009 [viitattu 29.10.2008]). Satakunnan ammattikorkeakoululle on myönnetty vuodelle 2008 oikeusministeriön puolesta neljä tuettua harjoittelupaikkaa (Yli-Ikkela, 2008). Näiden lisäksi opiskelijat ovat suorittaneet ammatillisen harjoittelun sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Oikeushallinnossa jo opiskeluaikanaan työskentelevät opiskelijat ovat onnistuneet suorittamaan ammatillisen harjoittelun myös siten, että he ovat keskenään vaihtaneet työpaikkojaan oikeushallinnon työtehtävissä harjoittelun ajaksi. (Mattila 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulussa suoritetaan vain ammatillinen harjoittelu 30 opintopistettä (Haataja, 17.3.2008 sähköpostiviesti). Oikeustradenomiopiskelijalla tulee olla suoritettuna vähintään 115 opintopistettä ennen kuin hän voi suorittaa harjoittelun (Kajaanin ammattikorkeakoulu, Harjoittelu tradenomikoulutuksessa [viitattu 26.10.2008]). Oikeusministeriön tukemia harjoittelupaikkoja vuodelle 2008 Kajaanin ammattikorkeakoululla on neljä paikkaa (Yli-Ikkela 2008). Koska Kajaanin ammattikorkeakoulun alueella mahdollisuudet tarjota harjoittelupaikkoja oikeushallinnon yksiköissä, ovat opiskelijat suorittaneet ammatillisen harjoittelun myös yksityisellä sektorilla (Haataja, 17.3.2008 sähköpostiviesti).

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijat suorittavat sekä perus- että ammatillisen harjoittelun ja molempien harjoittelujen laajuus on 15 opintopistettä (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Ryhmän opetussuunnitelma [viitattu 29.10.2008]). Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa on oikeustradenomikoulutus alkanut vasta tammikuussa 2008, jolloin ensimmäiset aikuisopiskelijat aloittivat juridiset opinnot (Westman, 21.4.2008 sähköpostiviesti). Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululla on vuonna 2008 yksi oikeusministeriön tukema harjoittelupaikka (Yli-Ikkela, 2008). Vielä toistaiseksi opiskelijat eivät ole olleet harjoittelussa. Tuetun harjoittelupaikan lisäksi Liisa Westmanin mukaan harjoittelusopimuksia oli keväällä 2008 tehty/tekeillä noin 10 kappaletta.

Rovaniemen ammattikorkeakoulu

Rovaniemen ammattikorkeakoulussa oikeustradenomit suorittavat myös perusharjoittelun 15 opintoviikkoa ja ammatillisen harjoittelun 15 opintoviikkoa. Muunto-opiskelijat voivat hyväksiluetuttaa perusharjoittelun aikaisemmalla työkokemuksella, mutta täyden koulutuksen, 3,5 vuotta suorittavat opiskelijat osallistuvat molempiin harjoitteluihin. (Ruoskanen, 24.4.2008 sähköpostiviesti.) Rovaniemen ammattikorkeakoululla ei ole yhtään oikeusministeriön tukemaa harjoittelupaikkaa vuonna 2008 (Yli-Ikkela, 2008). Harjoittelupaikkoja on kuitenkin saatu opiskelijoille ja he ovat suorittaneet ammatillisen harjoittelunsa muun muassa KELA:ssa, pankeissa ja vakuutusyhtiöissä (Ruoskanen 23.5.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Taulukko 3: Oikeusministeriön tukemat harjoittelupaikat kaupungeittain, virastoittain ja ammattikorkeakouluittain (Yli-Ikkelä, 2008 ; kuvio Laura Mikkola).

Kaupungit	Virastot	Harjoittelu- paikat		AMK
Helsinki	Helsingin hovioikeus	1		
	Helsingin hallinto-oikeus	1		
	Helsingin kihlakunnan ulosottovirasto	2		
	Helsingin oikeusaputoimisto	1		
	Helsingin käräjäoikeus	4		
	Työtuomioistuin	1		
	Vakuutusosasto	1	Yht: 11	Laurea
Vantaa	Vantaan kihlakunnanviraston ulosotto-osasto	1		
	Vantaan käräjäoikeus	3	Yht: 4	Laurea
Espoo	Espoon kihlakunnanviraston ulosotto-osasto	1		
	Espoon oikeusaputoimisto	1	Yht: 2	Laurea
Järvenpää	Järvenpään oikeusaputoimisto	1	Yht: 1	Laurea
Hyvinkää	Hyvinkään oikeusaputoimisto	1		
	Hyvinkään käräjäoikeus	1	Yht: 2	Laurea
Turku	Turun hallinto-oikeus	1		
	Turun kihlakunnan ulosottovirasto	3		
	Turun oikeusaputoimisto	1		
	Turun seudun oikeusaputoimisto	1		
	Turun käräjäoikeus	4	Yht: 10	Turun AMK
Salo	Salon käräjäoikeus	1	Yht: 1	Turun AMK
Parainen	Pargas tingsrätt	1	Yht: 1	Novia
Tammisaari	Raseborgs tingsrätt	1	Yht: 1	Novia
Vaasa	Vaasan hovioikeus	2		
	Vaasan hallinto-oikeus	1		
	Vaasan kihlakunnan ulosottovirasto	2		
	Vaasan oikeusaputoimisto	1		
	Vaasan käräjäoikeus	3	Yht: 8	Vaasan AMK
Seinäjoen	Seinäjoen kihlakunnan ulosottovirasto	1		
	Seinäjoen oikeusaputoimisto	1	Yht: 2	Vaasan AMK
Kuopio	Itä-Suomen hovioikeus	1		
	Kuopion hallinto-oikeus	1		
	Pohjois-Savon ulosottovirasto	1		
	Kuopion oikeusaputoimisto	1		
	Kuopion käräjäoikeus	1	Yht: 5	Savonia
Kouvola	Kouvolan hovioikeus			
	Kouvolan hallinto-oikeus	1		
	Kouvolan/Kotkan kihlakunnan ulosottovirasto	1		
	Kouvolan oikeusaputoimisto	1		
	Kouvolan käräjäoikeus	1	Yht: 5	Kymenlaakson AMK

Kotka	Kotkan oikeusaputoimisto	1	Yht: 3	Kymen- laakson AMK
	Kotkan kärjäoikeus	2		
Lahti	Lahden oikeusaputoimisto	1	Yht: 3	Kymen- laakson AMK
	Lahden kärjäoikeus	2		
Heinola	Heinolan kärjäoikeus	1	Yht: 1	Kymen- laakson AMK
Tampere	Tampereen kihlakunnan ulosottovirasto	2	Yht: 8	Pirkanmaan AMK
	Tampereen oikeusaputoimisto	1		
	Tampereen seudun oikeusaputoimisto	1		
	Tampereen kärjäoikeus	4		
Hämeen- linna	Hämeenlinnan hallinto-oikeus	1	Yht: 3	Pirkanmaan AMK
	Hämeenlinnan kärjäoikeus	2		
Jyväskylä	Jyväskylän kihlakunnan ulosottovirasto	1	Yht: 5	Jyväskylän AMK
	Jyväskylän oikeusaputoimisto	1		
	Jyväskylän kärjäoikeus	3		
Oulu	Oulun hallinto-oikeus	1	Yht: 7	Oulun seudun AMK
	Oulun kihlakunnan ulosottovirasto	1		
	Oulun oikeusaputoimisto	1		
	Oulun seudun oikeusaputoimisto	1		
	Oulun kärjäoikeus	3		
Kemi	Kemin oikeusaputoimisto	1	Yht: 1	Oulun seudun AMK
Lappeenra- nta	Lappeenrannan kihlakunnan ulosottovirasto	1	Yht: 1	Etelä- Karjalan AMK
Imatra	Imatran oikeusaputoimisto	1	Yht: 1	Etelä- Karjalan AMK
Mikkeli	Mikkelin oikeusaputoimisto	1	Yht: 3	Etelä- Karjalan AMK
	Mikkelin kärjäoikeus	2		
Pori	Porin kihlakunnan ulosottovirasto	1	Yht: 4	Satakunnan AMK
	Porin oikeusaputoimisto	1		
	Porin kärjäoikeus	2		
Kajaani	Kajaanin oikeusaputoimisto	1	Yht: 3	Kajaanin AMK
	Kajaanin kärjäoikeus	2		
Iisalmi	Iisalmen kärjäoikeus	1	Yht: 1	Kajaanin AMK
Joensuu	Joensuun oikeusaputoimisto	1	Yht: 1	Pohjois- Karjalan AMK

5 OIKEUSTRADENOMIKOULUTUSOHJELMAN ARVIOINTIA

5.1 Oikeustradenomit

Koska opinnäytetyöni yhtenä päätavoitteena on selvittää oikeustradenomikoulutuksen nykytilannetta ja kehitystarpeita, tärkeä osa sitä on kysely (liite 5), jonka tein osalle valmistuneista oikeustradenomeista. Jo siinä vaiheessa, kun olin yhteydessä ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöihin, kartoitin koulujen tilannetta valmistuneiden oikeustradenomien osalta. Tiedusteluissa selvisi, että oikeustradenomeja on kesään 2008 mennessä valmistunut Laurean, Turun, Vaasan, Rovaniemen ja Satakunnan ammattikorkeakouluista. Hankkiessani valmistuneiden opiskelijoiden yhteistietoja edellä mainituista ammattikorkeakouluista, kohtasin ongelmia yhteystietojen saannin kanssa. Keskustelin asiasta toimeksiantajani kanssa ja näin ollen päädyimmekin ratkaisuun, että valitsen kohderyhmäksi vain Turun ja Vaasan ammattikorkeakouluista valmistuneet oikeustradenomiopiskelijat. Tähän otantaan päädyin, koska olen myös opinnäytetyöni 6 luvussa vertaillut Turkuja ja Vaasaa virastopäälliköille tehdyn kyselyn perusteella. Lisäksi ollessani yhteydessä Laurea-ammattikorkeakouluun opiskelijoiden yhteystietojen tiimoilta, sain tietää, että Laurean ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopiskelija Eeva-Maija Jokinen on tehnyt kyselyn opinnäytetyötään varten Laurean ammattikorkeakoulun oikeustradenomeille. Kysely on osa Jokisen opinnäytetyötä, jonka nimi on ”Laurean oikeustradenomien ja oikeustradenomiopiskelijoiden ura- ja tyytyväisyyskysely”. Jokisen opinnäytetyö tarkastelee oikeustradenomikoulutusta opiskelijan näkökulmasta ja siten tarjoaa yhtäläillä tuloksia opiskelijoiden näkemyksistä, kokemuksista ja mielipiteistä. Koska Jokisen opinnäytetyössä keskitytään Laurean oikeustradenomiopiskelijoihin ja eri näkökulmasta, ei opinnäytetöillämme ole samaa tutkimusongelmaa.

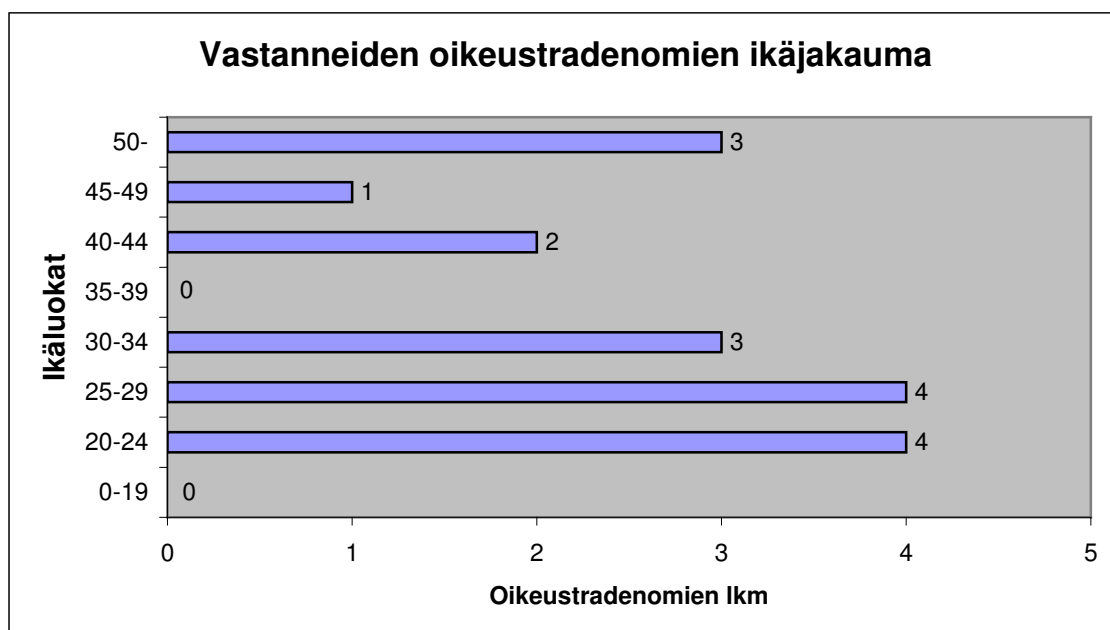
5.1.1 Oikeustradenomien taustaa ja tavoitteita

Lähetin kyselyn 10:lle Turun ammattikorkeakoulusta ja 16:sta Vaasan ammattikorkeakoulusta valmistuneelle oikeustradenomille. Yhteensä 17 henkilöä eli 65,4 %:ia vastasi kyselyyn. Vastaajista kaikki olivat naisia. Kyselyssä tavoitteeni oli selvittää oikeustradenomien mielipiteitä sekä kokemuksia koulutuksesta, harjoittelusta, koulutuksen soveltuvuudesta oikeushallinnon työtehtäviin sekä työelämässä saadusta palautteesta.

Oikeustradenomeille kohdistettu kysely sisälsi 5 eri aihealuetta, joita olivat:

- perustiedot
- oikeustradenomikoulutusta koskevat kysymykset
- omien taitojen ja oman osaamisen arviointi
- sijoittuminen työelämään valmistumisen jälkeen
- oikeustradenomikoulutuksen taustatekijät.

Oikeustradenomeille suunnatussa kyselyn perusosiossa selvitin opiskelijoiden ikäjakaumaa, aikaisempaa koulutustaustaa ja työhistoriaa. Kuviossa 8 olen kuvannut oikeustradenomien ikäjakaumaa.

Kuvio 8: Oikeustradenomien ikäjakauma.

Vaikka vastausten perusteella ikäjakauma oikeustradenomeilla on laaja, suurin osa vastaajista sijoittuu kuitenkin 20 - 29- vuotiaisiin.

Yhtenä tavoitteena oikeustradenomikoulutusta luotaessa oli kouluttaa oikeushallintoon osaavaa työvoimaa sekä jatkokouluttaa oikeushallinnossa jo työskentelevää henkilöstöä. Mielestäni kyselyyni vastanneiden oikeustradenomien ikäjakauma kertoo siitä, että koulutushankkeen tavoite on siinä mielessä onnistunut, että koulutukseen on hakeutunut sekä nuoria opiskelijoita, jotka voivat tulevaisuudessa olla potentiaalista työvoimaa oikeushallinnolle että oikeushallinnossa työskenteleviä henkilöitä. Mielipidettäni tukee myös se, että 17 vastaajasta 3 henkilöllä oli aikaisempaa kokemusta oikeushallinnossa työskentelystä.

Vastausten perusteella suurin osa oikeustradenomeista on aikaisemmalta koulutukseltaan ylioppilaita tai sellaisia henkilöitä, jotka ovat suorittaneet sekä ylioppilas- että merkonomitutkinnon. Vastanneiden joukossa oli myös vain peruskoulun

käynyt oikeustradenomi sekä muutama aikaisemmalta koulutukseltaan opistotason merkonomia.

Aikaisemman työkokemuksen suhteen oikeustradenomit eroavat toisistaan. Osa valmistuneista oikeustradenomeista on nuoria henkilöitä, joille ei ole ehtinyt karttumaan työkokemusta lukuun ottamatta 1-3 kuukauden kestoisia kesätöitä, mutta osa on jo pitkän työkokemuksen hankkineita konkareita, jotka ovat halunneet syventää omaa tietämystään ja ammattitaitoaan tai jatkaa opintojaan.

Ammattikorkeakoulut sijoittavat oikeustradenomikoulutuksen parhaimmaksi näkemäänsä koulutusohjelmaan suuntautumisvaihtoehdoksi. Sekä Turun että Vaasan ammattikorkeakouluissa oikeustradenomiksi voi valmistua liiketalouden koulutusohjelman juridisiin opintoihin keskittyvästä suuntautumisvaihtoehdosta.

Hakeutuessaan opiskelemaan ammattikorkeakouluun vastanneista oikeustradenomeista 15 henkilöä tiesi oikeustradenomikoulutuksesta. Vastanneista 10 henkilöä oli päättänyt valita juridisen suuntautumisvaihtoehdon ennen koulutuksen alkua, 2 henkilöä ensimmäisenä tradenomikoulutuksen opiskeluvuonna ja 4 henkilöä aivan ennen suuntautumisvaihtoehdovalinnan tekoa. Yksi oikeustradenomi ei vastannut kysymykseen lainkaan. Edelleen vastanneista 16 henkilöllä juridinen suuntautumisvaihtoehto oli ensisijainen valinta ja yhdellä henkilöllä tasa-arvoinen vaihtoehto jonkun muun suuntautumisvaihtoehdon rinnalla. Suurin osa eli 10 henkilöä vastanneista valitsi juridisen suuntautumisvaihtoehdon, koska he olivat kiinnostuneet sekä liiketaloudesta että juridiikasta. Lisäksi 3 näistä henkilöistä aikoi hakea ylempään AMK- tutkintoon johtavaan koulutukseen ja 2 vastaajaa aikovat hakea lukemaan oikeustiedettä. Neljä henkilöä valitsi suuntautumisvaihtoehdon, koska olivat kiinnostuneet vain juridiikasta. Yhdellä vastaajista ei ollut erityistä syytä, miksi oli valinnut juridisen suuntautumisvaihtoehdon ja yksi henkilö teki valinnan, koska aikoo hakea yliopistoon lukemaan oikeustiedettä ja uskoo oikeustradenomikoulutuksen tarjoavan perustiedot oikeustieteestä. Edelleen yksi vastaaja valitsi suuntautumisvaihtoehdon nykyisten työtehtäviensä vuoksi.

Lukuun ottamatta kahta oikeustradenomia, kaikki kyselyyn vastanneet olivat asettaneet itselleen tavoitteita ennen juridisten opintojen aloittamista. Oikeustradenomeista kuudella oli tavoitteena hankkia vähintäänkin perustiedot juridiikan eri osa-alueilta. Edellä mainituista henkilöistä yksi kertoi myös, että hänen tavoitteenaan oli ollut ymmärtää lainsäädännön toteutuminen käytännössä sekä oppia itsekin käyttämään sitä käytännössä.

Yhdellä henkilöllä tavoite oli päästä opiskelemaan liiketaloutta ja tutustuttuaan opinto-oppaaseen heräsi hänellä myös kiinnostus juridisia opintoja kohtaan. Eräs vastaajista mainitsi myös, että tavoitteena oli ollut pärjääminen opinnoissa mahdollisimman hyvin ja saada valmistumisen jälkeen mielekäs työpaikka. Vastaajista myös yksi kertoi olleensa työelämävalmennuksessa käräjäoikeudessa ja sitä kautta kiinnostunut juridisista opinnoista.

Viisi jo opiskeluaikana työelämässä ollutta henkilöä halusivat työnsä ohella kehittää omaa ammattitaitoaan sekä hankkia lisätietämystä juridiikan alueelta. Yksi heistä oli aikaisemmin opiskellut juridiikkaa ja halusi suorittaa juridiset opintonsa jollakin tasolla päätökseen. Lisäksi yksi työelämässä oleva henkilö halusi vaihtelua yli 30 vuoden ”työputkeen”.

5.1.2 Oikeustradenomien arviointia koulutuksesta ja sen vastaavuudesta oikeushallinnon työtehtäviin

Vastausten perusteella 14 valmistunutta oikeustradenomia kokivat sekä oikeudelliset opinnot että työelämäopinnot yhtä tärkeiksi oikeustradenomikoulutuksessa. Kolme henkilöä vastanneista oli sitä mieltä, että oikeudelliset opinnot ovat tärkeämpiä. Kyselyssä pyysin myös oikeustradenomeja arvioimaan taulukossa 4 lueteltuja oikeustradenomikoulutukseen liittyviä tekijöitä. Tällä pyrin selvittämään mitkä opetustavat koetaan tärkeimmiksi ja mitä muita tekijöitä oikeustradenomit pitävät

koulutuksen kannalta tärkeinä. Kuvioon 4 olen sijoittanut numeroin, että montako mainintaa kukin koulutusta koskeva asia sai asteikolla ”erittäin tärkeä – en osaa sanoa”.

Taulukko 4: Oikeustradenomien mielipiteet oikeustradenomikoulutukseen liittyvistä tekijöistä.

	<i>Erittäin tärkeä</i>	<i>Tärkeä</i>	<i>Vähemmän tärkeä</i>	<i>Ei lainkaan tärkeä</i>	<i>En osaa sanoa</i>
Asiantuntijaluennot	12	3			1
Esitelmät	4	8	3	1	
Hyvät luokatilat	2	9	5	1	
Internetin käyttö tuntiopetusvälineenä	1	8	8		
Kirjalliset tentit	4	12	1		
Mielenkiintoiset opintojaksot	13	4			
Oikeustapausten ratkaiseminen tuntiopetusvälineenä	6	9	2		
Pätevät opettajat	17				
Raportit	2	6	7	2	
Ryhmätyöskentely	1	8	6	2	
Verkkoluennot		1	8	7	1
Verkko-opinnot	1		9	6	

Kuten taulukosta 4 selviää, kaikki vastanneet oikeustradenomit ovat arvioineet, että pätevät opettajat ovat erittäin tärkeitä koulutukselle. Erityisen tärkeinä on koettu myös asiantuntijaluennot ja mielenkiintoiset opintojaksot. Tärkeänä vastaajat ovat mieltäneet esitelmät, hyvät luokatilat, kirjalliset tentit, oikeustapausten ratkaisemisen tuntiopetusvälineenä sekä ryhmätyöskentelyn. Internetin käyttö tuntiopetusvälineenä sai yhtä paljon kannatusta sekä tärkeänä että vähemmän tärkeänä asiana koulutuksen kannalta. Vähemmän tärkeänä enemmistö on pitänyt verkkoluentoja sekä verkko-opintoja. Edellä mainitut verkossa toteutettavat opetustavat saivat myös useita mainintoja ”ei lainkaan tärkeinä” asioina.

Jokainen opiskelija on yksilö, joten lähes kaikki oikeustradenomikoulutukseen liittyvät asiat saivat kyselyssäni kannatusta tärkeinä tekijöinä koulutuksen kannalta. Opiskelijat voivat kokea koulutukseen liittyvät asiat hyvin eri tavalla. Tästä oiva esimerkki on

raportit, sillä 2 vastaajaa koki ne erittäin tärkeiksi, 6 henkilöä tärkeiksi, 7 henkilöä vähemmän tärkeiksi ja 2 henkilöä ei lainkaan tärkeiksi. Edelleen ryhmätyöskentelyn saama arviointi jakaantui ”erittäin tärkeästä ei lainkaan tärkeään”. Lisäksi kaksi opiskelijaa eivät arvioineet lainkaan asiantuntijaluentoja ja yksi ei arvioinut lainkaan verkko-opintoja.

Edellä mainitut oikeustradenomikoulutukseen vaikuttavat tekijät koskevat lähes poikkeuksetta oikeudellisia opintoja. Kyselyssä pyysin oikeustradenomeja kertomaan myös työelämäopintojensa toteutuneesta rakenteesta sekä arvioimaan niitä.

Vastaukset työelämäopintojen toteutuneesta rakenteesta jakaantuivat seuraavasti:

- käytännön kurssit, perusharjoittelu ja ammatillinen harjoittelu: 5
- käytännön kurssit ja ammatillinen harjoittelu: 2
- perusharjoittelu ja ammatillinen harjoittelu: 2
- ammatillinen harjoittelu: 2
- ei mikään edellä mainituista: 3
- muu mikä: 0

Lisäksi yksi henkilö kirjoitti, ettei ymmärtänyt kysymystä. Kolme henkilöä ei vastannut kysymykseen lainkaan. Kaksi henkilöä niistä, jotka vastasivat, että ei mikään edellä mainituista saivat sekä perus- että ammatillisen harjoittelun korvattua aikaisemmalla pitkällä työkokemuksellaan. Vastausten perusteella kaikille oikeustradenomeille ei ole ollut selvää koulutukseen sisältyvien työelämäopintojen rakenne.

Vaikka työelämäopintojen rakenne oli nähtävästi osalla vastaajista epäselvä, 16 oikeustradenomia vastasi ammatillista harjoittelua arvioivaan kysymykseen. Vastaajista 12 koki ammatillisen harjoittelun erittäin hyödylliseksi, 2 hyödylliseksi, 1 vähemmän hyödylliseksi ja 1 ei osannut sanoa. Käytännön kurssien suorittaneista oikeustradenomeista 2 arvioi niiden olevan erittäin hyödyllisiä ja 3 hyödyllisiä. Vastausten perusteella voidaan siis todeta, että kaiken kaikkiaan harjoittelu ja

työskentely juridisessa ympäristössä on valmistuneiden oikeustradenomien mielestä oleellinen ja tärkeä osa oikeustradenomikoulutusta.

Tärkeä tutkimuskohde opinnäytetyössäni on oikeustradenomikoulutuksen mahdolliset kehitystarpeet. Kyselyyni vastanneista oikeustradenameista 13 henkilöä löysi koulutuksesta kehitys- tai muutostarpeita. Kuten kuviossa 8 esitin, oikeustradenomien ikäjakauma on laaja. Usean vastaajan mukaan opiskelijan ikä sekä aikaisemmat tiedot ja taidot tulisi ottaa enemmän huomioon opintotarjonnassa sekä opetuksessa. Muutama vastaajista oli sitä mieltä, että oikeudellisia opintoja tulisi syventää. Vastauksissa mainittiin myös tarve lisätä opintojaksoihin enemmän asiantuntijaluentoja, oikeustapausten käsittelyä sekä lainkohtien etsimistä. Osa vastaajista toivoi myös oikeudellisten opintojen lisäämistä koulutukseen. Kaksi vastaajista mainitsi, että oikeudellisten opintojen tulisi vastata sisällöltään enemmän yliopistotasoa muun muassa jatko-opintoja ajatellen. Vastaajista kaksi toivoi myös liiketaloudellisten opintojen lisäämistä sekä niiden opetustason tarkistamista.

Eräs vastaaja olisi toivonut koulutukseen enemmän työpaikkavierailuja esimerkiksi oikeushallintoon, maistraattiin sekä muihin oikeudellisiin organisaatioihin, joihin oikeustradenomi voi tulevaisuudessa työllistyä. Edelleen hän jäi kaipaamaan asiantuntijaluentoja esimerkiksi oikeushallinnon organisaation työntekijöiltä. Toinen oikeustradenomi taas nosti esille kehitysideana koulutuksen suuntaamisen myös yksityiselle sektorille. Vastaajan mielestään nykyisellään koulutus suuntaa enemmän julkiselle sektorille, vaikka hänen mukaansa se on osoittautunut heikkoudeksi työmarkkinoilla.

Kehitysideoiden lisäksi vastanneiden oikeustradenomien mukaan koulutuksesta löytyy joitakin puutteita. Kolmen vastaajan mukaan opetuksen laatuun tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Etenkin asiantuntijaluennonsijoiden osalta koettiin, että opiskelijoiden motivointi ja ammattitaitoinen opettaminen on puutteellista. Kaksi vastaajista koki epäkohdaksi koulutuksen kaksikielisyyteen liittyviä seikkoja. Toinen heistä oli osaksi valinnut koulutuksen kaksikielisyyden takia, mutta ei ollut kuitenkaan lopulta saanut

merkintää tästä todistukseensa. Toinen heistä koki ruotsinkielen suomenkielen sijasta vääräksi opetuskieleksi etenkin vaikeissa opintojaksoissa.

Kaksi iltaopintoja suorittanutta vastaajaa koki ongelmaksi koulutuksen organisoinnin. Toinen vastaajista näki epäkohtana sen, että uuden jakson lukujärjestys saattoi tulla opiskelijoiden käyttöön vasta edeltävällä viikolla. Toinen vastaajista taas koki epäkohtana koulutuksen kiireellisen aikataulun.

Harjoittelun suhteen kaksi vastaajista oli sitä mieltä, etteivät opiskelijat olleet tasa-arvoisessa asemassa. Toisen vastaajan mielestä harjoittelupaikkoja haettaessa opiskelijat eivät ole tasa-arvoisessa asemassa, koska osa saa paikan koululta ja osa joutuu hankkimaan itse. Toisen vastaajan mielestä taas harjoittelupaikkoja tulisi informoida paremmin harjoittelun tavoitteista, sillä harjoittelupaikasta riippuen ovat ” jotkut joutuneet pyörittelemään peukaloita, kun toisen ovat päässeet toimimaan käräjäoikeuden istunnossa sihteerinä”.

Vastausten perusteella oikeushallinnossa suoritettavan ammatillisen harjoittelun sisällöissä on ollut paljon eroja. Osa opiskelijoista on päässyt tekemään oikeita työtehtäviä ainakin jossakin vaiheessa harjoittelua, mutta jotkut opiskelijoista on enimmäkseen seurannut työelämäohjaajan työskentelyä lähes koko harjoitteluajan. Näen tämän asiana, jota pitäisi tulevaisuudessa yhdenmukaistaa. Vaikka virastojen työtehtävät poikkeavatkin runsaasti toisistaan, olen sitä mieltä, että jokaisessa oikeushallinnon virastossa on työtehtäviä, joita oikeustradenomiopiskelija pystyy itsenäisesti hoitamaan viimeistään harjoittelunsa loppuvaiheessa. Oma kokemukseni käräjäoikeudessa työskentelystä tukee sitä, että oppiminen toteutuu paremmin silloin, kun opiskelija saa itse suorittaa työtehtäviä eikä vain seurata vierestä.

5.1.3 Oikeustradenomien käsitykset omasta oikeudellisesta osaamisestaan

Oikeustradenomeille tekemässäni kyselyssä pyysin oikeustradenomeja arvioimaan omaa osaamistaan seuraavien ominaisuuksien avulla: kyky ratkaista oikeudellisia ongelmia, kyky etsiä tietoa, kyky tulkita oikeudellista tekstiä, kyky tulkita lakeja, työtehtävien omaksuminen, sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky. Taulukkoon 5 olen sijoittanut oikeustradenomien vastaukset.

Taulukko 5: Oikeustradenomien arvio omasta osaamisestaan.

	Erinomainen	Hyvä	Kohtalainen	Välttävä	Huono	En osaa sanoa
Kyky ratkaista oikeudellisia ongelmia		11	6			
Kyky etsiä tietoa	10	7				
Kyky tulkita oikeudellista tekstiä	2	12	3			
Kyky tulkita lakeja	1	9	7			
Työtehtävien omaksuminen	8	9				
Sosiaaliset taidot	6	10	1			
Yhteistyökyky	6	11				

Kuten taulukosta 5 selviää, kaikki vastanneet oikeustradenomit arvioivat annetut ominaisuudet erinomaisiksi, hyviksi tai kohtalaisiksi. Yksikään oikeustradenomeista ei arvioinut osaamistaan annettujen ominaisuuksien perusteella välttäväksi tai heikoksi. Kaiken kaikkiaan annettuja ominaisuuksia oikeustradenomit mainitsivat erinomaisiksi 33 kertaa, hyviksi 69 kertaa ja kohtalaisiksi 17 kertaa. Tulosten perusteella opiskelijat arvioivat oman oikeudellisen osaamisensa keskimäärin hyväksi.

Tutkiessani oikeustradenomien käsityksiä omasta osaamisestaan tiedustelin myös, että minkälaista palautetta oikeustradenomit ovat saaneet työelämäohjaajilta harjoittelunsa aikana sekä työkavereiltaan työllistyttyään. Mielestäni saatu palaute vaikuttaa arvioidun henkilön omaankin arvioon, joten näin oleellisena kartoittaa opiskelijoiden saamaa palautetta.

Harjoittelunsa aikana 14 henkilöä vastasi saaneensa palautetta ohjaajaltaan. Kolme henkilöä ei vastannut kysymykseen lainkaan. 14 henkilöstä 12 oli saanut hyvää ja jopa kiitettävää palautetta. Lisäksi oli erityisesti kehuja oikeustradenomien oma-aloitteisuutta, ripeyttä, tarkkuutta sekä nopeaa oppimiskykyä. Yksi oikeustradenomi oli saanut rakentavaa ja monipuolista palautetta. Palaute tämän henkilön kohdalla oli vastannut myös hänen omaa käsitystään osaamisestaan ja puutteistaan. Yksi oikeustradenomi oli harjoittelunsa aikana perehtynyt kattavasti sekä monipuolisesti tuomioistuimen erilaisiin työtehtäviin ja asiatyyppeihin. Työtehtävien suorittaminen itsenäisesti oli kuitenkin jäänyt vähäiseksi. Tarvittaessa hänkin oli kuitenkin saanut palautetta suorittamistaan tehtävistä.

Työllistyttyään tai jatkettuaan työelämässä opintojen jälkeen, oikeustradenomien saama palaute on ollut lähes poikkeuksetta edelleen positiivista. Yhdeksän henkilöä vastanneista kertoi, että he ovat saaneet hyvää palautetta ja neljä henkilöä ei ole ainakaan vielä saanut lainkaan palautetta. Yksi henkilö ei vastannut kysymykseen lainkaan. Kaksi oikeustradenomia on koulutuksen jälkeen saanut palkankorotuksen ja yksi on saanut nykyisen työn osaksi harjoittelussa hankitun kokemuksen ansiosta. Erityisesti kehuja on saanut oikeustradenomien taidot tietotekniikan parissa sekä kyky etsiä nopeasti tietoa. Oikeustradenomeista kaksi mainitsi, että oikeustradenomikoulutusta on työelämässä arvostettu. Toinen näistä henkilöistä lisäsi, että hänen mielestään yksityinen ala arvostaa oikeustradenomikoulutusta korkeammalle.

5.1.4 Oikeustradenomien työllistyminen valmistumisen jälkeen

Vastanneista oikeustradenomeista 7 henkilöllä on ollut vakituinen työ koko koulutuksen ajan ja he ovat jatkaneet joko samoissa tai vaativimmissa tehtävissä valmistumisen jälkeenkin. Kuusi henkilöä vastanneista on saanut vakituisen työpaikan valmistumisensa jälkeen ja neljä henkilöä on saanut määräaikaisen työn valmistuttuaan. Jokainen kyselyyni vastannut oikeustradenomi on työllistynyt valmistumisensa jälkeen.

Vastaajista viisi henkilöä on valmistumisensa jälkeen saanut työpaikan oikeushallinnon virastoista. Edellä mainitut viisi oikeustradenomia ovat sijoittuneet oikeushallintoon seuraavasti:

- käräjäoikeus: 1 henkilö ja vakituinen virka
- ulosottovirasto: 1 henkilö ja määräaikainen virka
- hallinto-oikeus: 1 henkilö ja määräaikainen virka
- hovioikeus: 1 henkilö ja määräaikainen virka
- oikeusaputoimisto: 1 henkilö ja määräaikainen virka.

Vastausten perusteella voidaan siis todeta, että valmistunut oikeustradenomi voi päästä töihin kaikkiin edellä mainittuihin oikeushallinnon organisaatioihin, mutta työsuhteet ovat usein määräaikaisia.

Oikeushallinnon lisäksi vastanneet oikeustradenomit olivat työllistyneet julkisella sektorilla esimerkiksi kaupungin tehtäviin sekä sosiaali- ja terveysvirastoon. Yksityiselle sektorille oikeustradenomit ovat vastausten perusteella sijoittuneet seuraavasti:

- perintätoimisto: 1 henkilö
- pankki: 1 henkilö
- asianajotoimisto: 1 henkilö.

Edellä mainittujen lisäksi ne viisi oikeustradenomia, joilla oli vakituinen työ jo opintoja aloittaessaan työskentelevät oikeushallinnossa, terveyskeskuksen hallinnossa, pankkialalla sekä perintäalalla.

Työssään oikeustradenomit arvioivat tarvitsevansa oikeudellista osaamista seuraavasti:

- erittäin paljon: 6 henkilöä
- paljon: 7 henkilöä
- jonkin verran: 4 henkilöä
- vähän: 1 henkilö
- ei lainkaan: 0 henkilöä.

Vastanneiden arviot oikeudellisen osaamisen tarpeesta kertovat mielestäni siitä, että se oikeudellinen osaaminen, johon oikeustradenomikoulutus tähtää, vastaa sekä julkisen että yksityisen sektorin edellyttämiä osaamisvaatimuksia.

Vastaajista jokainen on jo opiskeluaikanaan tiennyt oikeusministeriön aseman koulutushankkeen taustalla ja 11 vastaajista suorittanut ammatillisen harjoittelun oikeushallinnon organisaatiossa. Tästä huolimatta 17 vastaajasta vain viisi on valmistuttuaan työllistynyt oikeushallintoon. Vastaajien käsitykset oikeusministeriöstä työnantajana ovat samansuuntaisia. Oikeusministeriö koetaan työnantaja lähtökohtaisesti hyvänä, vakaana ja luotettavana. Vastausten perusteella puutteina koetaan kuitenkin tehtävien vastuullisuuteen nähden huono palkkaustaso ja määräaikaisten työsuhteet. Joidenkin vastaajien osalta oikeusministeriö nähtiin työnantajana hieman jäykkänä ja vanhanaikaisena.

Vastanneiden oikeustradenomien sekä oman kokemukseni mukaan oikeustradenomikoulutus antaa opiskelijalle valmiudet työskennellä muun muassa oikeushallinnossa. Tutkimukseni mukaan työtehtävien vaativuus voi vaihdella oikeushallinnon alasta sekä virastosta riippuen. Mielestäni oikeustradenomi oppii hallitsemaan oikeushallinnon työtehtäviä suhteellisen nopeasti, koska hän on suorittanut juridisia teoriaopintoja. Oman kokemukseni mukaan oikeudellisten peruskäsitteiden osaaminen nopeuttaa ja helpottaa uuden työn oppimista. Koen, että oikeushallinnossa suoritettava harjoittelu on opiskelijoille suuri etu. Se vahvistaa opiskelijan ammattitaitoa ja harjoittelun aikana on mahdollista luoda kontakteja työelämään.

5.2 Työelämäohjaajat osana oikeustradenomikoulutusohjelmaa

Opinnäytetyöhöni liittyen tein kyselyn (liite 2) vuodelle 2008 nimetyille työelämäohjaajille. Kyselyni tarkoituksena oli kartoittaa työelämäohjaajien mielipiteitä, näkemyksiä ja kokemuksia ohjaajan tehtävistä, oikeushallinnon virastojen soveltuvuudesta harjoittelupaikoiksi sekä tietenkin oikeustradenomiopiskelijoiden

taidoista ja osaamisesta. Kyselyn lähetin sähköpostitse kaikille työelämäohjaajille oikeusministeriöstä saamieni yhteystietojen perusteella. Vastauksen sai palauttaa sähköpostitse tai perinteisen postin välityksellä.

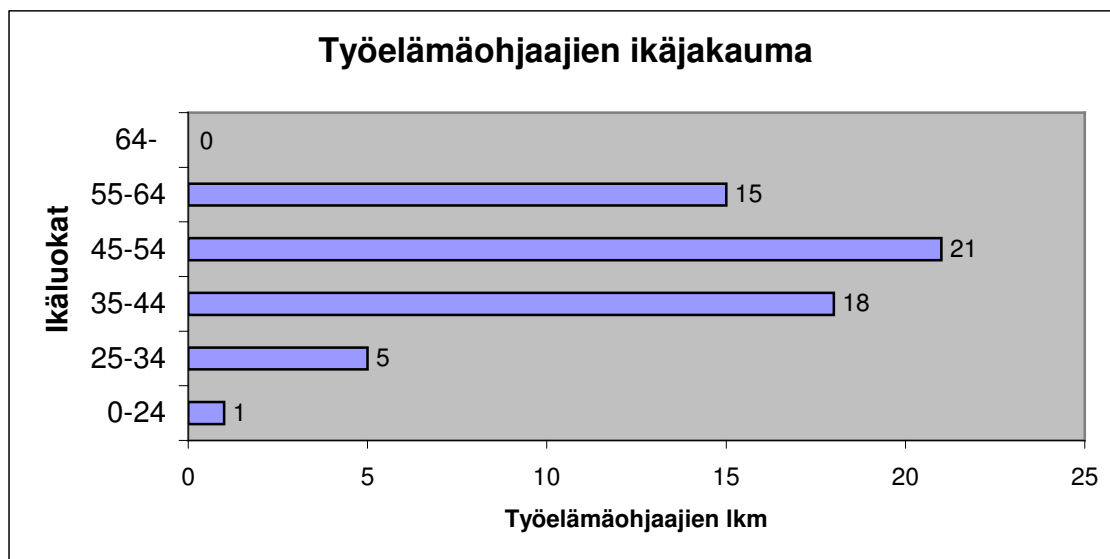
Kyselyitä lähetin 101, joista yhdeksän ei mennyt perille. Näin ollen 92 työelämäohjaajaa vastaanotti kyselyn oheiskirjeineen (liite 3). Kyselyssäni oli 12 päivää vastausaikaa ja vastauksia tuli 60 kappaletta eli yhteensä n. 65,2 %:ia. Vastauksia tuli ympäri Suomea kaikista eri oikeushallinnonalojen virastoista, joten kyselyn tuloksia voi pitää luotettavina.

Työelämäohjaajille kohdistettu kysely sisälsi 3 eri aihealuetta, joita olivat:

- perustiedot
- tavoitteet ja kokemukset työelämäohjaajana toimimisesta
- kokemukset oikeustradenomeista.

5.2.1 Työelämäohjaajien taustaa ja tavoitteita

Kyselyni perustiedot- osiossa tavoitteeni oli selvittää työelämäohjaajien ikärakennetta, koulutus- ja työtausta, työpaikka sekä sitä, kuinka monta kertaa vastaajat ovat toimineet työelämäohjaajina. Alla oleva kuvio 8 kuvastaa työelämäohjaajien ikäjakaumaa. Kuten kuviosta selviää työelämäohjaajia, on kaikista työssäkävien ikäluokista. Määrällisesti eniten vastaajia kuului ikäryhmään 45 - 54 vuotta.

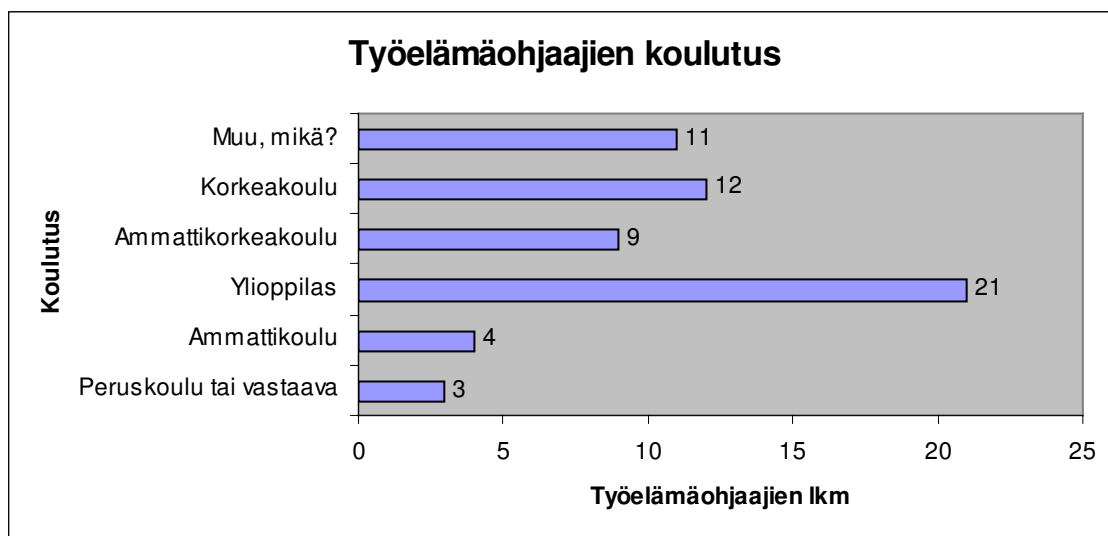

Kuvio 9: Työelämäohjaajien ikäjakauma.

Kartoitin kyselyssäni myös työelämäohjaajien aikaisempaa työkokemusta. Suuri osa vastanneista työelämäohjaajista oli työskennellyt valtiolla jo kauan 15 vuodesta yli 35 vuoteen. Useat vastanneista olivat aloittaneet työuransa oikeushallinnossa määräaikaisella työsuhteella, mutta vuosien varrella saaneet vakituisen viran ja työskennelleet samassa virastossa useissa eri tehtävissä. Monet vastanneista ovat myös edenneet urallaan johtotehtäviin tai erikoistuneet tiettyihin työtehtäviin. Työkokemusta oli oikeushallinnon lisäksi erityisesti myös pankin ja kaupan alalta sekä työskentelystä lääninhallituksessa, asianajotoimistossa, poliisissa ja yksityisellä sektorilla toimistotyötehtävissä. Ennen kaikkea kyselyni mukaan, työelämäohjaajilla on vankka osaaminen oikeushallinnossa työskentelystä. Mielestäni työelämäohjaajien kattava työkokemus on hieno voimavara ajatellen oikeustradenomien harjoittelun sisältöä ja monipuolisuutta.

Koska nykyiset työelämäohjaajat ovat oikeushallinnon nykyistä työvoimaa, vertailuna oikeustradenomikoulutukselle tiedustelin heidän koulutustaustaansa. Alla olevasta kuviosta 9 ilmenee, että vastanneita työelämäohjaajista peruskoulun tai vastaavan on käynyt 3 henkilöä, ammattikoulun 4 henkilöä, ylioppilaita heistä on 21 henkilöä,

ammattikorkeakoulun käyneitä 9 henkilöä, korkeakoulun käyneitä 12 henkilöä. Muu koulutus oli 11 henkilöllä. Muuna koulutuksena mainittiin useasti kauppaopiston merkonomi. Lisäksi vastanneiden joukossa oli useita ylioppilaita, jotka olivat myös opistoasteen merkonomeja.

Kuvio 10: Työelämäohjaajien koulutus.

Koulutusta koskevien vastausten perusteella voi mielestäni päätellä, että oikeustradenomikoulutus ammattikorkeakoulututkintona on riittävä koulutus, etenkin oikeushallinnon kansliahenkilökunnan tehtäviin. Työskennellessäni käräjäoikeudessa käräjäsihteerinä, koin myös itse koulutuksen riittäväksi muun muassa käräjäsihteerin työtehtäviin.

”Oikeusministeriön koulutusyksikkö kouluttaa virastojen työelämäohjaajat työssä oppimisen ohjaamiseen. Koulutuksen pituus on yleensä neljä päivää” (Yli-Ikkela 2006, 42).

Työelämäohjaajat laativat jokaiselle harjoittelujaksolle harjoittelusuunnitelman. Työelämäohjaajan laatimaan harjoittelusuunnitelmaan kirjataan ainakin seuraavat harjoitteluun liittyvät tavoitteet ja asiat:

- oppimisen tavoite- mitä opiskelijan tulisi osata harjoittelun jälkeen
 - konkreettiset työtehtävät, joiden avulla tavoite saavutetaan
 - työskentely-/ohjausajankohta
 - ohjaava(t) henkilö(t)
 - ohjauksessa huomioitavaa
 - havainnot/ ajatuksia oppimisesta ja osaamisesta ja
 - sovitut ohjaus- sekä arviointi keskustelut sisältöineen.
- (Yli-Ikkela 5.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Tavoitteeni oli myös selvittää työelämäohjaajien omia tavoitteita ja mielipiteitä työelämäohjaamisesta sekä taustaa siihen, miksi he olivat vastaanottaneet ohjaustehtävän. Työelämäohjaajaksi ryhtymisen taustalla on useassa tapauksessa ollut esimiehen tai viraston pyyntö. Lisäksi työelämäohjaajan oma esimiesasema tai asema viraston koulutusasioiden hoidossa on johdattanut kyselyyn vastanneita tehtävän pariin.

Monet työelämäohjaajista ovat ryhtyneet ohjaajiksi, koska haluavat kehittyä ammatissaan ja haluavat haasteita sekä vaihtelua päivittäisiin työtehtäviinsä. Useat työelämäohjaajat mainitsivat, että haluavat ohjaamisen kautta oppia uutta ja tutustua uusiin ihmisiin. Myös itse opettaminen koetaan kiinnostavana muiden työtehtävien lomassa. Ohjaustehtävän vastaanottamiseen on osalla vaikuttanut se, että he ovat toimineet samantyyppisissä tehtävissä jo aikaisemmin.

Noin 8 %:ia työelämäohjaajista on motivoitunut ohjaustyöhön, koska ovat itsekin opiskelleet oikeustradenomeiksi tai opiskelevat juuri tällä hetkellä vakituisen työnsä ohella. Lisäksi työelämäohjaajaksi ryhtymisen syiksi mainittiin seuraavia asioita: kiinnostus henkilöstöasioihin, halu kehittää sekä yhtenäistää työtapoja, oikeusministeriön kiinnostava työelämäohjaajakoulutus ja mahdollisuus työskennellä nuorten parissa.

Jotta harjoittelu olisi sekä virastolle että opiskelijalle hyödyllinen ja onnistunut, edellyttää se mielestäni harjoittelun suunnittelua sekä sitä koskevien tavoitteiden

asettamista. Olen opinnäytetyössäni kartoittanut sekä työelämäohjaajien että opiskelijoiden ammatilliselle harjoittelulle asettamia tavoitteita.

Kyselyni mukaan jokainen vastanneista työelämäohjaajista on asettanut tavoitteita oikeustradenomiopiskelijan harjoitteluajalle. Kaksi harjoittelulle asetettua tavoitetta nousi ylitse muiden. Useimmiten mainittu tavoite oli tutustuttaa opiskelija harjoittelupaikan organisaatioon ja opettaa harjoittelijalle organisaation toimintatapoja sekä työtehtäviä. Tämän tavoitteen asetti itselleen vastausten mukaan noin 44 %:ia työelämäohjaajista. Toiseksi yleisin tavoite oli saada opiskelija kiinnostumaan oikeushallinnosta työnantajana. Jälkimmäisen tavoitteen asetti itselleen noin 31 %:ia vastanneista.

Edellä mainittujen kahden tavoitteen lisäksi monta mainintaa saivat myös seuraavat:

- oppimiselle suotuisan ja oppimista tukevan ilmapiirin luominen
- oman tiedon jakaminen opiskelijalle
- vastuullisesta työnteosta selkeän kuvan antaminen opiskelijalle
- harjoittelusta todellisen hyödyn tarjoaminen opiskelijalle
- harjoittelun sisällön kehittäminen monipuolisemmaksi
- opiskelijan kasvun sekä kehityksen tukeminen.

Lisäksi muutaman kerran tavoitteena mainittiin pyrkimys ottaa annettu työelämäohjaajan tehtävä tosissaan sekä suoriutua siitä parhaimmalla mahdollisella tavalla. Tavoitteena nähtiin myös ohjaajana ja opetustehtävässä kehittyminen.

Vastauksista voidaan päätellä, että työelämäohjaajat ovat sisäistäneet ammatillisen harjoittelun tärkeyden oikeustradenomikoulutuksessa. Vastausten perusteella työelämäohjaajat kantavat vastuuta harjoittelun sisällöstä ja sen onnistumisesta.

5.2.2 Harjoittelu oikeushallinnon organisaatiossa

Kyselyyni vastasi työelämäohjaajia 47:stä oikeushallinnon eri virastosta. Työelämäohjaajista 58 henkilöä vastasi, että virasto, jossa he työskentelevät sopii harjoittelupaikaksi oikeustradenomille erittäin hyvin tai hyvin. Kaksi henkilöä vastanneista työelämäohjaajista oli sitä mieltä, että virasto, jossa he työskentelevät eivät sovellu harjoittelupaikaksi, sillä oikeustradenomiopiskelijalle sopivia työtehtäviä on melko hankala löytää.

Vastausten mukaan oikeushallinnon virastot sopivat oikeustradenomiopiskelijalle harjoittelupaikaksi. Lisäksi niistä löytyi paljon mielenkiintoisia näkökulmia. Osa vastanneista työelämäohjaajista näki pienen viraston parempana harjoittelupaikkana, koska pienessä virastossa on mahdollista tutustua monipuolisemmin erilaisiin työtehtäviin esimerkiksi käräjäoikeuksissa. Toisaalta taas osa vastanneista työelämäohjaajista näki suuren viraston erittäin hyvänä harjoittelupaikkana, koska niissä on enemmän osastoja, joihin opiskelijan on mahdollista tutustua.

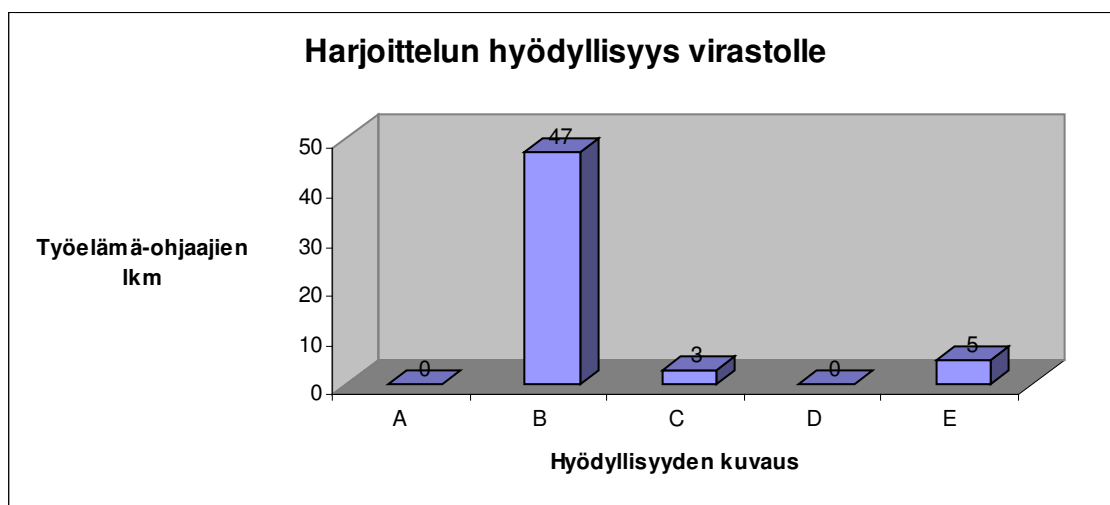
Vastauksia oikeushallinnon virastojen soveltuvuudesta harjoittelupaikoiksi tuli seuraavista virastoista: hovi-, käräjä- ja hallinto-oikeuksista, vakuutus-oikeudesta, ulosottovirastoista sekä oikeusaputoimistoista. Kaikista edellä mainituista virastoista tuli positiivista palautetta viraston soveltuvuudesta harjoittelupaikaksi, joten suurimman osan oikeushallinnon virastoista voidaan katsoa soveltuvan harjoittelupaikaksi.

Tutkimuksessani tuli kuitenkin ilmi, että virastojen soveltuvuuteen harjoittelupaikaksi vaikuttaa viraston työtilanne ja harjoittelun ajankohta. Jos harjoittelu ajoittuu viraston kiireisimpään työjaksoon, saattaa opiskelijan perehdytys kiireestä johtuen kärsiä.

Oikeustradenomikoulutuksen tavoitteena, etenkin oikeusministeriön näkökulmasta, on tuottaa osaavaa työvoimaa oikeushallinnon tehtäviin, kun suuret ikäluokat eläköityvät. Oikeushallinnon eri yksiköissä toteutettava ammatillinen harjoittelu on opiskelijoille erittäin tärkeä osa opintoja. Jotta harjoittelu olisi kaikkien osapuolien kannalta toimiva,

tulisi sen ainakin jossakin määrin olla myös harjoittelupaikkoja tarjoaville virastoille hyödyllinen. Kyselyssäni pyrin kartoittamaan harjoittelun hyödyllisyyttä oikeushallinnon virastojen näkökulmasta. Tätä kartoittavaan kysymykseen vastasi 55 työelämäohjaajaa. Kysymykseen jätti vastaamatta viisi työelämäohjaajaa, koska he eivät olleet vielä ohjanneet ainuttakaan opiskelijaa. Alla olevaan kuvioon 10 olen koonnut vastaukset harjoittelun hyödyllisyydestä oikeushallinnon virastoissa. Kysymyksen vastausvaihtoehdot olen luokitellut seuraavalla tavalla:

- A. Oikeustradenomiopiskelija pystyy tekemään hänelle osoitetut työtehtävät heti harjoittelun alusta alkaen moitteettomasti sekä itsenäisesti ja on kanslialle tehokasta työvoimaa.
- B. Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee aluksi ohjausta ja opastusta annetuissa työtehtävissä, mutta oppii nopeasti sekä ryhtyy innokkaasti työhön ja on harjoittelun edetessä osa kanslian työvoimaa.
- C. Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee pitkään ohjausta ja opastusta, mutta selviytyy harjoittelun lopussa annetuista työtehtävistä itsenäisesti, mutta ei harjoittelun aikana ehdi lukeutua kanslian työvoimaan.
- D. Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee koko harjoittelunsa ajan tiivistä ohjausta ja opastusta eikä suoriudu missään vaiheessa harjoittelua annetuista työtehtävistä itsenäisesti.
- E. Jotenkin muuten, miten?

Kuvio 11: Harjoittelun hyödyllisyys virastolle.

Kuten kuviosta 10 ilmenee, kysymykseen vastanneista työelämäohjaajista 47 henkilöä eli 78,3 %:ia oli sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijat ovat harjoittelun edessä osa kanslian työvoimaa. Kysymykseen vastanneista työelämäohjaajista kolme henkilöä eli 5 %:ia oli sitä mieltä, etteivät oikeustradenomiopiskelijat ehdi lukeutua kanslian työvoimaan harjoittelun aikana. Edellä mainittujen vaihtoehtojen lisäksi kohta E sai myös viiden työelämäohjaajan eli 8,3 %:in kannatuksen. Näistä viidestä henkilöstä neljä oli sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijöiden hyödyllisyys kanslian työvoiman kannalta on jossakin B ja C kohdan välillä ja yksi oli sitä mieltä, että hyödyllisyys riippuu oikeustradenomin henkilökohtaisista ominaisuuksista. Kaiken kaikkiaan voidaan mielestäni vastauksista päätellä, että oikeustradenomiopiskelijat ovat ainakin jossakin vaiheessa harjoittelua hyödyllinen työvoimavara harjoittelupaikan tarjoaville oikeushallinnon virastoille.

Hyödyllisyyden lisäksi harjoittelu herätti monenlaisia mielipiteitä työelämäohjaajissa. Pyrin opinnäytetyössäni kuvaamaan myös näitä mielipiteitä sekä työelämäohjaajien kokemuksia, sillä työelämäohjaajien mielipiteet ja kokemukset harjoittelusta ovat tärkeitä sen kehittämisen kannalta.

Suurin osa työelämäohjaajien antamasta palautteesta oli positiivista eli harjoittelun nähtiin tuovan virastoille enemmän hyötyä kuin haittaa. Ehdottomasti useimmiten mainittiin hyötytekijänä se, että työelämäohjaaja on kokenut itsekin oppivansa ja saavansa kertausta päivittäisissä työtehtävissä opettaessaan niitä opiskelijalle. Lisäksi työelämäohjaajat ovat kokeneet oppineensa uusia toimintatapoja ja saaneet uusia ideoita vanhojen työtehtävien toteuttamiseen. Moni työelämäohjaaja mainitsi hyötynä myös sen, että harjoittelun ohella saadaan perehdytettyä potentiaalista työvoimaa oikeushallinnon virastoihin ja opiskelijan osaamisen karttuessa voi hän auttaa työelämäohjaajaa osallistumalla tämän työtehtävien hoitamiseen. Edelleen lukuisat työelämäohjaajat näkivät hyötynä sen, että harjoittelu tuo työntekoon haasteita sekä vaihtelua ja on palkitsevaa sekä mielenkiintoista. Hyötynä nousi esille myös se, että ohjatessa työelämäohjaajan omat sosiaaliset taidot kehittyvät ja hänen tulee mietittyä omia toimintatapojaankin uudelleen.

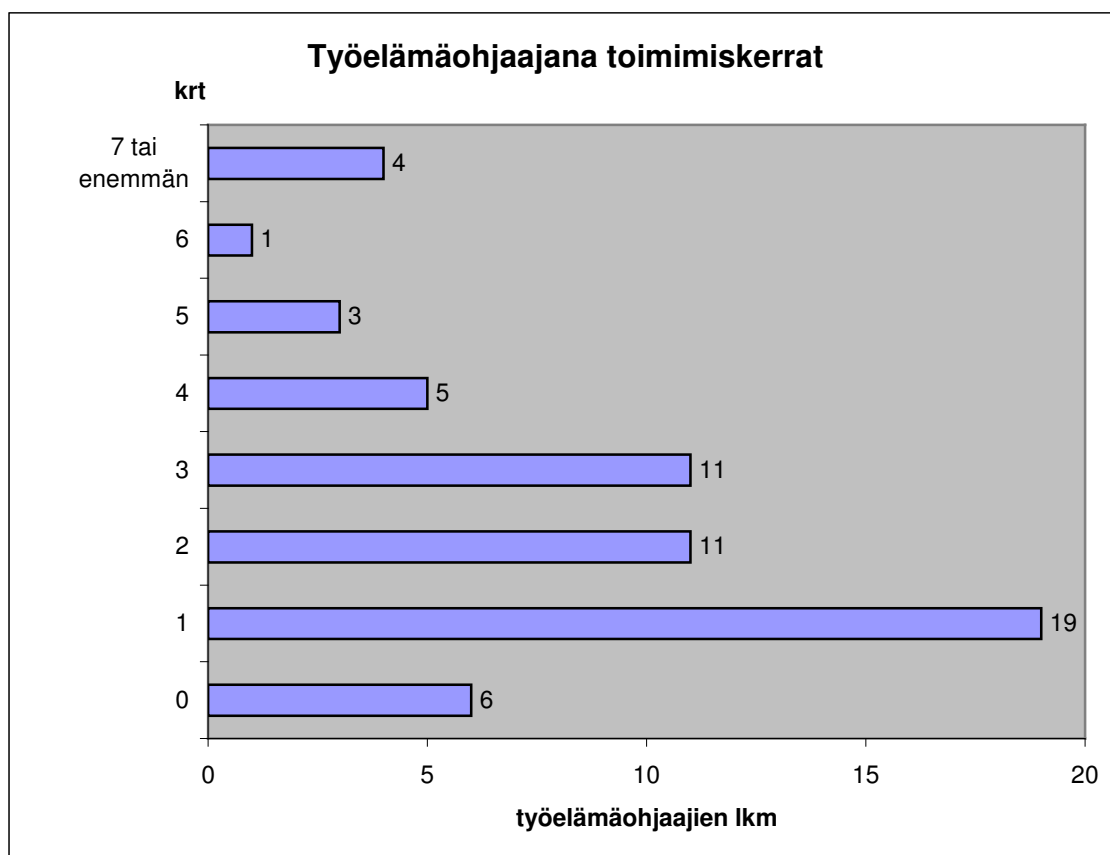
Hyötyjen lisäksi kyselyn vastauksista kävi ilmi, että harjoittelu on herättänyt työelämäohjaajissa myös toisenlaisia mielipiteitä. Harjoittelun tuomana haittana nousi esille ohjauksen aiheuttama kiire. Muutamia vastaajia lukuun ottamatta jokainen työelämäohjaaja koki, että harjoittelun aikana työt kasaantuvat ja näin ollen myös sekä ohjaaminen että omien työtehtävien hoito kärsivät. Lisäksi osa työelämäohjaajista koki opiskelijan ohjaamisen vaativana tehtävänä. Yksittäisiä mainintoja saivat myös seuraavat asiat: välillä vaikea kehittää mielekästä opittavaa opiskelijalle, opiskelijoita tarvitsee työtehtävien teossa vahtia, koska kyseessä on oikeat asiat, sisään tulevat jutut voivat muuttaa suunnitelmia harjoittelun sisällöstä ohjaamisen delegointi välillä haastavaa. Yksittäisenä mainintana tuli esille myös se, että koska käräjäoikeusverkosto on tällä hetkellä murrosvaiheessa ja tulevaisuus näyttää kaikin tavoin epävarmalta, on hankala motivoitua uuden henkilön ohjaamiseen.

Työelämäohjaajille suunnatun kyselyn perusteella ohjaus koetaan kaiken kaikkiaan positiivisena kokemuksena ja antoisana lisänä omien työtehtävien lomassa. Kuitenkin ohjauksen aiheuttama kiire on todellinen ongelma työelämäohjaajien arjessa. Vaikka kiire mainittiinkin lähes poikkeuksetta työelämäohjaajien vastauksissa, sen

poistamiseksi tuli myös paljon ehdotuksia. Työelämäohjaajat toivoivat ymmärrystä muulta virastolta ja esimiehiltään ohjauksen aikana, sillä ohjaaminen vie huomattavasti työelämäohjaajan aikaa. Tämän lisäksi nykyiset työelämäohjaajat toivoivat virastoissa muidenkin osallistumista ohjaustyöhön, vaikka muut viraston työntekijät eivät olisikaan nimettyjä työelämäohjaajiksi. Osassa virastoista, joissa oikeustradenomiopiskelijoita on sijoitettuna, ohjaustyön jako on jo toteutunutkin ja helpottanut työelämäohjaajan työtä. Osa työelämäohjaajista toivoi myös ohjaustyön huomioimista palkassa, sillä opiskelijan ohjaus vaatii suurta työpanosta omien työtehtävien hoidon lisäksi.

5.2.3 Käsitukset opiskelijoiden osaamistasosta

Selvittäessäni työelämäohjaajien käsityksiä oikeustradenomiopiskelijoista koin oleelliseksi kartoittaa myös se, minkälainen kokemus työelämäohjaajilla on oikeustradenomiopiskelijoiden ohjaamisesta. Kuten kuviosta 11 selviää, työelämäohjaajista 6 henkilöä eivät ole vielä ohjanneet kertaakaan ja useimmat ohjaajista (19 henkilöä) on ohjannut kerran.

Kuvio 12: Työelämäohjaajana toimimiskerrat.

Työelämäohjaajien ohjaukset koskevan kysymyksen tulosten perusteella voidaan päätellä, että suurin osa ohjaajista on ohjannut oikeustradenomiopiskelijoita 1- 3 kertaa. Jo yhden ohjauksen jälkeen ohjaajalle on muodostunut käsitys ohjattavasta oikeustradenomiopiskelijasta ja tämän sopeutumisesta oikeushallinnon organisaation työympäristöön. Tarkempi kuva on kuitenkin varmasti muodostunut niille työelämäohjaajille, jotka ovat ehtineet ohjata opiskelijoita jo useampia kertoja. Tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina ja yleistä käsitystä ilmaisevina, sillä yli 90 % kyselyyn osallistuneista ohjaajista oli ainakin yhden ohjauksen kokemus oikeustradenomiopiskelijän ohjaamisesta.

Kyselyni tärkeä tavoite oli kartoittaa työelämäohjaajien käsityksiä sekä mielipiteitä oikeustradenomiopiskelijoiden osaamisesta harjoittelussa. Työelämäohjaajien mukaan oikeustradenomiopiskelijat ovat harjoittelussa sopeutuneet viraston työympäristöön lähes poikkeuksetta mainiosti. Työelämäohjaajista 29 henkilöä mainitsi, että opiskelijat ovat sopeutuneet erinomaisesti tai erittäin hyvin ja 26 henkilöä kertoivat, että opiskelijat ovat sopeutuneet hyvin. Neljä työelämäohjaajaa ei osannut vastata sopeutumista koskevaan kysymykseen, koska he eivät olleet vielä ohjanneet ainuttakaan opiskelijaa. Yksi työelämäohjaaja vastasi, että osa on sopeutunut hyvin ja osa hieman heikommin. Kahdeksan vastanneista mainitsi, että opiskelijan henkilökohtaiset ominaisuudet ja luonteenpiirteet vaikuttavat sopeutumiseen. Lisäksi muutama vastaaja kertoi, että aikuisopiskelijat ovat sopeutuneet työympäristöön hieman paremmin kuin nuoret opiskelijat. Aikuisopiskelijoiden uskottiin sopeutuneen paremmin, koska heillä on ollut enemmän työkokemusta kuin nuorilla.

Työelämäohjaajille tekemälläni kyselyllä pyrin selvittämään työelämäohjaajien mielipiteitä oikeustradenomiopiskelijoiden osaamisesta työtehtävien parissa. Ammattikorkeakoulusta riippuen harjoittelun laajuus on 15 opintopisteestä 30 opintopisteeseen. Yleisin harjoittelun kesto on noin kolme kuukautta. Tämän kolmen kuukauden aikana harjoittelija perehtyy ja työskentelee oikeushallinnon organisaatiossa työelämäohjaajan opastamana. Työelämäohjaaja ja opiskelija tekevät tiivistä yhteistyötä ja viettävät suurimman osan ajasta keskenään. Koulutuksen kehittämisen kannalta työelämäohjaajan mielipiteet oikeustradenomiopiskelijan osaamisesta ovat tärkeitä ja työelämäohjaajalla on todennäköisesti ajankohtaisinta tietoa opiskelijoiden osaamisesta, sillä he ohjaavat opiskelijoita harjoittelussa.

Työelämäohjaajista 25 henkilöä eli noin 40 %:ia oli sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijoiden osaamistaso harjoittelussa on hyvä. Toisena lähes yhtä vahvana mielipiteenä esille nousi se, että perustiedot sekä teoria oikeustradenomiopiskelijoilla on hallussa ja niiden avulla hän oppii helpommin käytännön työtehtäviä kuin henkilö, joka ei olisi oikeustradenomikoulutusta saanut. Tätä mieltä oli 21 henkilöä vastanneista eli 33,9 %:ia. Edellä mainittujen mielipiteiden

lisäksi 5 henkilöä ei osannut arvioida oikeustradenomiopiskelijan osaamista harjoittelussa ja 3 henkilöä ei vastannut lainkaan ko. kysymykseen. Oikeustradenomiopiskelijoiden osaamisesta eniten kiitosta saivat hyvät tietotekniikkataidot. Lisäksi oikeustradenomiopiskelijoita kuvailtiin seuraavilla adjektiiveilla: aktiivisia, motivoituneita, oma-aloitteisia, nopeita oppimaan, tunnollisia, vastaanottavaisia sekä hyviä hakemaan tietoa. Osaamista koskevassa kysymyksessä tuli myös mainintoja siitä, että osa opiskelijoista on työllistynyt virastoon harjoittelun päätyttyä ja tämäkin kertoo ainakin kyseisen opiskelijan osaamistasosta. Vastauksissa tuli ilmi, että joissakin tapauksissa opiskelijan valmiudet olisivat riittäneet pidemmällekin, mitä harjoittelussa ehdittiin käydä läpi. Palaute oikeustradenomiopiskelijoiden osaamistasosta oli ennen kaikkea positiivista.

Muutamia mainintoja tuli siitä, että oikeustradenomiopiskelijoiden osaamistaso on hyvin henkilökohtaista. Vaikka huomattava enemmistö oikeustradenomiopiskelijoista on ollut osaavaan ja potentiaalista työvoimaa, on joukossa ollut muutamia opiskelijoita, joilla on vielä kehitettävää asenteessaan sekä taidoissaan. Muutamassa virastossa on törmätty myös siihen, että harjoitteluun tulleella opiskelijalla on ollut käsitys, että hän saa tehdä jotain muuta kuin esimerkiksi sihteerin työtehtäviä. Pääasiallisesti oikeustradenomit ovat vastausten perusteella tarttuneet kuitenkin kaikkiin annettuihin tehtäviin innokkaasti.

Oman kärjäsihteerityökokemukseni perusteella olen sitä mieltä, että sihteerin työtehtävät oikeushallinnon organisaatiossa ovat hyvin vaativia ja monipuolisia. Kärjäsihteerin työ on haasteellista ja vaatii tekijältään tarkkuutta, järjestelmällisyyttä sekä stressinsietokykyä, sillä työtahti on kova ja työmäärä suuri. Mielestäni työtehtävien oppimista ja niiden täsmällistä hoitamista ei opi kuin käytännön harjoittelulla, mutta koulussa opittu teoria auttaa uusien asioiden opettelussa huomattavasti. Ammattikorkeakoulussa harjoittelu on osa opintosuunnitelmaa, mutta siitä huolimatta käytännönläheisyyttä voisi lisätä opetussuunnitelmiin myös ammattikorkeakouluissa. Harjoittelun aikana työelämäohjaajani kanssa pohdimme yhdessä, että oikeustradenomikoulutusta toteuttaviin ammattikorkeakouluihin olisi erittäin

hyödyllistä saada pilotteja oikeushallinnon organisaatioiden tietokoneohjelmista ja -järjestelmistä kuten tuomioistuimen Tuomaksesta ja Sakarista, ulosottoviraston Uljaksesta ja oikeusaputoimistojen tietojärjestelmistä. Jos opiskelijat pystyisivät jo opiskeluaikanaan tutustumaan edellä mainittuihin järjestelmiin, olisi harjoittelussa niiden oppiminen vielä huomattavasti joutuisampaa eikä aikaa menisi tietokoneohjelmien opetteluun.

5.2.4 Oikeustradenomikoulutuksen opintojen vastaavuus oikeushallinnon työtehtäviin

Työelämäohjaajille suunnatussa kyselyssä tiedustelin ohjaajien mielipidettä oikeustradenomikoulutuksen sisällön vastaavuudesta oikeushallinnossa työskentelyn vaatimuksiin. Tarkoituksena oli selvittää, että onko oikeustradenomien oikeudellinen tietämys riittävä oikeushallinnon työtehtäviin.

Suurin osa vastanneista ohjaajista eli 39 henkilöä olisi sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijoiden juridinen tietämys on riittävää. Osa (4 henkilöä) oli myös sitä mieltä, että oikeudellisen tietämyksen riittävyys riippuu myös työtehtävistä sekä opiskelijan omista taustoista. Onhan toki luonnollista, että oikeustradenomikoulutuksen aikuisiällä hankkivalla oikeushallinnossa jo valmiiksi työskentelevällä henkilöllä on enemmän tietämystä kuin nuorella opiskelijalla, jolla ei välttämättä vielä ole lainkaan kokemusta työelämästä.

Viisi vastaajaa oli sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijoiden oikeudellinen tietämys ei ole riittävää. Näistä viidestä henkilöstä kolme oli sitä mieltä, että tietämys ei ole riittävää kaikissa asioissa ja kaksi sitä mieltä, että vain käytäntö opettaa. Vastanneista seitsemän henkilöä ei osannut sanoa, että onko oikeustradenomien oikeudellinen tietämys riittävää ja 3 henkilöä ei vastannut ko. kysymykseen lainkaan. Ristiriitaa vastauksissa oikeudellisen tietämyksen riittämisestä tuli jonkun verran. Viisi henkilöä vastanneista oli sitä mieltä, että opiskelijoista huomaa, että oikeudellista koulutusta on

ollut. Kaikkea ei tarvitse opettaa alusta asti. Kolme henkilöä oli taas sitä mieltä, että oikeudellista koulutusta tulisi koulutusohjelmaan lisätä enemmän.

Arvioitaessa oikeustradenomikoulutuksen opintojen vastaavuutta oikeushallinnon työtehtäviin, tulisi mielestäni ottaa huomioon opinnot, joita opiskelija on suorittanut ennen harjoittelun aloittamista. Opiskelijan suorittamiin opintoihin vaikuttaa myös ammattikorkeakoulun opetustarjonta. Kuten luvussa 3 mainitsin, oikeusministeriön työryhmä on mietinnössään tehnyt esityksen siitä, mitä opintoja oikeustradenomikoulutusta toteuttavien ammattikorkeakoulujen tulisi tarjota. Tästä huolimatta eroavaisuuksia opetustarjonnassa löytyy. Jotta työelämäohjaaja olisi jo alustavasti tietoinen opiskelijan osaamisesta, olisi mielestäni hyödyllistä, että työelämäohjaajat tutustuisivat oikeustradenomikoulutuksen opintosuunnitelmaan.

Opintosuunnitelmiin tutustumiseen kannustaa myös Tarja Frisk teoksessaan Työpaikkaohjaajien koulutuksen käytännön ratkaisuja. Friskin mukaan alakohtaisissa koulutuksissa on mahdollista käsitellä opetussuunnitelman tutkintokohtaista osaa ja ammattiosaamisen näyttöjä konkreettisella tasolla. (Frisk, 2007, 19.) ”Opetussuunnitelman läpikäynti voidaan toteuttaa yhteisesti ryhmässä tai pienryhmissä” (Frisk, 2007, 19). Mielestäni esimerkiksi työelämäohjaajien koulutustilaisuudessa olisi hyvä käydä läpi oikeustradenomien opintosuunnitelmia, vaikka ryhmissä siten, että tietyn ammattikorkeakoulun opiskelijoita ohjaavat työelämäohjaajat tutustuisivat yhdessä kyseisen ammattikorkeakoulun opintosuunnitelmaan.

Ammatillisen harjoittelun tarkoitus on luoda opiskelijalle kokonaiskuva oikeushallinnosta ja sen toiminnoista sekä Suomen oikeusjärjestelmästä (Sippel 27.11.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Sekä työelämäohjaajien että opiskelijoiden vastauksista olen havainnut, että harjoittelu keskittyy välillä hyvinkin suppeaan toimenkuvaan sekä yksittäisiin työtehtäviin. Harjoittelun tarkoitus ei kuitenkaan ole opetella tiettyjä tehtäviä erinomaisesti, vaan tutustua oikeushallintoon kokonaisuutena ja saada kuva sen eri toimialueista. Tämän muistaminen sekä toteuttaminen harjoittelun aikana on mielestäni haaste sekä opiskelijoille että työelämäohjaajille.

5.3 Virastopäälliköiden mielipiteitä

Koska oikeustradenomiopiskelijat suorittavat ammatillisen harjoittelun lähtökohtaisesti oikeushallinnon organisaatioissa, halusin kuulla mielipiteitä myös virastopäälliköiltä. Lähetin tiedustelun kahdeksalle virastopäällikölle Turun ja Vaasan seudulla. Tiedustelussa pyysin virastopäälliköitä kertomaan omista sekä kuulemistaan kokemuksista koskien oikeustradenomeja. Mielipiteitä sain viideltä virastopäälliköltä seuraavista organisaatioista: hallinto-oikeus, oikeusaputoimisto ja ulosottovirasto.

Turun hallinto-oikeudessa on ollut yhteensä kolme oikeustradenomiopiskelijaa harjoittelussa. Turun hallinto-oikeudessa ei ole sellaisenaan oikeustradenomiopiskelijan harjoitteluun sopivaa työnkuvaa, joten kaikki tähän astiset harjoittelut on räätälöity yksilöllisesti kullekin opiskelijalle. Opiskelijat ovat sopeutuneet hyvin, mutta harjoittelun hyödyllisyydessä on ollut jonkin verran ongelmia juuri työnkuvan vakiintumattomuuden takia. Hallintopäällikkö Sirkka Kaijasella ei ole kokemusta työskentelystä oikeustradenomin kanssa, mutta työpaikkaohjaajien kokemukset harjoittelussa olleista opiskelijoista ovat olleet positiivisia (Kaijanen, 22.10.2008 sähköpostiviesti).

Vaasassa oikeustradenomiopiskelija on sopeutunut Vaasan hallinto-oikeuteen harjoittelunsa aikana hyvin ja harjoittelu on koettu myös viraston kannalta hyödylliseksi. Vaasan hallinto-oikeuden hallintopäällikkö Leena Similällä ei ole omakohtaista kokemusta työskentelystä oikeustradenomin kanssa, mutta hänen kuulemansa palaute muilta on ollut myönteistä. (Similä, 24.10.2008 sähköpostiviesti.)

Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ulosottovirastossa on viimeisen kahden vuoden aikana ollut kaksi oikeustradenomiopiskelijaa harjoittelussa. Pehdyttämävaiheen jälkeen opiskelijat ovat pystyneet osallistumaan työhön kuten viraston omat työntekijät. Johtavan kihlakunnanvouti Pasi Saarenheimon mielestä virasto on hyötynyt harjoittelijoista enemmän kuin se on joutunut antamaan aikaansa heidän pehdytykseen. Kokemukset ovat olleet myönteisiä, mutta opiskelijoiden sopeutumisen

suhteen on ollut joitakin ongelmia. Nämä ongelmat ovat johtuneet Saarenheimon mielestä viraston mahdollisuuksista antaa opiskelijoille heidän omasta mielestään riittävän vaativia tehtäviä. Tämä koskee kuitenkin vain erityisen kokeneita harjoittelijoita, jotka ovat tottuneet saamaan niin vastuullisia tehtäviä, ettei ulosottoviraston säännöt mahdollista sellaista delegointia. Henkilökohtaisesti, Saarenheimo uskoo kuitenkin, että opiskelijat ovat sopeutuneet ja viihtyneet työssään. Valmistuneiden oikeustradenomien kanssa työskentelystä Saarenheimolla ei ole kokemusta eikä hänen tietoonsa ole tullut palautetta heistä. (Saarenheimo, 24.10.2008 sähköpostiviesti.)

Entisessä Turun kihlakunnan ulosottovirastossa ja nykyisessä Varsinais-Suomen ulosottovirastossa oikeustradenomiopiskelijoita on ollut sekä kihlakunnanulosottomiehen että toimistosihteerin ohjauksessa. Johtavan kihlakunnanvouti Raimo Männistön mukaan opiskelijat ovat sopeutuneet erittäin hyvin eikä tämän suhteen ole minkäänlaisiin ongelmiin törmätty. Harjoittelusta on ollut virastolle myös hyötyä. Varsinais-Suomen ulosottovirastossa on parhaillaan määräaikaikaisena kihlakunnanulosottomiehenä henkilö, joka on valmistumassa oikeustradenomiksi. Tämä henkilö on opiskeluaikanaan suorittanut harjoittelun ulosottovirastossa ja tuolloin saanut perustiedot ja -taidot työskentelystä. Opiskelu on Männistön mukaan ollut hyödyksi. (Männistö, 28.10.2008 sähköpostiviesti.)

Vaasan oikeusaputoimistosta tiedusteluuni vastasi johtavan julkisen oikeusavustaja Raija Kujanpään loman johdosta hänen puolestaan ja pyynnöstään hallintosihteeri Seija Soininen. Heidän virastossaan on vuosien varrella ollut useita oikeustradenomiopiskelijoita harjoittelussa. Yleisesti ottaen opiskelijat ovat sopeutuneet hyvin, persoonallisuuserot huomioon ottaen. Kokemukset opiskelijoista ovat olleet positiivisia. Vaasan oikeusaputoimistossa ollaan oltu tyytyväisiä, että virastossa suoritetaan harjoitteluja. He haluavat olla mukana antamassa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua oikeusaputoimiston monipuoliseen työhön. Harjoittelusta on koettu olevan hyötyä myös virastolle. Vaasan oikeusaputoimistossa on tällä hetkellä

oikeusapusihteerin sijaisena vuonna 2007 valmistunut oikeustradenomi ja hän selviytyy työtehtävistään erittäin hyvin. (Soininen, 27.10.2008 sähköpostiviesti.)

Osa oikeustradenomiopiskelijoista saa ensikosketuksensa työskentelyyn oikeushallinnossa harjoittelun kautta. Koska harjoittelu on opiskelijoille oleellinen osa oikeustradenomikoulutusta, on mielestäni tärkeää, että oikeushallinnon henkilökunta suhtautuu harjoittelijoihin kärsivällisesti ja avoimesti. Muun henkilökunnan tuki on tärkeä myös työelämäohjaajille heidän suorittaessaan ohjaustehtäviään. Vastanneiden virastopäälliköiden palaute oikeustradenomeista oli positiivista. Enemmistön mukaan oikeustradenomiopiskelijat ovat jo harjoitteluaikaan olleet hyödyksi virastolle ja muutamaan virastoon on valmistunut oikeustradenomi palkattu määräaikaiseen virkasuhteeseen. Kokemukseni mukaan vakituisen henkilökunnan positiivinen vastaanotto nopeuttaa ja helpottaa harjoittelijan sekä uuden työntekijän sopeutumista uuteen työympäristöön.

6 OIKEUSTRADENOMIKOULUTUKSEN TULEVAISUUS

6.1 Ammattikorkeakoulujen tulevaisuuden suunnitelmat

Ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöille kohdistamani kyselyn sekä puhelinhaastattelujen perusteella jokaisessa oikeustradenomikoulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulussa kyseinen koulutus on saanut hyvän vastaanoton. Edelleen oikeustradenomikoulutuksen kysyntä on kasvanut ja lähes kaikissa koulutusta järjestävässä ammattikorkeakoulussa oikeustradenomiopiskelijoiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. (Oikeusministeriön koulutusyksikkö, väliraportti 2007.)

Monissa ammattikorkeakouluissa on tähän asti ollut tarjolla oikeustradenomikoulutusta vain muuntokoulutuksen muodossa, mutta ensi syksystä lähtien kyseistä koulutusta tarjotaan entistä enemmän myös nuorisoasteen koulutuksena. Esimerkiksi Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa on tähän asti toteutettu oikeustradenomikoulutusta vain muuntokoulutuksena, mutta syksyllä 2008 nuorisoasteen koulutuksessa oikeustradenomiopinnot aloittaa 20 oppilasta. Oikeustradenomikoulutuksen suosiosta esimerkiksi juuri Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa kertoo tilastot, joiden mukaan kevään 2008 yhteishaussa on ensisijaisia hakijoita oikeustradenomikoulutukseen ollut 185 henkilöä ja näistä koulutukseen on valittu 20 henkilöä. (Ranta 17.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa kiinnostus oikeudellisiin opintoihin on ollut runsasta ja kevääseen 2008 mennessä noin 10 työyhteisöä on ilmoittanut kiinnostuksensa jatkotyöskentelyyn yhdessä ammattikorkeakoulun kanssa. Myös Vaasan ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus on saanut hyvää palautetta. Tulevaisuudessa Vaasan ammattikorkeakoulussa laajennetaan oikeustradenomien ammatillista harjoittelua myös yksityiselle sektorille, koska oikeusministeriön alaiset virastot eivät riitä opiskelijoiden lukumäärän kasvun vuoksi. Vaasan ammattikorkeakoulussa on niin ikään mietitty yksityissektorin huomioon ottamista

enemmän myös opintotarjonnassa esimerkiksi yritys juridiikka opintojen laajentamisella. Kajaanin ammattikorkeakoulussa ollaan samoilla linjoilla Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa. Kiinnostusta oikeudelliseen alaan löytyy, mutta Kajaanin alueen mahdollisuudet tarjota töitä oikeushallinnon yksiköissä ovat rajalliset. Kajaanin ammattikorkeakoulussakin tullaan tulevaisuudessa kiinnittämään entistä enemmän huomiota siihen, että yksityissektori kiinnostuu oikeustradenomikoulutuksesta. (Haataja, 17.3.2008 sähköpostiviesti; Hartman, 23.4.2008 sähköpostiviesti; Westman, 21.4.2008 sähköpostiviesti.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutukselle on kysyntää. Kuten Vaasan ja Kajaanin ammattikorkeakoulut, myös Oulun seudun ammattikorkeakoulu on suunnannut kehitystään yksityiselle sektorille. Oulussa moni oikeustradenomiopiskelija onkin jo saanut harjoittelupaikan yksityiseltä sektorilta oikeudellisten tehtävien parista. (Isopoussu, 18.3.2008 sähköpostiviesti.)

Rovaniemen ammattikorkeakoulussa oikeustradenomikoulutus on otettu hienosti vastaan. Rovaniemellä on oikeustradenomiopinnot aloitettu vuosina 2005 ja 2007. Molempina vuosina kiinnostus on ollut erittäin suuri. Oikeustradenomikoulutuksessa opetus on suoritettu sekä etä- että lähiopetuksena. Näin on mahdollistettu kauempanakin asuvien opiskelijoiden osallistuminen koulutukseen työnsä ohella. Koulutuksesta on ollut opiskelijoiden lisäksi kiinnostuneita monet eri työnantajat kuten, KELA, pankit, vakuutusyhtiöt, työvoimaviranomaiset, yksityiset yritykset, poliisi, seurakunta sekä puolustusvoimat. Tulevaisuuden suunnitelmiin Rovaniemen ammattikorkeakoulussa kuuluu suuntautuminen myös muiden ministeriöiden alalle esimerkiksi kunnallishallinnon ja verohallinnon tehtäviin. Uutena mahdollisena työnantajana nähdään myös saamelaiskäräjät. Rovaniemen ammattikorkeakoulussa tulevaisuuden tavoitteena on mahdollistaa oikeudelliset opinnot myös niille liiketalouden sekä matkailun nuoriso- ja aikuisopiskelijoille, jotka eivät ole valinneet oikeustradenomikoulutusta. Lisäksi oikeudellisia opintoja pyritään tulevaisuudessa tarjoamaan avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille. (Ruoskanen, 24.4.2008 sähköpostiviesti.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ei ole vielä oikeustradenomiksi opiskelevia nuorisopiskelijoita. Jyväskylästä on kuitenkin tullut positiivista palautetta aikuisopiskelijoilta, joilla suurimmalla osalla on taustalla merkonomin koulutus. Palautteen mukaan lisäkoulutus tekee työstä muun muassa julkisella sektorilla entistä monipuolisempaa ja haastavampaa. Muun kokemuksen perusteella nuorisoasteen opiskelijoitakin kiinnostaisivat juridiset opinnot kovasti. (Vanhanen, 25.4.2008 sähköpostiviesti.)

Muutamassa oikeustradenomikoulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulussa kuten Laurea-ammattikorkeakoulussa ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on oikeustradenomikoulutuksen kysyntä ollut vaihtelevaa. Laureassa vuosina 2004 ja 2005 oikeudellisten opintojen valinta on ollut suosittua, mutta vuonna 2006 suosio oli laskenut. Laureasta arvioidaan tämän johtuvan juridisten aineiden opettajakunnan vaihdoksen aiheuttamasta hämmennyksestä. Laureassa uskotaan kuitenkin, että jo vuonna 2007 aloittaneiden opiskelijoiden keskuudessa oikeudelliset opinnot koetaan kiinnostaviksi. Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa aikuisopiskelijoiden parissa on kysyntää oikeudellisista opinnoista, mutta nuorisopiskelijoiden puolella oikeustradenomikoulutus ei ole suosituimpien joukossa. Kymenlaaksosta arvioitiin, että kysynnän puutteeseen voi vaikuttaa huonot työllistymismahdollisuudet ja erityisesti huonot urakehitysmahdollisuudet oikeushallinnon alalla. (Mäkilautila, 7.4.2008 sähköpostiviesti; Ollila, 23.4.2008 sähköpostiviesti.)

6.2 Oikeusministeriön tulevaisuuden suunnitelmat

Oikeusministeriölle ei ole tällä hetkellä selviä suunnitelmia oikeustradenomikoulutushankkeen jatkolle. Koulutusta tuetaan toistaiseksi, mutta päätökset määrärahojen käytöstä esimerkiksi tuettujen harjoittelupaikkojen osalta, tehdään aina vain vuodeksi kerrallaan. (Yli-Ikkela 5.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.) Opinnäytetyölläni pyrin tarjoamaan oikeusministeriölle tietoa oikeustradenomikoulutuksen nykytilanteesta, jotta se pystyisi paremmin määrittämään roolinsa koulutuksen jatkoa ajatellen.

6.3 Oikeustradenomin palkkaus ja palkkauksen kehitys yksityisellä ja julkisella sektorilla

Kuten aikaisemmin olen jo maininnut, oikeustradenomikoulutus on kattava koulutus sekä yksityisen että julkisen sektorin työtehtäviin. Oikeustradenomin palkkausta ei ole tähän mennessä vielä määritelty missään foorumissa erikseen, joten ohjenuorana vertailussani olen käyttänyt yksityisen sektorin osalta Tradenomiliiton palkkasuosituksia ja julkisen sektorin osalta oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukaista palkkataulukkoa. Vertailun tarkoituksena on kartoittaa eroavaisuuksia yksityisen ja julkisen sektorin palkkauksessa.

Tradenomiliiton palkkaussuosituksukset ovat toimiva ja perusteltu pohja palkkauksen arvioinnille. Tradenomin palkkaan vaikuttaa kuitenkin myös alueellinen työvoiman kysyntä sekä elinkustannusten erilaisuus esim. pääkaupunkiseudulla on korkeammat elinkustannukset, joten myös palkkaus on useasti korkeampaa. Palkan suuruuteen vaikuttaa myös toimiala. Tradenomeille hyväpalkkaisia aloja ovat mm. tietojenkäsittelypalvelu-, tietoliikenne- ja tietyt teollisuuden alat. (Tradenomiliitto, 2008 [viitattu 29.9.2008].) Kuviossa 13 olen esittänyt vuonna 2008 päivitetty Tradenomiliiton palkkasuosituksukset.

<u>Tradenomiliiton palkkasuositukset</u>	
Vastavalmistuneiden tradenomien palkkasuositus 2.150 - 2.600 €/kk	
Harjoittelu- ja kesätyöpalkkasuositukset vuonna 2008	
Opintopisteet	Palkkasuositus €/kk
Alle 75 op	1.450 euroa
75 op - 120 op	1.500 euroa
120 op - 165 op	1.600 euroa
165 op - 210 op	1.800 - 2.300 euroa

Kuvio 13: Tradenomiliiton palkkataulukko (Tradenomiliitto, 2008 [viitattu 29.9.2008] ; kuvio Laura Mikkola).

Tradenomin palkkaan suositusten lisäksi vaikuttaa myös seuraavat henkilöön sekä työhön kohdistuvat arviointikriteerit:

- tehtävän vaativuus
- henkilön ammatillinen osaaminen
- tehtävän vastuullisuus
- koulutus
- erityistietotaidot
- kieli- ja tietojenkäsittelyvalmiudet
- muut erikoisosa-alueet (Tradenomiliitto, 2008 [viitattu 29.9.2008]).

Tradenomiliiton mukaan tradenomin, näin ollen siis oikeustradenominkin, suosituspalkka valmistumisen jälkeen olisi 2.150 – 2.600 euroa (Tradenomiliitto, 2008 [viitattu 29.9.2008]).

Kuviossa 14 olen eritellyt oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukaisen Y-palkkataulukon, joka koskee oikeuslaitoksen yleistä sopimusala. Vaativuustaso

oikeuslaitoksen palkkauksessa määräytyy työntekijän tehtävänkuvan perusteella. Työntekijä arvioi oman tehtävänkuvansa ja esimies tarkistaa tehtävänkuvan. Esimies ehdottaa tehtävänkuvan perusteella vaativuustasoa työntekijälle, jonka jälkeen viraston johto päättää työntekijän päätehtävän ja vaativuustason. Työntekijän tehtävänkuvaa tarkastellaan vuotuisissa kehityskeskusteluissa ja lisäksi silloin, kun se on olennaisesti muuttunut. (Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoa tuomioistuinlaitoksessa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa sekä ulosottolaitoksessa koskevan oikeuslaitoksen yleisen tarkentavan virkaehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirja, 2006 [viitattu 25.10.2008].)

<u>Oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukainen palkkataulukko</u>			
Vaativuustaso	Tehtäväkohtainen palkka (peruspalkka) €/kk	Vaativuustaso	Tehtäväkohtainen palkka (peruspalkka) €/kk
Y1	1 320,70	Y8	1 691,03
Y2	1 346,64	Y9	1 821,74
Y3	1 377,76	Y10	1 967,89
Y4	1 427,55	Y11	2 122,31
Y5	1 475,27	Y12	2 297,53
Y6	1 536,46	Y13	2 522,01
Y7	1 599,75	Y14	2 776,08
		Y15	3 115,57

Kuvio 14: Oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukainen palkkataulukko (Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoa tuomioistuinlaitoksessa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa sekä ulosottolaitoksessa koskevan oikeuslaitoksen yleisen tarkentavan virkaehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirja, 2006 [viitattu 25.10.2008].) ; kuvio Laura Mikkola).

Esimerkki: Käräjäoikeudessa oikeustradenomi voi toimia muun muassa käräjäsiihterinä. Käräjäsiihterin tehtävänkuvia voi olla erilaisia. Tehtävänkuvan vaativuus määrittelee vaativuustason. Yleensä käräjäsiihterin tehtävänkuvan vaativuustaso alussa on Y7 tai Y8. Työkokemuksen, työhön liittyvien oikeusministeriön

koulutusten sekä työtehtävien vaativuuden kasvaessa vaativuustaso voi nousta. Lisäksi palkkaukseen vaikuttavat henkilökohtaisissa kehityskeskusteluissa laadittu pisteytys.

Voidaan kuitenkin todeta, että valmistuneen oikeustradenomin palkkaus lähtökohtaisesti on Y7 tai Y8 vaativuustasoa eli peruspalkka liikkuu 1.599,75 – 1691,03 eurossa. Kuitenkin esimerkiksi oikeustradenomien suorittamassa oikeusministeriön tukemassa harjoittelussa oikeustradenomiopiskelijan palkka on lähtökohtaisesti Y1 vaativuustasoa eli n. 1320,70 euroa (Oikeusministeriö, hallinto/koulutusyksikkö, 2007).

Verrattaessa oikeustradenomin palkkausta yksityisellä ja julkisella sektorilla voidaan todeta, että yksityisellä sektorilla palkkaus voi parhaimmassa tapauksessa olla jopa lähes 1.000 euroa parempi. Tradenomiliiton palkkasuosituksot yksityisellä sektorilla ovat vain suuntaa antavia, joten oikeustradenomin palkkaus voi todellisuudessa olla suosituksia pienempi tai vastaavasti suurempi. Oikeuslaitoksissa taas palkkaus kulkee tiiviisti käsi kädessä määrätyn palkkataulukon kanssa.

Kuten opinnäytetyössäni aikaisemminkin on tullut ilmi, julkisen sektorin palkkatasoa ei koeta houkuttelevana. Vaikka työ oikeushallinnon virastoissa on haastavaa ja mielenkiintoista, voi valmistunut oikeustradenomi hakeutua töihin yksityiselle sektorille yksinkertaisesti siksi, että palkkaus siellä on parempaa.

”Tulevaisuudessa käräjäoikeudet joutuvat kilpailemaan nykyistä enemmän kyvykkäistä lakimiehistä ja muusta henkilökunnasta. Tällöin käräjäoikeuden kilpailukykyyn lisääminen työmarkkinoilla edellyttää, että käräjäoikeus on houkutteleva työpaikkana. Suurempi käräjäoikeus tarjoaa mahdollisuuden haasteellisille tehtäville ja toisaalta työyhteisön, joka luo edellytykset vireälle ammatilliselle keskustelulle” (Työryhämietinnössä 2007:12, 5 [viitattu 27.4.2008]). Mielestäni osana kiinnostavaa ja kilpailukykyistä työnantajaa tulee nähdä palkkaus. Vaikka työtehtävät ovat haasteellisia, vaativia sekä mielenkiintoisia ja työympäristö mukava, on tulevaisuudessa syytä miettiä esimerkiksi käräjäoikeuksien kansliahenkilökunnan palkkaustasoa, jotta myös se olisi yhtä kilpailukykyinen kuin työn sisältö itsessään.

7 OIKEUSHALLINNOSSA TAPAHTUVAT MUUTOKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET HENKILÖSTÖN KOULUTUKSEEN SEKÄ OSAAMISTASOON

7.1 Rakenne- ja organisaatiomuutosten vaikutukset

Suomen oikeushallinnossa on tapahtunut sekä on tapahtumassa suuria rakenne- ja organisaatiomuutoksia kuluneen vuoden 2008 ja lähivuosien aikana (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Näkyvimvät muutokset ovat käräjäoikeuksissa, oikeusaputoimistoissa sekä ulosottovirastoissa (Työryhmämietintö 2007:12, 15-16 [viitattu 27.4.2008]). Pyrin opinnäytetyössäni tutkimaan, millaisia vaikutuksia muutoksilla on ja tulee olemaan oikeushallinnon organisaatioissa työskentelevän henkilökunnan toimenkuviin, työtehtäviin sekä työpaikkojen maantieteelliseen sijaintiin. Olen selvittänyt muutosten sekä uudistusten odotettuja ja ennakoituja vaikutuksia lukuisten raporttien, mietintöjen sekä esitysten kautta. Lisäksi olen haastatellut henkilöitä, jotka työskentelevät läheisesti muutosten keskellä ja ovat viemässä muutoksia mahdollisimman jouhevasti eteenpäin.

7.1.1 Yleiset tuomioistuimet

Rakennemuutosten taustalla ovat tuomiolaitosten toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset kuten lainsäädännön muutokset, kansainvälistyminen sekä väestömuutokset (Työryhmämietintö 2007:12, 4 [viitattu 27.4.2008]). Käräjäoikeusuudistuksen myötä Suomen käräjäoikeuksien määrä supistuu 54:stä 27 käräjäoikeuteen (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Käräjäoikeuksissa työskentelevän henkilöstön määrää voidaan vähentää työryhmän arvion mukaan noin 94 henkilöllä (Työryhmämietintö 2007:12, 39 [viitattu 27.4.2008]). Tavoitteena on, että tämä henkilöstövähennys toteutetaan luonnollisen poistumisen myötä ja näin ollen välttyttäisiin irtisanomisilta (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Käräjäoikeusuudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2010 alusta lähtien. Osa käräjäoikeuksista yhdistyy aikataulun mukaisesti heti vuoden 2010 alusta lähtien, mutta osa käräjäoikeuksista yhdistyy vasta myöhemmin johtuen aikaisempien tilojen vuokrasopimusten pituuksista ja muista asiaan vaikuttavista tekijöistä. (Työryhmämietintö 2007:12, 42 [viitattu 27.4.2008].)

Käräjäoikeuksien rakenneuudistusten tavoitteena on kohdistaa voimavarat käräjäoikeuksien ydintehtäviin sekä saavuttaa myös entistä tehokkaampia ja tuottavampia yksiköitä (Työryhmämietintö 2007:12, 5-6 [viitattu 27.4.2008]). Tavoitteeksi asetetut taloudelliset hyödyt tulevat vasta joskus tulevaisuudessa toiminnallisten hyötyjen kautta (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Rakennemuutokseen vaikuttaa voimakkaasti myös se, että kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät käräjäoikeuden piiristä maanmittauslaitoksille. Rakenneuudistukseen liittyy myös summaaristen eli riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämisprojekti. Tämän kehittämisprojektin tavoitteena on sähköistää summaaristen asioiden käsittelyä ja mahdollisesti keskittää niiden käsittelyä tiettyihin käräjäoikeuksiin. (Työryhmämietintö 2007:12, 4 [viitattu 27.4.2008].)

Toistaiseksi summaaristen asioiden käsittely säilytetään kussakin tulevassa 27 käräjäoikeudessa (Valtioneuvoston tiedote 17.1.2008 [viitattu 23.11.2008]). Tämä on nähty hyvänä ratkaisuna, sillä keskittämislle asetetut taloudelliset tavoitteet eivät välttämättä toteutuisi ja lisäksi summaarisia asioita käsittelevä kansliahenkilökunta on käräjäoikeuksille tärkeä puskuri, sillä asiamäärien ja työtilanteen mukaan heidän tehtäviään voidaan muuttaa tarpeen mukaan esimerkiksi rikosasioita hoitamaan. (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Yksi merkittävä perustelu käräjäoikeusuudistuksen tarpeesta on käräjäoikeuksissa työskentelevän henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja käräjäoikeuden asema kilpailevana työnantajana. Suuremmissa käräjäoikeuksissa on isommat asiamäärät ja niiden laatu sekä monipuolisuus antavat mahdollisuuden erikoistumiselle. Näin ollen

tavoitteena on pystyä tarjoamaan edellytykset paremman oikeusturvan toteutumiseen. Toisaalta suuremmilla käräjäoikeuksilla pyritään tasoittamaan yksittäisen työntekijän työmäärää. Aikaisemmin työmäärät ovat vaihdelleen käräjäoikeuksien välillä. Kun jossakin käräjäoikeudessa on ollut valtava työmäärä, toisessa käräjäoikeudessa voinut olla hyvinkin rauhallista. (Työryhmämietintö 2007:12, 5-6 [viitattu 27.4.2008].)

Työryhmämietinnön esityksen mukaan käräjäoikeuksia tulee yhdistymään ja tämän myötä onkin varauduttava siihen, että työnkuvat muuttuvat ja että ne selkiytyvät vähitellen uudistuksen edetessä. Muutokset koskevat kaikkia työntekijöitä. Esimerkiksi käräjäsihteerit, jotka ovat hoitaneet ennen vain rikosasioita voivat joutua tulevaisuudessa työskentelemään paljon moninaisemmissa tehtävissä. Ja edelleen päinvastoin sihteerit, jotka ovat työskennelleet ennen lähes kaikkien käräjäoikeudessa käsiteltävien asioiden kanssa, voivat uudistuksen myötä saada työnkuvakseen keskitetyimmät tehtävät. (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Usein käräjäoikeuksien organisaatiomuutoksissa katsotaan muutosta tuomarinäkökulmasta, mutta työryhmämietinnössä 2007:12 on pyritty käsittelemään muutoksia sekä uudistuksia myös paljon kansliahenkilökunnan näkökulmasta (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Eläköityminen ja käräjäoikeusverkoston uudistuminen kulkevat jonkin verran käsi kädessä. Tarkkaa arviota ei voida tehdä siitä, että kohtaavatko eläköitymisen ja uudistuksen myötä muuttuvat virkojen määrät täsmällisesti toisensa. (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Osana opinnäytetyöni tutkimusta haastattelin käräjätuomari Kimmo Leskistä. Leskinen toimii projektipäällikkönä käräjäverkostouudistuksen toteuttamisessa. Leskinen ei ole itse työskennellyt oikeustradenomin kanssa. Hän on kuitenkin kuullut paljon myönteistä palautetta käräjäoikeudessa harjoittelussa olleiden oikeustradenomiopiskelijoiden osaamisesta ja halusta tehdä työtä, mutta lisää, että jokaisen taidot ovat kuitenkin yksilöllisiä. Leskisen mielestä toisen kotimaisen kielen opiskelu

oikeustradenomikoulutuksessa on oleellista, sillä etenkin kaksikielisillä alueilla käräjäoikeuksissa on tarkoitus turvata erinomainen palvelu molemmilla kotimaisilla kielillä. (Leskinen 26.3.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

7.1.2 Oikeusaputoimistot

Oikeusaputoimistoja on tällä hetkellä 64. Näillä 64 toimistolla on 18 sivutoimistoa ja 94 sivuvastaanottoa. Tällä hetkellä oikeusapupiirit muodostuvat yhtenäisesti hovioikeuspiirien kanssa, mutta piirien muodostumiseen on tulossa muutos uudistuksen 08/103 myötä. (Työryhmämietintö 2007:12, 15 [viitattu 27.4.2008].) Lisäksi yhtenä oikeushallinnon organisaatioiden muutosten kohteena on oikeusaputoimistojen lukumäärä. Tavoitteena on kehittää oikeusaputoimistojen verkostoa ja vähentää oikeusaputoimistojen lukumäärää 64:stä 50 toimistoon. Verkoston kehittämisen tarkoituksena on vähentää pieniä, helposti haavoittuvia yksikköjä, joissa hallinnollisten tehtävien osuus toimiston kokoon nähden muodostuu liian suureksi. Taustalla on myös valtion tuottavuusohjelma, joka edellyttää toiminnan tehostamista myös oikeusavun sektorilla. (Työryhmämietintö 2007:12, 16 [viitattu 27.4.2008].)

Oikeusapu siirtyi kunnilta valtiolle ja osaksi oikeusministeriön organisaatioita vuonna 1998. Vuoden 1998 oikeusaputoiminta on vähitellen kehittynyt ja vuonna 2002 oikeusaputoiminta koki suuren muutoksen, kun vahvistettiin uusi oikeusapulaki ja oikeusavustajan määrääminen kansalaiselle sekä prosentuaalinen omavastuuosuuspäätös tulivat molemmat oikeusaputoimiston hoidettaviksi. Vuoden 2002 uudistuksiin sisältyi myös työtehtävien uudelleen organisointia, jonka seurauksena toimistohenkilökunnan tehtävät tulivat vaativimmiksi. (Levänen 2.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Oikeusavun toimintaa kehitetään edelleen jatkuvasti. Seuraavana suurempana uudistuksena on vuonna 2009 käyttöön otettava sähköinen asiointi. Sähköisen asioinnin tarkoituksena on parantaa ja nopeuttaa muun muassa oikeusapuhakemusten täyttämistä ja käsittelyä. Kuten muutkin oikeushallinnon organisaatiot myös oikeusaputoimistot läpi

käyvät valtion tuottavuusohjelman myötä toimipisteiden yhdistämisiä ja muutoksia. Oikeusaputoimistojen osalta yhdistämiset on tarkoitus toteuttaa vuoteen 2011 mennessä. Suunnitelluista toimistojen yhdistämisistä huolimatta palvelupisteitä on tarkoitus säilyttää mahdollisimman hyvin kansalaisten tavoitettavissa ja keskittää vain hallinnollisia asioita suurempiin yksiköihin. (Levänen 2.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Yksi oikeusministeriön intresseistä suunnitellussa oikeustradenomikoulutusta on ollut ammattitaitoisen työvoiman tuottaminen eläköityvän henkilökunnan tilalla. Tämä tulee olemaan oikeusavun puolellakin ajankohtaista hyvin pian, sillä oikeusaputoimistojen henkilökunnalla on tällä hetkellä poikkeuksellisen korkea keski-ikä. Osa niistä viroista, jotka vapautuvat eläköitymisen myötä, jätetään täyttämättä toimistojen yhdistämisen yhteydessä, mutta osaan tarvitaan ammattitaitoista uutta työvoimaa. Yhdistämisen lisäksi vuonna 2009 oikeusavun vastuualue kasvaa, sillä ennen kuntien hoidossa ollut edunvalvonta siirtyy valtion ja ennen kaikkea oikeusaputoiminnan piiriin. (Levänen 2.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Vierailin opinnäytetyöni tutkimukseen liittyen Turunseudun oikeusaputoimistossa ja haastattelin oikeusaputoimen johtajaa AA VT Marja-Leena Levästä, joka on johtava julkinen oikeusavustaja Turunseudun oikeusaputoimistossa. Turunseudun oikeusaputoimistossa on ollut useampi oikeustradenomiopiskelija suorittamassa ammatillista harjoittelua. Leväsen mukaan oikeustradenomiopiskelijat ovat olleet lähes poikkeuksetta reippaita, nopeasti oppivia ja sosiaalisia. Hänen mielestään oikeusaputoimistot sopivat erinomaisesti oikeustradenomiopiskelijoille harjoittelupaikoiksi, sillä oikeusaputoimistoissa työtehtävät ovat hyvin monipuolisia juridisten asioiden kuin hallinnollisten asioiden osalta.

7.1.3 Ulosottovirastot

Kuten muissakin oikeushallinnon organisaatioissa myös ulosottovirastoissa tapahtuu muutoksia paikallisorganisaatioiden tasolla. Nykyisin ulosotopiirejä on 51 ja ulosoton toimipaikkoja noin 170. Ulosotossa on muutoksia tapahtunut jo pitkään aikaan ja viimeisin uudistus on 1.1.2008 voimaan tullut ulosottokaari (705/2008). Sen mukaan ulosottovirastojen toimialueet muodostuvat edelleen yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Uuden ulosottokaaren lisäksi täytäntöön pannaan ulosottovirastojen alueellisen jaotuksen muutos, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella ulosotopiireistä (865/2007). Muutoksella ulosottovirastojen määrä vähenee 51:stä 22 virastoon, joiden toimialuerajat noudattavat pääosin maakuntarajoja. (Työryhämietintö 2007:12, 15 [viitattu 27.4.2008].)

Muutokset sekä organisaatiouudistukset ovat paikallisella tasolla vaikuttaneet muun muassa kansliahenkilökunnan työtehtäviin. Esimerkiksi Varsinais-Suomen ulosottovirastossa osa kansliahenkilökunnan työstä on yksipuolistunut. Ennen organisaatiomuutosta pienemmissä virastoissa kansliahenkilökunta teki lähes kaikkea kansliatyötä. Uudistuksen jälkeen työt isommassa yksikössä on organisoitu siten, että yksi työntekijä keskittyy pienempään sektoriin ja ammattitaito tältä osin kasvaa, mutta samalla yksipuolistuu. Usea työntekijä myös menetti asemiaan, koska hallinto yhdistyneistä yksiköistä keskitettiin päätoimipaikkaan Turkuun. Toisaalta myös joidenkin työntekijöiden asema on voinut nousta muutoksen myötä. (Sippola, 29.10.2008 sähköpostiviesti.)

Kuten muissakin oikeushallinnon organisaatioissa, myös ulosottovirastoissa nykyisen henkilökunnan eläköityminen on osa sen tulevaisuuden näkymiä. Kihlakunnanvouti Olli Sippolan mukaan oikeustradenomin koulutus on riittävä vastaamaan ulosottoviraston kansliahenkilökunnan työtehtäviä. Näin ollen siis oikeustradenomit ovat tulevaisuudessa ulosoton organisaatioihinkin potentiaalista työvoimaa. (Sippola, 29.10.2008 sähköpostiviesti.)

Varsinais-Suomen ulosottovirasto on yksi Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden harjoittelupaikoista. Opinnäytetyötä kirjoittaessani olin yhteydessä Kihlakunnanvouti Olli Sippolaan. Sippola on itsekin työskennellyt oikeustradenomien kanssa ja hän yhtyy positiiviseen palautteeseen, jota on virastosta muutenkin oikeustradenomeja koskien tullut. (Sippola, 29.10.2008 sähköpostiviesti.)

7.2 Mahdolliset muutokset ja uudistukset henkilöstön toimenkuviin

Oikeushallinnossa tapahtuvat muutokset ja uudistukset muuttavat henkilöstön toimenkuvia ainakin joissain määrin. Työtehtävät voivat muuttua, vaihtua tai laajentua.

”Lainkäytön korkea laatu luo edellytykset oikeusturvan toteutumiselle. Lainkäytön korkea laatu edellyttää tuomareilta ja muulta henkilöstöltä korkeaa ja kehittyvää ammattitaitoa. Ammattitaidon kehittymisen kannalta on tärkeää, että tuomioistuimessa on riittävän monipuolisia asioita niin paljon, että ammatillinen kehittyminen on mahdollista. Pienissä käräjäoikeuksissa asiamäärät ja niiden laatu eivät yleensä tarjoa riittävää mahdollisuutta kehittymiselle tai erikoistumiselle” (Työryhmämietintö 2007:12, 5 [viitattu 27.4.2008]). Käräjäoikeuksia koskevat muutokset sekä suurempien käräjäoikeuksien synty eivät luo suoranaisesti täysin uusia toimenkuvia vaan ennemminkin toimenkuvat saattavat muuttua sekä syventyä (Leskinen 26.4.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Oikeusapua koskevien muutosten yhteydessä on keskusteltu uudesta toimenkuvasta, joka sijoittuisi julkisen oikeusavustajan ja oikeusapusihteerin väliin. Kyseisessä toimenkuvassa olisi kysymys oikeusneuvojasta, joka toimisi oikeusaputoimistoissa ja auttaisi kansalaisia helpommin ratkaistavissa olevissa ongelmissa. Uudesta toimenkuvasta on käyty paljon keskustelua ja se on saanut sekä kannatusta että epäroivia mielipiteitä tarpeellisuudestaan. (Levänen 2.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Tämän hetkinen oikeusapulaki määrittelee oikeusavustajan seuraavasti: ”Oikeusapua antaa julkinen oikeusavustaja. Tuomioistuinasioissa avustajaksi voidaan kuitenkin määrätä myös tehtävään suostumuksensa antanut yksityinen avustaja. Lisäksi yksityinen avustaja voidaan määrätä valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 10 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Yksityiseksi avustajaksi on määrättävä asianajaja tai muu oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan avustajaksi kelpoinen henkilö”. (Oikeusapulaki 8 § [viitattu 23.11.2008].) Edellä mainittu määritelmä sulkee pois mahdollisuuden siitä, että esimerkiksi oikeustradenomi oikeusneuvojana pystyisi hoitamaan helpommin ratkaistavia ja selviä asioita. Jotta oikeustradenomi pystyisi toimimaan oikeusneuvojan tehtävissä, tulisi lakia muuttaa.

Kuten luvussa 7.1.2 mainitsen, aikaisemmin kuntien hoidossa ollut edunvalvonta siirtyy vuoden 2009 alussa oikeusaputoiminnan piiriin. Tällä hetkellä edunvalvonnassa työskentelevät kuntien työntekijät, yleiset edunvalvojat siirtyvät muutoksen mukana valtion työntekijöiksi. JJOA Marja-Leena Leväsen mukaan tulevaisuuden osalta on avoinna se, että mikä tulee olemaan edunvalvojatehtävissä toimivan työntekijän koulutusvaatimus. Leväsen mukaan on ollut keskustelua siitä, että onko oikeustradenomikoulutus sopiva edunvalvontatehtävän hoitajalle. (Levänen 2.9.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Oikeusministeriön mukaan edunvalvoja määrillään seuraavasti: ” Useimmiten edunvalvoja määrätään huolehtimaan päämiehensä omaisuudesta ja taloudellisista asioista. Edunvalvoja voidaan määrätä hoitamaan myös yksittäistä asiaa, esimerkiksi kiinteistön myymistä päämiehensä puolesta” (Oikeusministeriö, Edunvalvojan tärkeimmät tehtävät [viitattu 25.10.2008]). Edunvalvojan määräyksestä sekä tehtävistä voi päättää käräjäoikeus tai maistraatti (Oikeusministeriö, Edunvalvojan tehtävä [viitattu 25.10.2008]; Oikeusministeriö, Miten edunvalvojan voi saada? [viitattu 25.10.2008]).

Mielestäni oikeustradenomikoulutus sopii hyvin edunvalvojan tehtävien hoitoon. Edunvalvojan tehtävät sisältävät sekä liiketaloudellisia että juridisia tehtäviä. Oikeustradenomilla on koulutusta molemmilta aloilta. Lisäksi oikeustradenomien koulutukseen sisältyy työelämässä suoritettavat työelämäopinnot, jotka takaavat, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla oikeustradenomeilla on ainakin jonkin verran työkokemusta valmistuessaan. Kuten aikaisemmin olen maininnut, ammattikorkeakoulujen opetuksen lähtökohtana on käytännöllisyys ja yhteiskunnallinen hyödyllisyys. Oikeustradenomi on jo opinnoissaan tutustunut liiketalouteen sekä juridiikkaan yhteiskunnalliselta näkökannalta ja uskon, että se on etu ajatellen esimerkiksi edunvalvojan työtä.

Ulosottovirastoihin on hiljattain perustettu uusi tarkastajan virka. Opinnäytetyöni kirjoitushetkellä oikeushallinnossa oli yksi tarkastajan virka avoinna Satakunnan ulosottovirastossa. Tarkastajan viran tehtävänkuvaus ei ole valmis, sillä tarkastajan virka on ulosottotoimessa uudehko. Viran haltijan odotetaan ennen kaikkea tuovan vahvan panoksen erityisosaamista vaativien velallisten perinnässä. (Oikeuslaitos, Tarkastajan virka [viitattu 23.9.2008].) Kihlakunnanvouti Sippola näkisi oikeustradenomikoulutuksen oleva riittävä myös ulosoton tarkastajana toimimiseen (Sippola, 29.10.2008 sähköpostiviesti).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tavoite opinnäytetyössäni oli selvittää oikeustradenomikoulutuksen nykytilannetta, tulevaisuuden näkymiä sekä mahdollisia kehitystarpeita. Lisäksi kartoitin oikeustradenomikoulutuksen toteutumista sitä tarjoavissa ammattikorkeakouluissa. Tarkastelin päätavoitteitani mahdollisimman monipuolisesti, kuitenkin ennen kaikkea toimeksiantajani oikeusministeriön näkökulmasta. Lähtökohtanani oli kerätä mielipiteitä sekä kokemuksia kaikilta koulutushankkeeseen osallistuneilta tahoilta, etenkin valmistuneilta oikeustradenomeilta, ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöiltä, työelämäohjaajilta sekä oikeushallinnon muulta henkilökunnalta.

Päätavoitteiden lisäksi selvitin työssäni oikeushallinnon organisaatioissa tapahtuvien muutosten vaikutuksia oikeustradenomikoulutukseen sekä mahdollisten uusien toimenkuvien soveltuvuutta oikeustradenomeille. Vertailin myös oikeustradenomin palkkausta julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

Käymieni keskustelujen ja tekemieni tiedustelujen sekä kyselyjen perusteella oikeustradenomikoulutuksesta saatu palaute on ollut kaiken kaikkiaan hyvin positiivista. Palautteesta nousi esille kuitenkin myös muutamia kehitysajatuksia.

8.1 Oikeustradenomikoulutuksen sisältö

Oikeustradenomikoulutuksen sisällön pääkohdat määritellään oikeusministeriön työryhmämietinnössä 2005:15, Ammattikorkeakouluväylä oikeushallinnon alalle. Vertailin opinnäytetyössäni ammattikorkeakoulujen toteuttamia oikeustradenomikoulutuksen opetussuunnitelmia juridiikan teoria- ja työelämäopintojen osalta.

Juridisten teoriaopintojen osalta 14:sta ammattikorkeakoulusta kuusi tarjosi opintoja täysin työryhmän esityksen mukaisesti. Näillä kuudella ammattikorkeakoululla oli esityksen mukaisten opintojen lisäksi tarjolla myös muita juridisia teoriaopintoja. Viidellä ammattikorkeakoululla oli lähes kaikki työryhmän esityksen mukaiset juridiset teoriaopinnot. Edelleen myös näillä ammattikorkeakouluilla oli tarjonnassaan teoriaopintoja työryhmämietinnön esityksen ulkopuolelta. Tutkimukseni mukaan kahdella ammattikorkeakoululla opetussuunnitelmat poikkesivat työryhmämietinnön esityksestä enemmän, mutta silti näilläkin kouluilla oli muita juridisia teoriaopintoja tarjolla kattavasti.

Juridisten teoriaopintojen lisäksi vertailin ammattikorkeakoulujen työelämäopintojen toteutuksen vastaavuutta työryhmämietinnön esitykseen. Työelämäopinnot jaetaan oikeustradenomikoulutuksessa käytännön kursseihin ja harjoitteluun. Käytännön kurssien toteuttamisen osalta poikkeuksia löytyi hyvin paljon. Käytännön kurssien toteutus poikkesi sekä työryhmämietinnön esityksestä että ammattikorkeakoulujen kesken. Ainoastaan yhdessä ammattikorkeakoulussa käytännön kurssit ovat toteutettu täysin mietinnön mukaisesti. Harjoittelun toteutus sen sijaan on ollut yhdenmukaisempaa. Oikeusministeriö päättää vuosittain ammattikorkeakouluille osoitetuista tuetuista oikeushallintoon sijoittuvista harjoittelupaikoista. Tuettujen harjoittelupaikkojen jakaantuminen ammattikorkeakoulujen kesken vaikuttaa harjoittelun toteutukseen. Tutkimukseni mukaan lähes jokaisessa ammattikorkeakoulussa harjoittelu jaetaan perus- ja ammatilliseen harjoitteluun. Ammatillisen harjoittelun laajuus vaihtelee hieman ammattikorkeakouluittain, mutta suoritetaan jokaisessa koulussa kuitenkin oikeudellista osaamista vaativien tehtävien parissa.

Valmistuneet oikeustradenomit olivat tutkimukseni mukaan pääsääntöisesti tyytyväisiä koulutuksen sisältöön. Joitakin kehitys- sekä muutostarpeita he kuitenkin mainitsivat. Päällimmäisinä kehitystarpeista voidaan mainita seuraavat seikat: opiskelijoiden taustaa tulisi ottaa enemmän huomioon opetuksessa ja juridisia opintoja syventää. Valmistuneet

oikeustradenomit toivoivat myös opetuksen laadun tarkistamista etenkin asiantuntijaluonnoitsijoiden osalta.

8.2 Oikeustradenomikoulutuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin

Oikeustradenomiopiskelijoiden suorittama ammatillinen harjoittelu suoritetaan tällä hetkellä lähtökohtaisesti oikeushallinnon organisaatiossa oikeusministeriön tukemassa harjoittelupaikassa. Harjoittelu on tärkeä osa työelämälähtöisyyteen tähtäävässä koulutuksessa. Ammatillisessa harjoittelussa oikeustradenomiopiskelijoita ohjaavat virastojen henkilökunnasta valitut työelämäohjaajat. Ohjaamisen lisäksi työelämäohjaajien tehtäviin kuuluvat opiskelijan tietojen ja taitojen arviointi.

Kyselyyni osallistuneista työelämäohjaajista selvä enemmistö oli sitä mieltä, että oikeustradenomiopiskelijat ovat sopeutuneet harjoittelunsa aikana työympäristöön vähintäänkin hyvin. Noin 40 %:ia työelämäohjaajista oli sitä mieltä, että harjoittelijan osaamistaso on harjoittelussa hyvä. Lähes yhtä suuri osa vastaajista oli taas sitä mieltä, että oikeustradenomin teoriaosaaminen on hyvää, mutta käytännön taidot opitaan vain tekemällä itse työtä. Suurin osa vastanneista työelämäohjaajista oli sitä mieltä, että harjoittelijoiden oikeudellinen tietämys on riittävää. Työelämäohjaajat toivat kuitenkin usein ilmi sen, että harjoittelijan oma persoonallisuus vaikuttaa hänen osaamistasoonsa sekä pärjäämiseen harjoittelussa.

Kartoitin opinnäytetyössäni myös virastopäälliköiden sekä muiden oikeushallinnossa toimivien henkilöiden mielipiteitä oikeustradenomiopiskelijoista. Palaute oli edelleen positiivista. Oikeustradenomiopiskelijat ovat suoriutuneet annetuista tehtävistä hyvin ja ovat olleet jo harjoittelunsa aikana hyödyksi usealle virastolle.

8.3 Oikeushallinnon organisaatiomuutosten vaikutus oikeustradenomikoulutukseen

Selvitin opinnäytetyössäni oikeushallinnossa tapahtuvien organisaatiomuutosten mahdollisia vaikutuksia oikeustradenomikoulutukseen. Muutosten vaikutuksia on vielä vaikea arvioida, sillä esimerkiksi käräjäoikeusverkoston uudistukset ovat lähes kaikissa käräjäoikeuksissa vasta edessä ja niiden vaikutukset selviävät myöhemmin. Oikeusministeriön työryhmämietinnön 2007:12 sekä projektipäällikkö Kimmo Leskisen mukaan suuret ikäluokat ovat eläköitymässä muun muassa käräjäoikeuksista ja uutta työvoimaa tarvitaan lähivuosina. Voidaan siis päätellä, että käräjäoikeudet ovat tulevaisuudessa oikeushallinnon osalta oikeustradenomien merkittävä työllistäjä.

Oikeustradenomikoulutuksen kannalta toisena oleellisena muutoksena näkisin edunvalvonnan siirtymisen oikeusavun alaisuuteen. Oikeustradenomin asemaa edunvalvontatehtävissä pystyttäisiin mielestäni tehostamaan lisäämällä oikeustradenomikoulutukseen esimerkiksi opintojakso, jossa keskityttäisiin pelkästään edunvalvontatehtäviin sekä niihin liittyviin sosiaalisiin osaamistarpeisiin.

8.4 Oma pohdinta

Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, sillä oikeustradenomikoulutus kehittyi jatkuvasti. Tarkoitukseni oli tuottaa taustatietoa oikeusministeriölle, mutta uskon, että myös oikeustradenomikoulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut voivat löytää työstäni hyötyä tarkistaessaan omaa opetussuunnitelmaansa sekä miettiessään koulutuksen tulevaisuuden suunnitelmia.

Itse koin aiheen erittäin haastavana ja mielenkiintoisena. Erityisen haastavan siitä teki aikaisempien tutkimuksien sekä kirjallisen materiaalin vähyys. Toisaalta näen tämän positiivisena asiana, sillä materiaalin kerääminen keskustelujen, kyselyjen sekä

tiedustelujen avulla oli kiinnostavaa sekä antoisaa. Kirjoitusprosessin aikana olin yhteydessä oikeustradenomiopiskelijaan, joka kirjoitti opinnäytetyötään saman aihepiirin sisältä. Työmme käsittelevät aihetta kuitenkin selvästi eri näkökulmista. Näin ollen mielekkäänä koen myös sen, että työni valmistui tällä aihealueella ensimmäisten joukossa.

Olen tyytyväinen vastausmääriin, jotka sain ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöiltä, työelämäohjaajilta sekä oikeustradenomeilta. Vastausten kiitettävän määrän johdosta työni tuloksia voidaan pitää merkittävänä. Lisäksi oikeushallinnossa työskentelevien alansa ammattilaisten mielipiteet ja näkemykset toivat työhöni syvyyttä, etenkin oikeushallinnon organisaatioiden muutoksia käsittelevässä osiossa. Saavutin opinnäytetyölleni asetetut tavoitteet mielestäni melko hyvin ottaen huomioon aiheen laajuuden sekä käytettävissä olevat resurssit.

Mielestäni opinnäytetyöni useaa osaa voisi syventää erilliseksi tutkimukseksi. Erityisen mielenkiintoista olisi vertailla oikeustradenomin työllistymistä julkisella ja yksityisellä sektorilla.

9 LÄHTEET

Lait ja esityöt

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351. [viitattu 8.4.2008] Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö > 2003 > 351/2003

HE, Hallituksen esitys Eduskunnalle ammattikorkeakoululaiksi ja laiksi ammatillisesta opettajakoulutuksesta 2002. [viitattu 25.4.2008] Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Hallituksen esitykset > 2002 > 206/2002

Oikeusapulaki 5.4.2002/257. [viitattu 23.11.2008] Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö > 2002 > 257/2002

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352. [viitattu 8.4.2008] Saatavissa <http://www.finlex.fi> > Lainsäädäntö > Ajantasainen lainsäädäntö > 2003 > 115.5.2003/352

Kirjallisuus

Anttila Pirkko, Ilmaisui, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Arte Fakta, 2005.

Frisk Tarja, Työpaikkaohjaajien koulutuksen käytännön ratkaisuja. Educa-Instituutti Oy, 2007.

Jukarainen Heikki, Oikeusministeriö, Kansliahenkilökunnan osaaminen ja ammattitaito. 2007.

Oikeusministeriö hallinto- ja koulutusyksikkö, Ohje oikeustradenomiopiskelijoiden työharjoittelua varten. 2007.

Oikeusministeriö, Ammattikorkeakouluväylä oikeushallinnon alalle, työryhmämietintö 2005:15. Edita Prima Oy, 2005.

Puusaari Hille, Harjoittelusta käräjäoikeudessa on hyötyä myös oikeustradenomille. Ohoi 1/2008, 35.

Sippel Liisa, Oikeustradenomikoulutus käynnistynyt lupaavasti. Ohoi 1/2005, 30-32.

Turun ammattikorkeakoulu, Harjoitteluohje, 2008

Turun ammattikorkeakoulu, Opintomatka 2007-2008. Cosmoprint Oy, Helsinki.

Yli-Ikkelä Marika, Oikeustradenomikoulutus etenee. Ohoi 1/2006, 42.

Yli-Ikkelä Marika, Oikeustradenomikoulutushanke. Oikeusministeriön koulutusyksikön väliraportti. 2007

Yli-Ikkelä Marika, Oikeustradenomikoulutushanke. Työharjoittelupaikkojen jako vuonna 2008. 2008.

Sähköiset lähteet

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehto, Liiketalouden koulutusohjelma, Tutkintovaatimukset ja vuosittainen opetusohjelma. [viitattu 29.10.2008] Saatavissa <http://www.scp.fi/> > Opiskelu > Opinto-opas > 2008-2009 > Opinto-opas pdf-muodossa

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma, syksy 2008, aikuiskoulutus 210 op. [viitattu 28.10.2008] Saatavissa <http://www.jamk.fi/> > Jamkin opiskelijoille > Opinto-opas, AMK-tutkinto > Koulutusohjelmat ja opetussuunnitelmat > Opintosuunnitelmat ja opintojaksokuvaukset > Opintojen rakennekaavio ja ECTS-opintopisteet sekä suunniteltu opintojen ajoitus > Liiketalouden koulutusohjelma, syksy 2008, aikuiskoulutus 210 op

Kajaanin ammattikorkeakoulu, Harjoittelu tradenomikoulutuksessa. [viitattu 26.10.2008] Saatavissa <http://www.kajak.fi> > Opiskelijoille > Opintojen sisältö > Harjoittelu > Tradenomit

Kajaanin ammattikorkeakoulu, Oikeudelliset opinnot. [viitattu 29.10.2008] Saatavissa <http://www.kajak.fi> > Opiskelijoille > Opintojen sisältö > Tradenomikoulutus > Liiketalouden koulutusohjelma > Tradenomi 2007-2008 / Tradenomi ops aikuiset 2008

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Liiketalous, syksy 2008. [viitattu 28.10.2008] Saatavissa <http://www.kyamk.fi/> > Hakeminen ja opiskelu > Opiskelijoille > Opinto-opas > 2008-2009 opinto-opas > Liiketalous > Liiketalous, syksy 2008

Laurea-ammattikorkeakoulu, Opetussuunnitelman rakenne, Liiketalouden koulutus ohjelma 2008-2009. [viitattu 28.10.2008] Saatavissa <http://www.laurea.fi/> > Opiskelu ja hakeminen > Oppaat ja lomakkeet > Opinto-opas > Opetussuunnitelmat 2008-2009 > Nuorten tutkintoon johtava koulutus > Liiketalous, opetussuunnitelman rakenne

Oikeuslaitoksen tarkentavien virkaehtosopimusten mukaiset palkkataulukot. [viitattu 30.9.2008] Saatavissa <http://oikeus.fi> > Ajankohtaista > Avoimet työpaikat > Oikeuslaitoksen yleinen sopimusala, Y- palkkataulukko

Oikeuslaitos, Tarkastajan virka. [viitattu 23.9.2008] Saatavissa <http://oikeus.fi> > Ajankohtaista > Avoimet työpaikat > Tarkastajan virka

Oikeusministeriö, Edunvalvojan tärkeimmät tehtävät. [viitattu 25.10.2008] Saatavissa <http://www.om.fi/> > Esitteet > Edunvalvojan tehtävä > Edunvalvojan tärkeimmät tehtävät

Oikeusministeriö, Edunvalvojan tehtävä. [viitattu 25.10.2008] Saatavissa <http://www.om.fi/> > Esitteet > Edunvalvojan tehtävä

Oikeusministeriö, Miten edunvalvojan voi saada? [viitattu 25.10.2008] Saatavissa <http://www.om.fi/> > Esitteet > Holhoustoimen palvelut > Miten edunvalvojan voi saada?

Oikeustradenomi-info. Esittely. [viitattu 23.3.2008] Saatavissa <http://www.oikeustradenomi.info> > Esittely

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto, Liiketalouden koulutusohjelma, opintosuunnitelma, Koulutusohjelmat 2008-2009,. [viitattu 29.10.2008] Saatavissa <http://www.oamk.fi/> > Opiskelijalle > Opintojen rakenne > Opinto-opas > Opinto-opas 2008-2009 > Ammattikorkeakoulututkinnot > Liiketalouden yksikkö > Oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma (Tampere), Opinto-opas 2008-2009, Oikeudellinen asiantuntijuus,. [viitattu 28.10.2008] Saatavissa <http://www.piramk.fi> > Koulutus ja haku > Opinto-opas > Koulutusohjelmat > Liiketalouden koulutusohjelma (Tampere) > Oikeudellinen asiantuntijuus (+)

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Ryhmän opetussuunnitelma. [viitattu 29.10.2008] Saatavissa <http://www.ncp.fi/> > Koulutustarjonta > Koulutusalat ja -ohjelmat > Liiketalouden koulutusohjelma > Nuorten koulutus > Opetussuunnitelma > Liiketalouden koulutusohjelma > Ryhmän opetussuunnitelma

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Liite liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaan, Aikuiskoulutussovellus 2008-2009. [viitattu 29.10.2008] Saatavissa <http://www.samk.fi> > Opiskelijapalvelut > Opinto-opas > Opetussuunnitelmat > Liite liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaan, Aikuiskoulutussovellus 2008-2009

Savonia ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma, Opinto-opas 2008-2009. [viitattu 29.10.2008] Saatavilla <http://www.savonia.fi> > Opiskelijalle > Opinto-opas > Opinto-opas lukuvuodelle 2008-2009

Suomen koulutusjärjestelmä. [viitattu 25.4.2008] Saatavissa <http://www.oph.fi> > Koulutusjärjestelmä > Suomen koulutusjärjestelmä > koulutusjärjestelmäkaavio

Tradenomiliitto. Palkkasuosituksset. [viitattu 29.9.2008] Saatavissa <http://www.tradenomiliitto.fi> > Työelämä > Palkkasuosituksset

Turun ammattikorkeakoulu, Taloushallinnon ja juridiikan suuntautumisvaihtoehto 2008-2011. [viitattu 28.10.2008] Saatavissa <http://www.turkuamk.fi> > opiskelijalle > opinto-oppaat > Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala > Liiketalouden koulutusohjelma > Taloushallinto ja juridiikka, Turku, Lemminkäisenkatu

Turun ammattikorkeakoulu, Tutkinnon kuvaus ja rakenne. [viitattu 18.11.2008] Saatavissa <http://www.turkuamk.fi> > opiskelijalle > opinto-oppaat > Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala > Liiketalouden koulutusohjelma > Tutkinnon kuvaus ja rakenne

Työryhmämietintö 2007:12, Käräjäoikeusverkoston kehittäminen. [viitattu 27.4.2008] Saatavissa <http://www.om.fi> > Ajankohtaista > Uutiset > Uutisarkisto > Uutiset 2007 > 29.10.2007 Työryhmä ehdottaa 25 käräjäoikeuden verkostoa

Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoa tuomioistuinlaitoksessa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa sekä ulosottolaitoksessa koskevan oikeuslaitoksen yleisen tarkentavan virkaehtosopimuksen allekirjoittamispyytäkirja 7.2.2006. [viitattu 25.10.2008] Saatavissa <http://www.valtiokonttori.fi/pate/epate/150001.9.pdf>

Vaasan ammattikorkeakoulu, Koulutusohjelmat,. [viitattu 28.10.2008.] Saatavissa <http://www.puv.fi/fi/> > Pikalinkit > Opinto-opas > Lukuvuosi 2008-2009 > Koulutusohjelmat > Liiketalous > T-LT 2008, 210 op (25.8.2008)

Valtioneuvoston tiedote 17.1.2008, Käräjäoikeuksien riidattomat velkomusasiat esillä ministerityöryhmässä. [viitattu 23.11.2008] Saatavissa <http://om.fi> > Uutiset > Uutisarkisto > Uutiset 2008 > Tammikuu

Haastattelut ja henkilökohtaiset tiedonannot

Haataja Matti, Kajaanin ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 17.3.2008, kirjallinen tiedonanto 29.4.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Hartman Tuula, Vaasan ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviestit 23.4.2008 sekä 3.10.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Isopoussu Lea, Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 18.3.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Kaijanen Seija, hallintopäällikkö, Turun hallinto-oikeus, oikeusministeriö. Sähköpostiviesti 22.10.2008.

Leskinen Kimmo, kärjätuomari, projektipäällikkö, Turun kärjäoikeus, oikeusministeriö. Haastattelu 26.3.2008.

Levänen Marja-Leena, AA VT JJOA, Turunseudun oikeusaputoimisto, oikeusministeriö. Haastattelu 2.9.2008.

Mattila Timo, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 16.10.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Mäkilaurila Marja, Laurea ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 29.4.2008.

Männistö Raimo, Johtava kihlakunnanvouti, Varsinais-Suomen ulosottovirasto, oikeusministeriö. Sähköpostiviesti 28.10.2008.

Ollila Päivi, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 23.4.2008.

Ranta Jouni, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Henkilökohtainen tiedonanto 17.4.2008.

Ruoskanen Anitta, Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 24.4.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Saarenheimo Pasi, Johtava kihlakunnanvouti, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ulosottovirasto, oikeusministeriö. Sähköpostiviesti 24.10.2008.

Similä Leena, Hallintopäällikkö, Vaasan hallinto-oikeus, oikeusministeriö. Sähköpostiviesti 24.10.2008.

Sippel Liisa, Turun ammattikorkeakoulu. Henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2008, 11.11.2008 ja 27.11.2008 sekä sähköpostiviesti 28.10.2008.

Sippola Olli, Kihlakunnanvouti, Varsinais-Suomen ulosottovirasto, oikeusministeriö. Sähköposti 29.10.2008.

Vanhanen Pekka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 25.4.2008.

Westman Liisa, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 21.4.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008.

Yli-Ikkela Marika, koulutussuunnittelija, koulutusyksikkö, oikeusministeriö. Henkilökohtainen tiedonanto 23.5.2008, 5.9.2008 ja 27.11.2008.

Hyvä työelämäohjaaja!

Olen oikeustradenomiopiskelija Turun ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyöni toimeksiantona oikeusministeriölle aiheesta ”Oikeustradenomikoulutus- nykytila ja tulevaisuus”. Tärkeä tiedonlähde opinnäytetyölleni on työelämäohjaajien kokemukset, näkemykset ja mielipiteet oikeustradenomien taidoista ja osaamisesta käytännön työtehtävien parissa. Näin ollen lähestynkin kaikkia työelämäohjaajia kyselyn merkeissä oikeusministeriön koulutussuunnittelija Marika Yli-Ikkelän kehoituksesta.

Tavoitteenani on tutkia oikeustradenomikoulutuksen nykytilaa, kehitystarpeita sekä tulevaisuuden näkymiä. Lisäksi pyrin kartoittamaan oikeustradenomien taitotasoa ja osaamista työelämässä subjektiivisesta sekä objektiivisesta näkökulmasta. Tutkimukseni tarkoituksena on ennen kaikkea antaa kokonaiskuva koulutuksen tämän hetkisestä tilasta ja mahdollisista kehitystarpeista.

Pyydän Teitä vastaamaan alla esitettyihin kysymyksiin. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti siten ettei tulosten analysoinnissa voi yksittäistä vastaajaa tunnistaa. Vastauksenne on erittäin tärkeä tutkimukseni onnistumisen kannalta.

Kyselyyn vastaaminen vie aikaa vain noin 5 minuuttia ja onnistuu helpoiten tallentamalla kyselylomake tietokoneelle, täyttämällä kyselylomake ja liittämällä se vastaussähköpostiin.

Olkaa hyvä ja palauttakaa täytetty vastauslomake sähköpostilla tai halutessanne voitte tulostaa kyselyn ja postittaa sen minulle viimeistään 3.10.2008.

Jos kysymyslomakkeen suhteen ilmaantuu kysyttävää, vastaan mielläni näihin kysymyksiin. Minut tavoitatte joko puhelimitse tai sähköpostitse.

Ystävällisin syysterveisin,

Laura Mikkola
Turun ammattikorkeakoulu

Puh: 044 258 9450

S-posti: laura.el.mikkola@students.turkuamk.fi

Osoite: Lankakatu 1 b 5, 20660 Littoinen

KYSELYLOMAKE**Perustiedot:****1. Sukupuoli?**

Sukupuoli	
Nainen	
Mies	

2. Ikä?

Ikävuodet	
0-24	
25-34	
35-44	
45-54	
55-64	
64-	

3. Virasto, jossa työskentelet?**4. Minkä ammattikorkeakoulun/-koulujen opiskelijoita ohjaat/ olet ohjannut?****5. Miten virasto, jossa työskentelet, soveltuu harjoittelupaikaksi oikeustradenomiopiskelijalle? (Vastaa lyhyesti omin sanoin**

6. Montako kertaa olet ollut työelämäohjaaja?

<i>Kertaa</i>	
0	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
7 tai enemmän	

7. Oma koulutustausta? (voit valita myös useampia vaihtoehtoja)

Koulutus	
Peruskoulu tai vastaava	
Ammattikoulu	
Ylioppilas	
Ammattikorkeakoulu	
Korkeakoulu	
Muu, mikä?	

8. Oma työhistoria? (vastaa lyhyesti omin sanoin)**Tavoitteet ja kokemukset työelämäohjaajana toimimisesta:****9. Mikä innosti sinut ryhtymään työelämäohjaajaksi?** (vastaa lyhyesti omin sanoin)

10. Minkälaisia tavoitteita sinulla on työelämäohjaajana? (Vastaa lyhyesti omin sanoin)

11. Minkälaisia mielipiteitä sinulla on työelämäohjaajana olemisesta?
Mahdolliset hyödyt ja haitat? (Vastaa lyhyesti omin sanoin)

Kokemukset oikeustradenomeista:

12. Miten oikeustradenomiopiskelijat ovat sopeutuneet mielestäsi virastonne työympäristöön? (Vastaa lyhyesti omin sanoin)

13. Miten kuvailisit oikeustradenomien osaamistasoa ammatillisessa harjoittelussa? (Vastaa lyhyesti omin sanoin)

14. Onko oikeustradenomien oikeudellinen tietämys riittävää oikeushallinnon organisaatioiden työtehtäviin nähden? (Vastaa lyhyesti omin sanoin)

15. Arvioi yleisesti ottaen oikeustradenomikoulutukseen kuuluvan harjoittelun hyödyllisyyttä virastossanne seuraavien kuvausten avulla. (Valitse vain yksi vaihtoehto)

Oikeustradenomiopiskelija pystyy tekemään hänelle osoitetut työtehtävät heti harjoittelun alusta alkaen moitteettomasti sekä itsenäisesti ja on kanslialle tehokasta työvoimaa.	
Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee aluksi ohjausta ja opastusta annetuissa työtehtävissä, mutta oppii nopeasti sekä ryhtyy innokkaasti työhön ja on harjoittelun edetessä osa kanslian työvoimaa.	
Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee pitkään ohjausta ja opastusta, mutta selviytyy harjoittelun lopussa annetuista työtehtävistä itsenäisesti, mutta ei harjoittelun aikana ehdi lukeutua kanslian työvoimaan.	
Oikeustradenomiopiskelija tarvitsee koko harjoittelunsa ajan tiivistä ohjausta ja opastusta eikä suoriudu missään vaiheessa harjoittelua annetuista työtehtävistä itsenäisesti.	
Jotenkin muuten, miten?	

Kiitos vastauksistasi!

Hei valmistunut oikeustradenomi!

Olen oikeustradenomiopiskelija Turun ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyöni toimeksiantona oikeusministeriölle aiheesta ”Oikeustradenomikoulutus- nykytila ja tulevaisuus”.

Tavoitteenani on tutkia oikeustradenomikoulutuksen nykytilaa, kehitystarpeita sekä tulevaisuuden näkymiä. Lisäksi pyrin kartoittamaan oikeustradenomien taitotasoa ja osaamista työelämässä subjektiivisesta sekä objektiivisesta näkökulmasta. Tutkimukseni tarkoituksena on ennen kaikkea antaa kuva koulutuksen tämän hetkisesti tilasta ja mahdollisista kehitystarpeista.

Pyydän Sinua vastaamaan alla esitettyihin kysymyksiin. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti siten ettei tulosten analysoinnissa voi yksittäistä vastaajaa tunnistaa. Vastauksesi on tärkeä, jotta voimme yhdessä kehittää koulutusta yhä kattavammaksi ja paremmaksi.

Ole hyvä ja palauta täytetty vastauslomake mukana olevassa kirjekuoressa minulle viimeistään 17.10.2008.

Jos kysymyslomakkeen suhteen ilmaantuu kysyttävää, vastaan mielläni näihin kysymyksiin. Minut tavoitat joko puhelimitse tai sähköpostitse.

Ystävällisin syysterveisin,

Laura Mikkola
Turun ammattikorkeakoulu

Puh: 044 258 9450

S-posti: laura.el.mikkola@students.turkuamk.fi

KYSELYLOMAKE

Perustiedot:

1. Sukupuoli?

Sukupuoli	
Nainen	
Mies	

2. Ikä?

Ikävuodet	
0-19	
20-24	
25-29	
30-34	
35-39	
40-44	
45-49	
50-	

3. Ammattikorkeakoulu, jossa opiskelit oikeustradenomiksi?

Ammattikorkeakoulut	
Laurea ammattikorkeakoulu	
Rovaniemen ammattikorkeakoulu	
Satakunnan ammattikorkeakoulu	
Turun ammattikorkeakoulu	
Vaasan ammattikorkeakoulu	

4. Aikaisempi koulutus?

Koulutus	
Peruskoulu tai vastaava	
Ammattikoulu	
Ylioppilas	
Ammattikorkeakoulu	
Korkeakoulu	
Muu, mikä?	

5. Aikaisempi työelämäkokemus?

Työelämäkokemuksen määrä	
Ei lainkaan	
Kesätöitä 1-3 kk /vuodessa	
Työelämässä 3 kk-11 kk	
Työelämässä 1 vuosi - 3 vuotta	
Työelämässä 3 vuotta - 5 vuotta	
Työelämässä enemmän kuin 5 vuotta	

6. Onko sinulla aikaisempaa työkokemusta oikeushallinnossa?

Kyllä	
En	

Oikeustradenomikoulutusta koskevat kysymykset:**7. Hakiessasi opiskelemaan ammattikorkeakouluun, tiesitkö oikeustradenomikoulutuksesta?**

Kyllä	
En	

8. Teitkö valinnan hakemisesta oikeustradenomikoulutukseen?

Ennen tradenomikoulutuksen pääsykokeita	
Ensimmäisenä tradenomikoulutuksen opiskeluvuonna	
Aivan ennen suuntautumisvaihtoehtovalinnan tai vastaavan tekoa	

9. Oliko oikeustradenomikoulutukseen johtava suuntautumisvaihtoehto tai vastaava sinulle?

Ensisijainen suuntautumisvaihtoehto	
Tasa-arvoinen vaihtoehto jonkin muun suuntautumisvaihtoehdon kanssa	
Toissijainen vaihtoehto jonkin muun suuntautumisvaihtoehdon kanssa	

10. Minkä takia valitsit suuntautumisvaihtoehdoksi juridiikan?

Olen kiinnostunut liiketaloudesta sekä juridiikasta	
Olen kiinnostunut vain juridiikasta	
Olen kiinnostunut vain liiketaloudesta, mutta jokin oli valittava	
Aion hakea yliopistoon opiskelemaan oikeustiedettä ja koen oikeustradenomikoulutuksen tarjoavan oikeustieteen perustiedot	
Aion hakea ylempään AMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen	
Ei erityistä syytä	
Muu syy, mikä?	

11. Omat tavoitteesi ennen suuntautumisvaihtoehdon valintaa / juridisten opintojen aloittamista? (vastaa lyhyesti omin sanoin)**12. Kuuluiko oikeustradenomikoulutuksesi työelämäopintoihin?**

Käytännön kurssit, perusharjoittelu ja ammatillinen harjoittelu	
Käytännön kurssit ja ammatillinen harjoittelu	
Perusharjoittelu ja ammatillinen harjoittelu	
Ammatillinen harjoittelu	
Ei mitään edellä mainituista	
Muu, mikä?	

Jos vastasit kysymykseen 12, että työelämäopintoihisi EI sisältynyt käytännön kursseja, ÄLÄ vastaa seuraaviin kahteen kysymykseen.

13. Tavoitteesi ennen käytännön kurssien suorittamista? (vastaa lyhyesti omin sanoin)**14. Koitko käytännön kurssit?**

Erittäin hyödylliseksi	
Hyödylliseksi	
Vähemmän hyödylliseksi	
Ei lainkaan hyödylliseksi	
En osaa sanoa	

15. Tavoitteesi ennen ammatillisen harjoittelun suorittamista? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

16. Koitko ammatillisen harjoittelun?

Erittäin hyödylliseksi	
Hyödylliseksi	
Vähemmän hyödylliseksi	
Ei lainkaan hyödylliseksi	
En osaa sanoa	

17. Minkä seuraavista osa-alueista koit oikeustradenomin koulutuksessa tärkeimmäksi?

Osa-alueet	
Oikeudelliset opinnot	
Työelämäopinnot	
Molemmat yhdessä	

18. Arvioi seuraavia oikeustradenomin koulutukseen liittyviä asioita?

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Vähemmän tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	En osaa sanoa
Asiantuntijaluennot					
Esitelmät					
Hyvät luokkatilat					
Internetin käyttö tuntiopetusvälineenä					
Kirjalliset tentit					
Mielenkiintoiset opintojaksot					
Oikeustapausten ratkaiseminen tuntiopetusvälineenä					
Pätevät opettajat					
Raportit					
Ryhmätyöskentely					
Verkkoluennot					
Verkko-opinnot					

19. Pitäisikö mielestäsi koulutusta kehittää jollain tavoin? Jos pitäisi, niin miten?
(vastaa lyhyesti omin sanoin)

20. Koitko jonkun asian oikeustradenomikoulutuksessa puutteelliseksi ja jos koit niin minkä asian? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

Omien taitojen ja oman osaamisen arviointi

21. Arvioi omaa ammatillista osaamistasi seuraavien kuvausten avulla?

	Erinomainen	Hyvä	Kohtalainen	Välttävä	Huono	En osaa sanoa
Kyky ratkaista oikeudellisia ongelmia						
Kyky etsiä tietoa						
Kyky tulkita oikeudellista tekstiä						
Kyky tulkita lakeja						
Työtehtävien omaksuminen						
Sosiaaliset taidot						
Yhteistyökyky						

22. Minkälaista palautetta sait työelämäohjaajaltasi omasta osaamisestasi ja taidoistasi harjoittelun aikana? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

Sijoittuminen työelämään valmistumisen jälkeen

23. Miten olet työllistynyt valmistumisesi jälkeen? (Valitse vain yksi vaihtoehto)

Olen saanut vakituisen työn	
Olen saanut määräaikaisen työn	
Olen saanut osa-aikaisen työn	
En ole työllistynyt vielä	

24. Jos olet työllistynyt valmistumisen jälkeen, oletko sijoittunut julkiselle vai yksityiselle sektorille? Mihin virastoon/ mille alalle? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

25. Vaativatko nykyiset työtehtäväsi juridista osaamista?

Erittäin paljon	
Paljon	
Jonkin verran	
Vähän	
Ei lainkaan	

26. Minkälaista palautetta olet saanut osaamisestasi ja taidoistasi työelämässä valmistumisesi jälkeen? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

Oikeustradenomikoulutuksen taustatekijät

27. Tiesitkö opiskellessasi, että oikeusministeriö on ollut vahvasti rakentamassa oikeustradenomikoulutusta ja koulutus on alkujaan ministeriön koulutushanke?

Kyllä	☐
En	☐

28. Suorititko pitkän harjoittelun oikeushallinnon organisaatiossa? Jos suoritit niin missä virastossa?

Kyllä	☐
En	☐

Virasto, jossa suoritit harjoittelun:

29. Millaisena työnantajana koet/koit oikeusministeriön? (vastaa lyhyesti omin sanoin)

Suuret kiitokset vastauksistasi!